

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

2. 5. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 150 ДИН • БРОЈ 1792

Веровати или не!

Веровати или не!

КРАЉА АЛТАМША

КОЈИ ЈЕ 25 ГОДИНА ВЛАДАО ИНДИЈОМ (1211-1235), ПРОДАЛА СУ БРАКА КАО РОБА ЗА 50000 СРЕБРЊАКА КАД ЈЕ БИО ДЕЧАК. КАСНИЈЕ, КАДА ЈЕ ПОСТАО КРАЉ, АЛТАМШ ЈЕ СВАКОГА ЈУТРА ПОКЛАЊАО ИСТУ ТОЛИКУ СУМУ ПРВОМ ПРОСЈАКУ КОГА БИ СРЕО.

ПИРДРУКУ

КОЈА ЖИВИ У РЕКАМА БРАЗИЛА, НАЈВЕЋА ЈЕ СЛАТКОВОДНА РИБА НА СВЕТУ. ОНА ДОСТИЖЕ ТЕЖИНУ И ДО 200 КИЛОГРАМА.

ОРХИДЕЈА

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ, ИМА 58000 ВРСТА.

ГРОМОБРАН

ПОСТАВЉЕН КРАЈЕМ XVIII ВЕКА НА ЈЕДНОЈ ЗГРАДИ У БЕЧКОМ ЗАБАВНОМ ПАРКУ ПРАТЕРУ, ЧИНЕ ЈЕЛЕНСКИ РОГОВИ.

Бобичастим плодовима

НОВОЗЕЛАНДСКЕ БИЉКЕ ТИТОКИ ТРЕБА ЦЕЛА ГОДИНА ДА УЗРУ. НА ДРВЕТУ СЕ ИСТОВРЕМЕНО НАЛАЗЕ И ПЛОДОВИ И ЦВЕТОВИ ИЗ КОЈИХ СЕ НАРЕДНЕ ГОДИНЕ РАЗВИТИ НОВИ ПЛОДОВИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

међу разноразним документима Уједињених нација постоји и један несвакидашњи. Он је нека врста упутства женама и мушкарцима за проналажење партнера. „Одрасла жена има најбоље шансе за удају на Гренланду јер тамо има процентуално највише слободних мушка-

раца.” Ако опет мушкарац има проблема у проналажењу „лепшег пола” право место за њега је на острву Реинион (у близини Мадагаскара). Ту је слободно 69,8 процената жена.

на острву Факаофо, у склопу острва Токеау, у јужном Пацифику живе свиње које – пливају. У приобалном

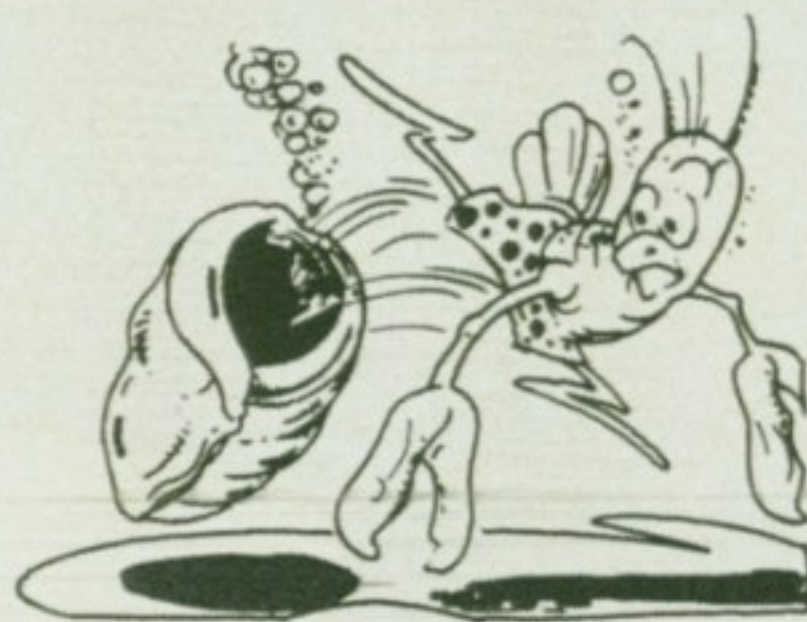
делу њих око триста свакодневно скаче у воду у потрази за морским пужевима и рибама. У недостатку „нормалне”, свиње су се једноставно привikle на морску храну.

у Кини се кока-кола на почетку продавала с оригиналним енглеским називом. Убрзо јој је име „покинежено” и гласило је ке-ку-ке-ла. Само, значење није одговарало напитку

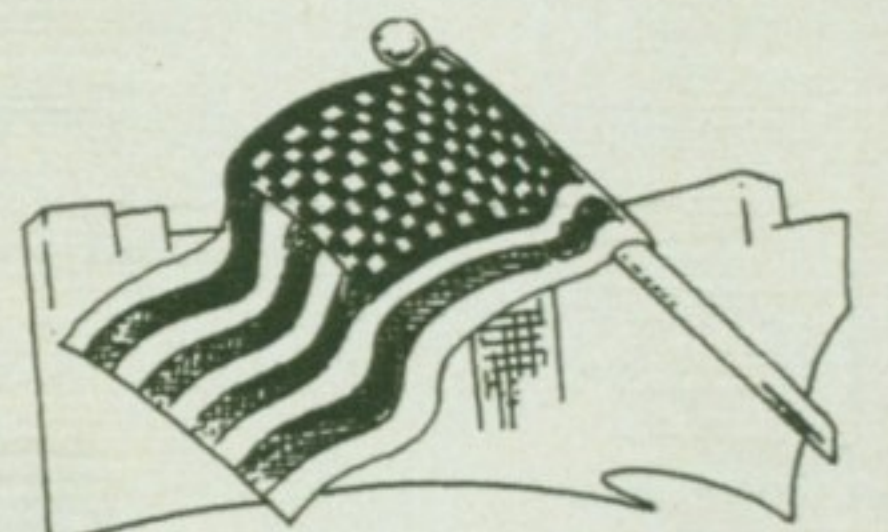
јер је превод отприлике гласио: „угризи воштаног пуноглавца”. Из „Кока-коле” су сместа ангажовани лингвисти да нађу бољи назив. Сада се то безалкохолно пиће зове ко-ку-ко-ло или „нека уста уживају”.

врста морског рака по имену крил може да искочи из свог оклопа. У тренутку кад не-

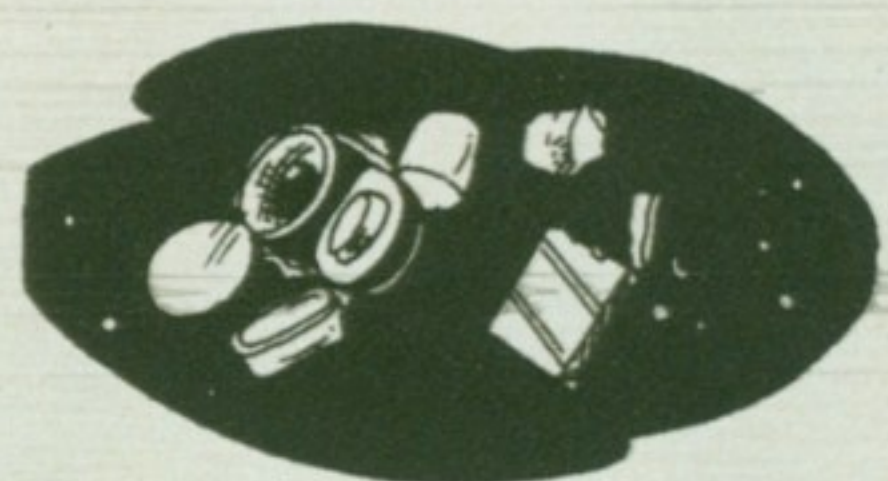
ко покуша да га ухвати, крил оставља за собом љуштуру и бежи. Ловци се тако докопају само оклопа.

Американа је град са 100 хиљада становника у бразилској држави Сао Пауло. У

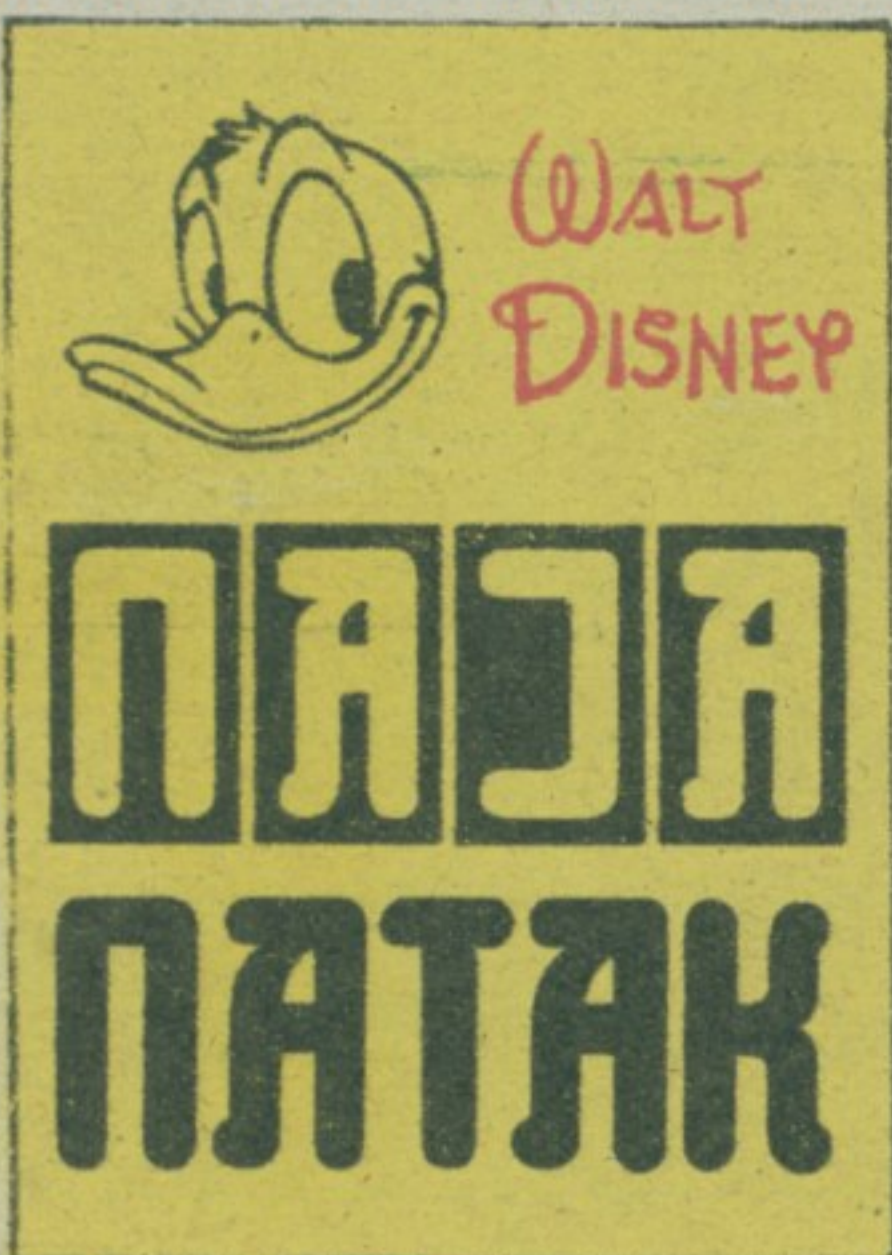

њему живи око триста људи, директних потомака Американаца који су побегли по завршетку грађанског рата у САД. У њиховим кућама се и даље говори енглеским језиком. Састају се свака три месеца носећи заставе Конфедерације.

око 4000 различитих врста отпадака са свемирских летелица тренутно је у Земљиној орбити. Између осталог ту

је и изгубљена рукавица космонаута Еда Вајта.

Веровао је у праведнији и бољи свет, борио се за њега и имао обичај да каже да ће историја о свакој ствари изрећи суд.

Светска историја памти мало примера велике љубави народа према свом вођи. Један од таквих примера је Тито. Једном је рекао: „Кад човеку одређени циљеви и идеали, као што су слобода, мир и равноправност, постану дубоко убеђење, онда се за њих треба истрајно борити. Ако се не успије у једној акцији, треба покушати поново, по други или не знам који пут, треба бити упоран и успех неће изостати. У животу мање-више, ништа не иде лако. Човек мора бити спреман да поднесе ударце и највеће тешкоће, али чврстином воље мора се тога и брзо ослобађати, не дозвољавајући да га то и физички порази.“ То је било његово веровање до краја живота. Био је спреман да сваком пружи руку, али не по цену сопствених принципа и независности земље. Земљу је стављао изнад свега.

„Југославија се не да ником продати. Онај ко би продавао Југославију, изгубио би и паре и Југославију!“ Без народа није могао. „Ја сам много прошао и много осјетио... Кад бих био одвојен од народа, не бих могао да живим.“

Умро је овећан славом и захвалношћу Југословена за све што је за њих учинио.

Председник је успостављао пријатељство са свим шефовима држава. Било му је стало до добрих односа и са Истоком и са Западом. Политичка ситуација нарочито је била тешка пре резолуције Информбироа 1948. године. Стаљин се бацао на нас дрвљем и камењем, али нас није штедео ни амерички министар спољних послова Џон Фостер Далес.

Почетком новембра 1955. Далес је дошао у Беч на обнављање Опере. Пожелио је да посети Тита. Долетео је авионом у Пулу и остао на Брионима од јутра до вечери. Дуго је разговарао са Маршалом који му је подробно описао све што га је занимало. За време ручка Тито није пропустио да каже:

- Код вас, Американаца, нешто не вриједи!
- Како, молим? - подигао је веће Далес.
- Лепо - наставио је Тито - помажете многим, а баш они којима шаљете помоћ не воле вас јер постављате услове који уопште нису важни, само вријеђају понос!

Амерички министар иностраних послова није одговорио. Разговор је настављен у другом правцу. Није остало непримећено да после тог сусрета Далес није више нападао Југославију, бар не отворено и грубо.

Бранко Вучинић, лични секретар

У ЖИВОТУ НИШТА

ГОВОРЕ ТИТОВИ ПРИЈАТЕЉИ И САРАДНИЦИ

Средином фебруара 1961. Тито се укрцао у сплитској луци на брод „Галеб“ и кренуо на дуг и напоран пут у Африку. Требало је да за два и по месеца посети Гану, Того, Либерiju, Гвинеју, Мароко, Тунис и Египат. Пут би прошао без тешкоћа да се у ганској луци Тита није догодила непријатност: један морнар с разарача „Пула“ из састава ескортне пратње чистио је топ, оклизнуо се у близини оgrade и са горње палубе пао на доњу. Тешко је повредио јетру. Хитно је

Одмах после рата живео је у Београду стари ловац Дача. Међу ловачким светом знао га је свако, а њему је, опет, било познато да Тито воли лов. Решио је да га обрадује па му је поклонио штене ловачког кера. Предао га је мени. Збунио сам се. Зна се шта треба штенету али ко ће да га храни - треба му неколико пута давати оброк.

Досетио сам се и штене однео у касарну Гарде у Топчидеру. Замоллио сам куvara да

Давна 1945. Први избори у слободној Југославији. Тито полази на гласање на Делињу.

пребачен у операциону салу „Галеба“, оперисан, а затим смештен у кабину. Операција је успешно извршена, али је младић био у тешком стању.

Председник Тито је у то време разговарао с ганским премијером Кваме Нкрумахом. У подне су два државника дошла на „Галеб“ на свечани ручак. Том приликом Тито је обавештен о повређеном морнару. Тргао се. Програм је предвиђао да после ручка опет напусти „Галеб“ с Нкрумахом, али је он замолио домаћина да му остави паузу од пола часа. Гански председник је показао разумевање. Тито га је испратио и пожурно до оперисаног младића.

- Како је морнару? - ухватио га је за руку.
- Добро, друже Маршале, издржаћу!
- Знаш да хоћеш! - окуражио га је Тито и упитао да ли му нешто треба.

Кабину је напустио љут што морнар није смештен у просторију с клима-уређајем.

- Удобност треба човеку који се бори за живот, а не нама здравима!

Вељко Докмановић, вицеадмирал командант „Галеба“ и Здруженог одреда

пази на младунче, а он је штенету одредио исхрану: по литар млека дневно.

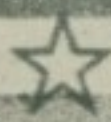
Прошао је један дан, па други, трећи и... А онда су ми рекли да ме Маршал тражи. Похитао сам не знајући шта се догодило. Тито је био намргођен. Видело се да је нешто озбиљно у питању.

- Добро, Ђани - дочекао ме је - како можеш да храниш штене млеком! Зар не знаш да има дјече у нашој земљи која су жељна да га окусе!

Иво Поповић Ђани, лични лекар

За време посете Македонији Тито је изразио жељу да обиђе било коју караулу на граници.

Командир граничне јединице, капетан по чину, пришао је Маршалу и предао рапорт. Збунио се и ослновио Тита са „Друже мајоре!“. Видећи да се капетан због треме спетљао, а да би га ослободио, Тито му је пружио руку, насмејао се и полако кренуо у обилазак. Искористио сам тај тренутак и упозорио капетана да се опусти, кратко одговара на питања и - не греши у ослончавању. Али не лези враже: капетан је

НЕ ИДЕ ЛАКО

Из књиге Милека Тодоровића
„СЕЋАЊА НА ТИТА“

био толико узбуђен да моје речи нису стигле до његове свести – даље се обраћао Врховном команданту са „друже мајоре“. Давао је ваљана објашњења, трудио се, али ни да макне од чина – мајора! Тито је приметио када сам му шапутао. Схватио је да га упозоравам, али се правило да не види. На одласку је позвао ађутанта Милана Жежеља и мене у страну.

– Примјетио сам да сте давали неке примедбе капетану. То се односило на оловљавање. Немојте се случајно преварити да нешто предузмете против њега и да има каквих непријатности. Видите да он у овој забити не зна никог осим мајора. Изгледа да је тај мајор велика зверка и да му је добро запржио чорбу!

Симо Сабљић, генерал-мајор

Тито је био ведар, духовит, увек свеж, брзо запажања и живописног израза, способан да у трену свакој ствари одреди одговарајуће место. Иако је био крепак и бодар, лекари као лекари, обраћали су пажњу на све. Боривоје Божовић, извесно време његов лични лекар, био је толико савестан да му нису промицале ни најбезазленије Председникове здравствене сметње. У једној прилици преписао је Титу лекове и режим употребе.

Дани су пролазили, Председник је радио, здравље га је служило, а доктор Божовић, који се иначе често налазио у његовој близини, није крио задовољство што су лекови тако брзо помогли. Ипак, упитао је Тита како се осећа после њихове употребе. Одговор изречен на брзину није пружио праву слику о дејству лека. Божовић се замислио.

Да није погрешно, можда је у питању здравствена сметња друге врсте. Видећи га таквог, Тито је одлучио да открије „тајну“. Погледао је Божовића и признао:

Ја једноставно нисам узимао лекове, него сам их слагао у ормарић. Поступио сам по оној Толстојевој да лекару треба омогућити да живи, да од апотекара треба узети љек и платити да би и он могао да живи, али да зато болесник треба да оде кући и љек стави у ормар – јер и он је човек и треба да живи!

Тихомир Станојевић, савезни подсекретар и председников секретар за штампу

Мало Београђана зна: да није било Тита, многи делови града другачије би изгледали, нефункционалније, мање у служби човека а више у корист нужног решења проблема. На месту данашњег шумовитог парка поред Саве, између ресторана „Ушће“ и хотела „Југославија“ требало је да буду подигнуте стамбене и пословне зграде. Тито то није дозволио. Остао је парк. Сада ту Београђани долазе по подне и о викенду да се рекреирају.

Нама, тада градским руководиоцима, највише јада задавала је веза између загребачког и нишког пута „реко Новог Београда и „Мостара“. Замисљена је као булевар, попут модерног ауто-пута. Било је логично да булевар, прође кроз Нови

Титу је посебну радост причињавао сусрет са сељанима из родног Кумровца. Једном су му они шеретски рекли: „Слушај, Јошка, да смо сви ми Кумровчани отишли у рат, данас би било много маршала!“

Београд јер се на тај начин о истом трошку решава улазак и излазак из града и проблем градске саобраћајне кичме. Пројект је предвиђао неколико петљи и мост „Газелу“, а све скупа захтевало је велика улагања. Град је одлучио да уђе у посао, део новца дала је и Србија, али се Федерација колебала. Из Савезног извршног већа су тврдили да није надлежност владе да финансира изградњу градске улице.

Тито је схватио значај пројекта. Није хтео да врши притисак на Савезно извршно веће, али је доскочио заговорницима тезе да се ради о улици.

– Ако Федерација није надлежна да плаћа изградњу градске улице, ауто-пут оваквог ранга је њена брига. Ви лепо дајте паре за ауто-пут преко Новог Београда, а Београђани нека изграде улицу од „Газеле“ па даље!

Бранко Пешић, председник Скупштине СР Србије

Приликом прве посете Индији заказана је и свечана вечера код једног угледног махараџе. Све би било у реду да Коча Поповић и ја нисмо пожелели да се сами прошетамо градом. Из шетње смо пожурили на вечеру. Али индијско обезбеђење око махараџиног дворца није хтело ни да чује да нас пропусти. За њих смо ми били два непозната странца и – тачка. Нису помогла убеђивања, објашњења, показивање докумената... На помолу је била непријатност: шта да Тито каже домаћину, где су чланови југословенске делегације? Ипак, се ми стари илегалци и ратници нисмо тек тако предали. Полако смо обишли зграду, пажљиво је осмотрили и пронашли „рупу“ у обезбеђењу. Ушли смо у резиденцију кроз споредне просторије и стигли на вечеру у задњи час.

Чуви шта се догодило, Тито је весело добацио:

– Какви сте ви представници државе кад стижете на пријем кроз кухињу?!

Јован Веселинов, члан ЦК СКЈ

Председник је волео рибарење и радници Лимског канала позвали су га да присуствује годишњем заграђивању. Доживљај је јединствен: сложни рибари бацили би велике мреже на улазу у канал, у ствари мали залив, а онда их вукли његовом ширином према „крају“. Напослетку се у води, на маленом простору уз обалу, стиснуто мрежом, нађе сијасет риба. Толико их је да се може газити по њима.

Тито је дошао још око десет пре подне. Обучен као рибари пратио је акцију из њиховог чамца. Када је риба сатерана уз обалу и он се прихватио ости. Рибари су меркали и набадали најбољу врсту за граделе. Припремили су и вино. У тој гомили свакојаке рибе која се праћакала, Тито је ненамерно набо остима два барбуна, толико мала да су се тешко могла и руком натаћи на оштре зупце. Скинувши рибице са ости, Тито их је бацио у чамац и погледао рибаре.

– Тако је то, сиротиња увек страда!

Динко Шуркало, контраадмирал Командант гардијско морнаричког одреда на Брионима

Упечатљив је догађај с дететом неког угоститељског радника на Брионима. Човек је забрљао на послу и отпуштен је. Убрзо се огласио. Вапио је: преклињао је ађутанта да му Председник помогне. Каже да ће му детенце умрети за који дан ако се хитно не оперише у Паризу. Социјално неће да плати, он нема новца. Све што је говорио била је истина, али ађутант није знао како да изађе пред Председника кад је човек отпуштен због нечасног понашања. Сматрао сам да Титу треба испричати и с ађутантом закуцао на врата његовог кабинета. Чим је чуо о чему се ради, Тито се силно узбудио.

– Дете није ништа криво! Одмах да га пошаљете у Париз и да ме колико вечерас извјестите да ли је то извршено!

Далибор Солдатић, шеф протокола

НЕ ПЛАШИМО

ЗАЧЕТАК
НАШЕ
ПОМОРСКЕ
СЛАВЕ

ТЕ СЕ,

ОВО ЈЕ ПОВЕСТ О ПРВОЈ
ПОСАДИ ХРВАТСКИХ
ПОМОРАЦА. ОНИ СУ С
НАШЕ ОБАЛЕ ГОДИНЕ
642. КРЕНУЛИ НА
СУПРОТНУ ОБАЛУ
ЈАДРАНА ДА ОСВОЈЕ
БОГАТИ ГРАД СИПОНТ
(САДАШЊУ
МАНФРЕДОНИЈУ У
ИТАЛИЈИ)

године 642. Поморски војвода се у једном скоку нашао на прамцу заповедничког брода. Био је неиспаван, напет, пекла га је со која се скорила по кожи, бради, коси. Наткриливши огрубелим дланом с траговима весала и једрених конопа суре, оштре очи, настојао је узбуђеним погледом прекорачити даљину која је дошљаке са источне обале Јадранског мора још делила од ниске, затамњене црте на западном хоризонту. Налегавши на прамчану статву као струна запетим телом четрдесетогодишњака, осећао је да ће му срце муклим откуцајима канда пробити храпаву храстовину...

— Драговите, дижи знаке на јарбол! Шест бродова у претходници, остали у борбени построј! — громко се огласи Сјетниц. — Товарне лађе са опремом, коњима и живежом у залазницу! Живо, момци, живо!

Плавокоси ратници нападају
Сипонт

Сунце још није било дирило крвавоцрвени хоризонт кад најбржи бродови извиднице, по већ

ДЕБЕЛО МОРЕ!

Све је било лепо и добро првог дана пловидбе. Отопи, гребени, ртови остајали су час с левог, час с десног бока, губећи се у гоплој јесењој измаглици. Море је равномерно шумело под прамцима који су још јако мирисали на тек обрађено дрво. Навикло ухо са задовољством је ловило усклађен ритам весала што су оштрим замасима веслача реметила уљасте мир непокретне сивоплаве воде. Нико још у целој хрватској ескадри није могао да схвати шта је то „дебело море“...

А онда је дошла ноћ: влажна, тешка, густа. Као оловом притисла је мокре, клиске разме, поднице, јарбол. Растегла је ужевље, узнемирила, расанила уморне посаде. Војвода Сјетниц зурно је с крменог каштела у мрак. Осећао је како му уз набијено, јако тело, сапето, ланеном туником и широким кожним појасом, гмиже лепљива влага. Чинило му се да ће руком да опипа немир и зебњу што су се увлачили међу веслачке клупе, под кожне предлуке, крзна и платнене хаљетке. Под вунене плаштете отежале од слане росе, у стиснутом грлу... Вода, непрозирна и црна као ноћ, све је јаче њихала дуге трупове бродова...

— Ужги зубље на прамцу и крми! — јекне оштар војводин глас. Повијена леђа ратника који су споро вукли тешка весла приметно се тргоше. — Дижи једро, живо, живо!... Драговите — окрените се Сјетниц младом стотинару — јавите уговореним знацима трубом и светлом да се сви бродови збију и равнају по нама. Нек' разапну једра да се људи мало одморе...

Војвода није те ноћи ока склопио. Огрнут медвеђом кожом, згурен на крми, хутке је пратио како Драговит и бродовођа Мадје држе прамац по звездама. У свитање ветар ојача, небо се зали мрким сивилом. Хоризонт пуст, узбуркан... — Бащиће нас вихор према југу — забрине се Сјетниц. — Изгубићемо правац, али — копаћемо се дочепати. Свака вода мора да има другу обалу!

Напокон — копно

Највећи део облачног, тмурног дана прошао је у рвању с југом — у испрпљујућем веслању. Лица посивела, тврда. Неизговорена питања читају се у свакој црти, покрету... Сјетниц је на наговор бродовођа окренуо прамце у ветар и таласа. Чинило се да бродови стоје...

— Леђа ми пуцају, не могу више и не знам куд то весламо кад је свуда само та водурина — простења дугачки Ваљух.

— Ђути и заграби! Негде томе јест крај — процеди му сувеслач Годеслав.

Војвода је знао да неизвесност прелази у стрепњу. Посаде су гунђале... Поподне, док су осушених уста прегризли мало сира, димљене рибе и хлеба, ветар попусти и море мало спласне. Изнебуха с јарбола предњег брода јекне повик и попут праска бича пресече умор и малодушје под свим једрима.

— ЗЕМЉА!!! Копно на видику!!! — допре с челне лађе, а онда се поклик умножен, ојачан поче као хрбат таласа силовито котрљати дуж бродских бокова хрватске ескадре. Било је то предсмрај дугог октобарског дана

разрађеном плану, бануше пред велики богати град Сипонт – данашњу Манфредонију. Један за другим они сунуше к лучким прилазима...

Послом забављене посаде неколико рибарских бродица запањено се загледаше у дуге, витке бродове. Под сивоплавим једри-ма они су великом брзином надо-лазили с тамне пучине. У сплету конопа и једриља сваки час би блеснуо шлем, штит, гола ош-трица, чуле се с палуба кратке, одсечне заповести на непозна-том, грленом језику... На град-ским зидинама ужурбано јекну-ше трубе. Оружане гомиле људи трком су јуриле према пристани-ма. Све гласнија вика сведочила је о препасти, паници...

Други одред хрватских бродо-ва заби се у бојну колону од пет сипонтских лађа које су покуша-ле да се устреме на нападаче. Располови је и дословце прегази. Главнина хрватске ескадре као лепеза окружи морске прилазе највећем граду тадашњег бене-вентског војводства. У луци су већ горели бродови, куће. Сврад дима покуља изнад кровова. Сјетнице поседе стреливитом

су се брзином лепиле на лукоб-ран, излетеле, забијале се с трга у оближње улице... Сутон се орио виком, криком, звекетом жезла, плуском тела што су падала у устајалу лучку воду...

– Искрцавај коње и навалне справе! – већ промукло је ви-као војвода. Туника му је била крвава као и широки, дуги мач. – Затворите одступнице с јужне стране и са запада!

Жупани Славомир, Прван, Бросеј и Војномир трком пове-доше своје одеље према назначе-ним деловима којекако утврђе-них зидина. Крвави пламсаји ос-ветљавали су највећи део града чији су бранитељи скупо плаћа-ли свој неопрез. Ратничком по-слу очигледно вичнији дошљаци обилато су користили предност изненађења.

Ноћ пред последњу битку

Касно увече битка се смири. У хрватском табору плануше ват-ре. Око њих уморни ратници, многи с ранама. Над огњевима котлови, међу шаторима, закло-нима, пред бродовима отвара се бурад с медовином. Кољу се ов-

це, живад, телад. Цврчи мириса-ва риба, развлачи се плен. Засри песма. Дивља, необуздана, снажна.

– Ти само потежи медовину, воња на бачву – извали се дугај-лија Ваљух на једретину. – Ја ћу њихово вино. Погледај густо као крв, мирисаво као мирта – мљац-као је он док су му црвени млазо-ви текли низ браду и жилави, прљави врат на коме је зјапила дуга, ружна посекотина.

– Само лочи – помирљиво је климао чулавом главом риђи Го-деслав. – Налиј мешину до грла да те лакше сутра обори први Латин. Налетиш ли опет на онаквог црнобрадог медведа као данас, готов си!

– Спавај, мали, спавај – гунђао је између гласних гутљаја Ваљух. – Или си ме ти, ваљда, данас из-бавио опасности, а?

– На починак, доста пића! – за-чуше се около гласови заповед-ника и жупана. – Ономе ко задр-ма на стражи, оде глава? Ајде...

Сјетници се протегне пред ша-тором тако да му заупкеташе кости. – Браћо, слутим да ће бе-невентски војвода ујутро да на-падне. Није се бадава са четама

затворио у тврђаву. Утростручи-те страже и обилазак да нам пре-пад не врате препадом. И пазите, иако смо затворили све прилазе, могла би му однекуд банути как-ва помоћ...

Из града не допире ни глас. Пожари угашени. Људи у страви занемели. Само се негде из тамне ноћи што се згрчила, притајила међу рушевинама, у маслињаци-ма, смоквицама и виноградима отегнутим завијањем огласише пси.

Као да предосећају још веће зло.

Табор није пао

Пред јутро стражарски рогови у хрватском табору пропараше спокој свитања. Војска је у трену била на ногама грабећи у трку оружје. Да није било будних стража и строгих заповести, пре-остале чете бенеvентског војводе Ајона, нечујно би се прикрале ро-вовима. Овако је тај покушај пропao претворивши се у урне-бесни метеж и хуку боја.

Чак и нешто бродова што при-стигоше под окриљем мрака у помоћ опседнутом граду крене у узалудни противудар. Истовре-мено је Ајон с коњицом својом си-лом јурнуо према срцу хрватског табора. Али, не хтеде ратна сре-ћа. Бенеvентска коњица налете на облак стрела. Велики вранац свали се међу првима, повукав-ши пода се срчаног војводу...

Жупан Драгомуж пресече раз-бијеним Сипончанима одступни-цу у тврђаву и навали у њу пре но што се затворише велика око-вана врата. Хрватски коњаници, пешаци, морнари преплавише град газећи све пред собом. Ниш-та више није могло зауставити крваву жетву победника.

Сипонт се предао.

Око поднева хрватска војска принесе жртве Перуну. Пред дрвени кип четвороглавог Свето-вида ратници набацаше најдра-гоценији плен. Жреци напунише његов рог најслађим, најгушћим манфредонским вином и окити-ше скупоценим накитом велики мач, седло и оковану узду страш-ног бога... Сјетници је знао да се што пре ваља укрцати и прапце брзопловки окренути натраг пре-ма домовини. Зато заповеди:

– Славићемо на мору! Срећа нам је склона – не треба искуша-вати стрпљење и наклоност бого-ва... На бродове!

*
*
*

Савременик, лангобардски ђа-кон Павао и још један хроничар говоре о овом словенско-хрват-ском подухвату, па о њему не може бити никакве сумње.

Тај први прави „експедицијски корпус“ – како бисмо данас рек-ли – допире до нас одјеком побе-де над морем. Над самим собом. Над противником. Допире као први корак војне и поморске ис-торије Јужних Словена на Јадра-ну.

Младен Триски

2.5.1986. ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 7

Илустровао Младен Триски

ПРВОМАЈСКИ ПРАЗНИЦИ ПРЕ ПОЛА ВЕКА

Из Земуна стиже метеоролошки извештај. На првом месту је, дакако, Европа, континент. Остали су још далеко. За грађанство које за „Политику“ издвоји 1 динар по примерку информација: „Европа: Слаба депресија над Италијом и на Средоземном мору. Висок притисак влада у осталим пределима. Преовлађује облачно. Југослави-

ред и мир. За исхрану радника од понедељка почеће да функционише и нарочита кухиња. Радници се издржавају из фонда и добровољних прилога грађана.

У свим новинама, разумљиво, нема обавести о традиционалним радничким првомајским уранцима. Те вести, углавном, тада, иду од уста до уста. Конспирација загарантована. Ту су и страже, младићи и девојке у народним ношњама. Времена за празновање нема. По групама, кружоцима, размењују се приче, искуства, цитирају мисли Маркса и Лењина. Кад наиђе неко сумњив, песма. Тако је у Кошутњаку и Толпидеру надомак Београда, на Сљемену покрај

векатском писару, Славку Иванчевићу, трговачком помоћнику и Јосипу Вимеру, пекарском помоћнику. Дотични одговарају по члану 1 тачка 1 Закона о заштити државе. Оптужница их терети да су растурали летке који су садржавали извесне речи комунистичког карактера.

Повластице важе

Популарни биоскоп Коларац приказује филм под насловом „Треба ли истину затајити“, трагедију у седам великих чинова. Играју чувени немачки глумци Конрад Фајт, Валтер Риле и Мери Паркер. За младеж испод 16 година забрањено.

река дел Алкор манифестанти су извукли силом месног свештеника из његовог стана и натерали га да и он узме учешћа у поворци.

Енглеска штампа, пошто није имала разлога да троши своја пера на првомајским радничким манифестацијама, извештава да је господин Адолф Хитлер својим говором поводом немачког народног празника поново потврдио жељу Немачке за миром. У коментару наглашавају да нема разлога не веровати г. Хитлеру.

У Белом двору на Дедињу патријарх Варнава крстио је кнегињу Јелисавету, кћер Његовог Краљевског Височанства Кнеза Намесника и Њеног Краљевског

КАРАНФИЛ НА ТЕРАЗИЈАМА

ја: Преовлађује облачно у целој Краљевини. Мање ведрине има на Приморју и средином државе. Киша пада на источној половини и у северним крајевима. Температура је мало опала. Минимална температура: Калиновик 5, максимална: Ниш 23 степена...

Вест, у(з)немирујућа, да је немачко Министарство спољних послова демантовало све гласове о војним припремама на немачко-аустријској граници. Следи коментар да би било и лудо кад би Немачка, тек што је уздрмала Европу уласком својих трупа у Рајнску област, извршила неки препад у правцу према Аустрији. Из Париза ипак стиже обавест да је Гестапо покушао да украде архиву немачких избеглица у Француској намеран да на тај начин прибави документа о раду немачких емиграната и њихових организација...

Маркс и Лењин на уранку

У Београду и Краљевини Југославији местимично облачно. Петак је, у многим варошима пазарни дан и вашари, они недељни. Фабрике су стале. Радници празнују свој празник. „Политика“ извештава да због радничког празника Првог маја, када Штампариија не ради, наредни број излази 3. маја.

Из шифонера вади се једино одело. Нафталин се увукао у многе приземљуше. Каранфил не мирише, ни онај црвени. Љутња на жене које покушавају да га огрубелом руком задену за ревер сакоа. Нежан је струк каранфила, а није време за нежности. Жандарми су на улицама, никад их више од прошлог Првог маја. Ваља пазити да се радници крећу одређеним улицама. Тамо горе око хотела „Славија“, где им је зборно место. Са каранфилом у реверу на Теразијама је забрањен приступ.

У Вараждину су, у 11 часова пре подне, и чиновници фабрике „Тивар“ ступили у штрајк солидарислући се са радницима. И једни и други траже осмочасовно радно време. Око фабрике су постављене јаке страже које се старају да се пред фабриком одржи ред. Међутим, у логору од шатора у којима станују радници влада потпун

ЗАБРАЊЕН

**ТАКО УОБИЧАЈЕН ЖАЛ ЗА
СТАРИМ ДОБРИМ
ВРЕМЕНИМА НЕ ВАЖИ ЗА
СВА ВРЕМЕНА. ЗА ОНЕ КОЈИ
СУ МЛАЂИ ОД ПЕДЕСЕТ
ГОДИНА, И НЕ САМО ЗА
ЊИХ, НУДИМО БОРАВАК У
1936. ГОДИНИ. И ТО ЗА
1. МАЈ.**

Дозвољено је, пак, да цењена читалачка публика многих наших новина буде, укратко, извештена о првомајским празницима. Кратко и слатко. Елем, вест је гласила да је „као што се предвиђало, Први мај прошао у потпуном реду и миру у целој Краљевини. Делимична обустава рада и празновање вршено је у минималном обиму само у неким предузећима Дравске и Савске бановине које имају колективне уговоре са радницима у којима је Први мај обостраним споразумима био утврђен као празник“.

Илустровао: Брана Јовановић

Загреба, сплитском Марјану, Горици поизнад Подгорице (данашњег Титограда).

У Сремској Митровици, пред окружним судом, траје претрес Александру Радићу, студенту права, Радославу Миланковићу, ад-

Ред и мир владао је и у Француској, Енглеској и Румунији. Изузетак је била Шпанија. Док је прослава 1. маја у самој шпанској престоници прошла веома мирно, у разним провинцијским местима дошло је до изгреда. У граду Маи-

У Народном позоришту у Београду, с почетком у 20 и 30 часова, даје се Вердијева опера „Аида“. Главне партије певају г-ђе Бурри-Хаџић, Бугариновић и г. г. Ивић, Холодков, Јовановић, Трифуновић. Соло у балету г-ђе Бошковић и г. Жуковски. Диригент г. Брезовшек. Цена места од 5 до 34 динара. Повластице важе.

Приредио: П. Милатовић

ПУСТИЊАК ПО СВОМ ИЗБОРУ

ЈЕЗЕРО МОЈЕ, НИКАДЕ ТЕ НЕМА!

Само козји трагови у руменој земљи, десетак трсова винове лозе и попут бисера беле рибе кости кажу да ту живи човек. Све остало је наоко пусто и безимено: лиске, патке, корморани и галебови слободно пливају и лете, чује се издалека цилик древних звона цркава охридских и хук авионских мотора.

Пештани су село изнад магистрале која од Охрида води ка Светом Науму. А испод тог бившег „царског друма“ је камена литица коју може да надвлада само галеб или хитронога коза. Спуштамо се низ стеновиту стазу.

На пустој обали, Разме Сулоски шири крупне руке. Зацвркуће уснама и дозива јата птица. Прилазе без бојазни. Следимо птице.

Разме Сулоски живи сам на обали Охридског језера. Ту је даноноћно, у свако годишње доба.

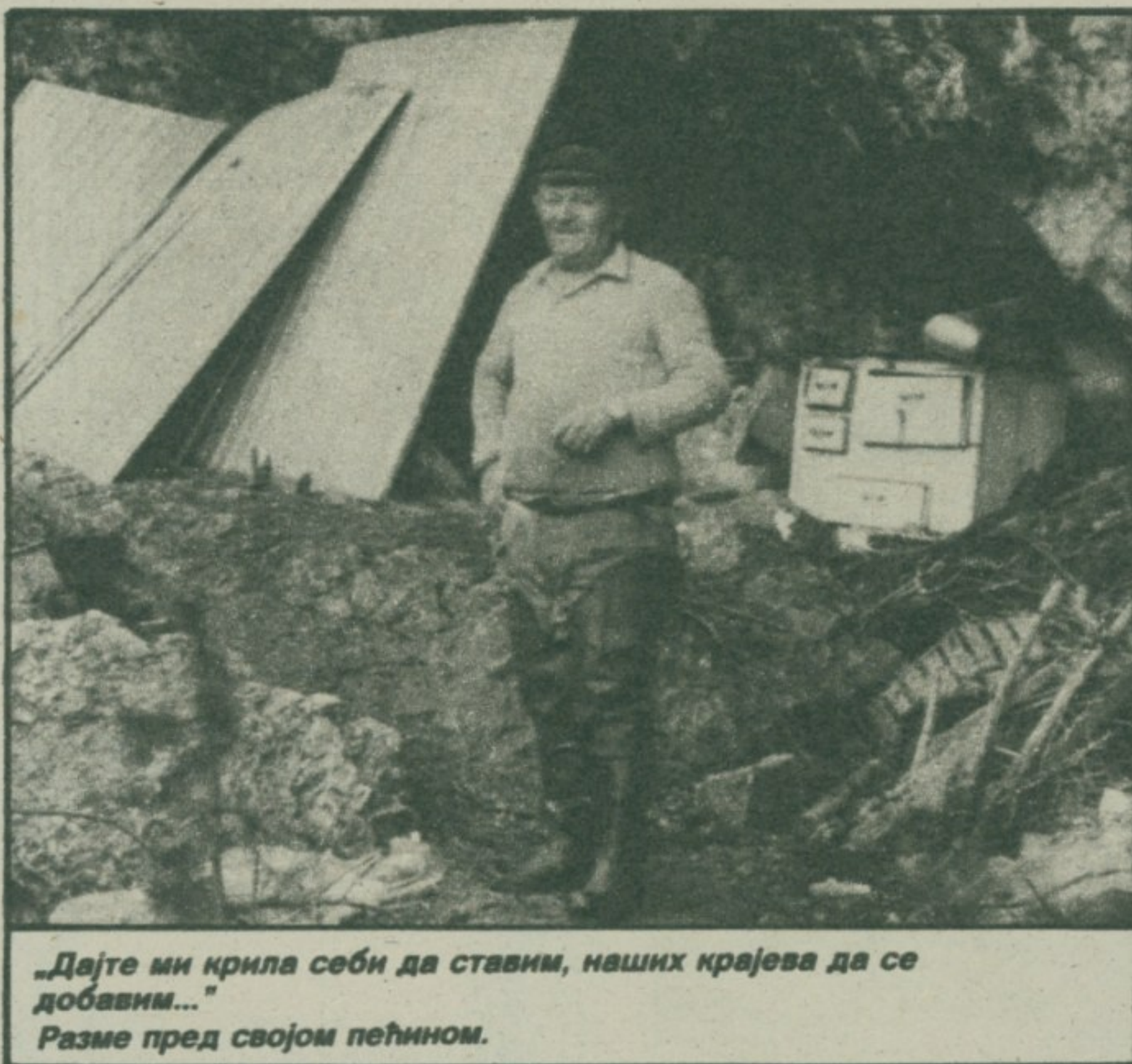
За шаку долара

У лето године 1972. Разме се у Дубровнику укрцао на енглески брод чијег се имена не сећа и заплвио далеко на југ, ка Аустралији. Тридесет дана и тридесет ноћи пловио је разним морима, носећи у себи живо сећање на родне Пештани и жељу да у далекој Аустралији заради неки долар.

Десет следећих година Разме је печалбар у пакленој жеги Викторије и Перта, на јужној страни Земљине кугле, супротној од обала његовог језера. Радећи као чистач у разним радионицама, за четири долара за сат на 50 степени Целзијусових, он је сањао само о томе да се једног дана опет врати у своје Пештани. Побећи, побећи од свега, мислио је Разме, о свом језеру, на своју обалу. Кад је 1982. године огромни „Квантасов“ авион полетео на север, носио је у себи и Размета Сулоског, са шаком долара у џепу и заветом да га печалба више видети неће. Ако ништа друго, бар да умрем у мојим Пештанима, зарекао се Разме изнад Сиднеја. „Тугината пуста да остане...“

Вративши се кући и увидевши да долар нема ону вредност како људи обично мисле, Разме се спушта ка језеру. Срећом, породица разуме његову жељу за миром и — језером. Још снажан и здрав поносан и сигуран у себе, узима свежањ свећа, нешто хлеба и соли и наставља се у сурој пећини надомак воде, на очевини зараслој у давно запуштеној лози.

БИВШИ МОРНАР И ПЕЧАЛБАР РАЗМЕ СУЛОСКИ ЖИВИ У ПЕЋИНИ. ДРУШТВО МУ ПРАВЕ РОДНА КОЛЕВКА И ПТИЦЕ.

„Дајте ми крила себи да ставим, наших крајева да се додвигам...“
Разме пред својом пећином.

Нико није био срећнији од мене кад сам се првог јутра пробудио под крицима птица и шумом таласа, каже Разме. Неки су рекли да то што је урадио Разме може да учини само човек који није сасвим при себи. Други су казали да је гомилу долара сместио на сигурно место, па сад, обезбеђен, може да „изиграва“ богатог пустињака. Треће, оно једино и истинито, саопштила му је његова мајка, на самрти.

Сине, чувај виноград

Разме изврати празне џепове и баци лискама и галебовима осушене остатке хране. Птице радосно крикнуше.

Мислим да ме ипак најбоље разумела моја мајка. Није ми ништа рекла ни кад сам одлазио у Аустралију, ни кад сам се враћао. Али, кад се повукох овде, у ову тишину, и кад она, готово на издисају увиде да ми је ово језеро све што желим, донесе из таме родне куће ову колевку у којој ме њиха-

ла и рече: Иди ти, мој Разме, на језеро, а свет пусти нека прича. Ти и не знаш да сам те родила баш на оном длану винограда изнад воде. И чувај виноград...

Или стеном или водом

Разме је ускоро сахранио мајку и, поневши под једном руком родну колевку, а под другом со и хлеб, спустио се низ обалу, на језеро. Заувек, каже... Дочекале су га птице и лоза зарасла у коров. Није прошло много времена, трсови су се гроздовима окитили, а јата птица без страха прилазила обали. Удомио се у великој каменој дупљи, одлазећи повремено низ песковиту обалу ка малој пећинској цркви старој пет векова. Ту, на само четири квадратна метра, гледао је живописе светаца без очију, које су, по легенди, ископали Турци. Враћао се, затим, из Оревчета (Орашчића), где самује та црквица, у своју пећинску наставбу и мислио у тишини на те давне очи светачке... Кад би се

пробудио, угледао би на плавом језеру јато дивљих лабудова.

Доносећи данима на раменима камен и цемент, Разме је подигао нешто између колибе и кућице, срећан што је тако победио влагу и студен. Заволео је тај танак, дашчани праг окренут југу и води. Пристизали су туристи из целе Европе, као залутали у језерске лепоте. Срећан и смирен, он је у тим врелим данима гледао гола људска тела препуштена сунцу, задовољан што и они уживају у благодети његове обале, винограда, воде. После су стизале шарене разгледнице из Амстердама, Берлина, Торонта, Париза... Поздрави и сећања. А онда је стигла и одлука Скупштине општине Охрид да се поруши све што је Разме подигао. Одлука је уредно извршена. Остали су само ниски, сиви темељи и поред њих плава колевка под кишом и сунцем. Замотао је постелину и вратио се у пећину. Испружио се на лекају, крупан, снажан и разнежен. Каже да се у Аустралији дочепао стихова „Туге за југом“ Константина Миладинова. У њима као да се сместила његова судбина:

„Не, ја не могу ту да останем,
не могу да гледам смрзнуте гра-
не!“

Дајте ми крила себи да ставим,
наших крајева да се додвигам;
у наш крај да одем, у земљу дру-
гу,
да видим Охрид, да видим Стру-
гу“.

И заиста, није могао да остане тамо, далеко од Струге и Охрида.

Седимо на камену, на обали. Разме ставља руку у воду: као да је милује или послушује тајанствени глас из дубине.

Петком се успне уз стење до Пештана или, ако не таласа, доплви до села неугледним гуменим чамцем. Купи „Забавник“, хлеб, свеће, шибице. Не пуши, не пије. Днев-
но једе најмање петнаест јаја и пије много козјег млека. Обиђе сваки чокот, цвркутом дозове птице, баци им прегршт зрнелца, па запеваши:

„Бисеро, момо, Бисеро,
Бисеро, једна у мајке...“

А вешти водичи из охридског „Путника“, који су нас стеновитим ногоступом довели до Размета Сулоског, кажу да њега дошљаци у ову белу варош желе да виде као и зидине тврђава и богомоља. Слушају концерте у цркви Света Софија, а онда се враћају у мир Разметовог станишта.

Иван Лончар

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЗАБАВНИКОВ ЛИКОВНИ КОНКУРС ПОВОДОМ МЕЂУНАРОДНЕ ГОДИНЕ МИРА

НАВИЈАМО

ЗА

МИР

АУТОР НАЈБОЉЕГ ЦРТЕЖА
И ЊЕГОВ НАСТАВНИК
ПУТУЈУ У ЊУЈОРК!
НАЈБОЉОЈ ШКОЛИ
ПРИПАШЋЕ РАЗГЛАСНА
СТАНИЦА. С
ТРАНЗИСТОРОМ НА
ЛЕТОВАЊЕ!

Најбољи лети у Њујорк!

У прошлом броју „Забавника“ почео је нови ликовни конкурс. ПРЕМА НАЈБОЉЕМ ЦРТЕЖУ НАШЕГ ЧИТАОЦА ШТАМПАЋЕ СЕ ПРВА ЈУГОСЛОВЕНСКА МАРКА ПОСВЕЋЕНА МИРУ.

Конкурс је отворен за све читаоце „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ како ПОЈЕДИНЦЕ, тако и ШКОЛЕ, ЛИКОВНЕ СЕКЦИЈЕ и ОДЕЉЕЊА.

ТЕМА КОНКУРСА ЈЕ МИР. Омогућава да се препустите машти јер реч **МИР** постоји у свим језицима света и једнако је жељена на свим меридијанима. Песници

су о миру испевали најлепше стихове, сликари га дочарали на платнима, композитори овековечили кроз музику. Мир је предуслов за нормалан живот и рад, за безбрижно детињство. За мир су на овом нашем тлу многи положили животе. За мир се и данас боре људи на разним странама света.

ЦРТАЈТЕ НА ШКОЛСКОМ БЛОКУ БИЛО КОГ ФОРМАТА, СВИМ ВРСТАМА БОЈИЦА ИЗУЗЕВ ГРАФИТНЕ ОЛОВКЕ.

УСЛОВЕ КОНКУРСА ОБЈАВИЛИ СМО У ПРОШЛОМ БРОЈУ, АЛИ ДА ПОНОВИМО НАЈВАЖНИЈЕ:

ИЗ ПРОШЛОГ, ОВОГ И НАРЕДНА ДВА БРОЈА „ЗАБАВНИКА“ САЧУВАЈТЕ СВА ЧЕТИРИ ИСЕЧКА У КОЈИМА СЕ КРИЈЕ ДОДАТНИ ЗАДАТАК. ЦРТАЈТЕ ВЕЋ САДА, АЛИ НЕ ШАЉИТЕ РАДОВЕ ДОК СЕ НЕ ЗАВРШИ КОНКУРС – 16. МАЈА. ТАДА ЋЕМО ВАМ РЕЋИ КАКО СЕ ШАЉУ РАДОВИ.

У прошлом броју објавили смо које награде очекују ШКОЛЕ, ЛИКОВНЕ СЕКЦИЈЕ и ОДЕЉЕЊА. СУПЕР НАГРАДА ЈЕ РАЗГЛАСНА СТАНИЦА КОЈУ ПОКЛАЊА „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

НАГРАДЕ ЗА ПОЈЕДИНЦЕ

СУПЕР НАГРАДА

ПАКЕТ-АРАНЖМАН – ЊУЈОРК ЗА ДВЕ ОСОБЕ. ОВО ЈЕ ПОКЛОН НАШЕГ СУОРГАНИЗАТОРА – ЈУГОСЛОВЕНСКОГ АЕРОТРАН-

СПОРТА. Добитник ће са својим пратиоцем, у овој светској метрополи, између осталог, посетити и палату УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА. Првонаграђеном поред овога припада ауторски хонорар за израду марке – петогодишњи комплет марака у класеру и каталог за 1987. годину – поклон „ЈУГОМАРКЕ“. Награђени цртеж ће објавити „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ДВЕ СПЕЦИЈАЛНЕ НАГРАДЕ – ДВА КОМПЈУТЕРА

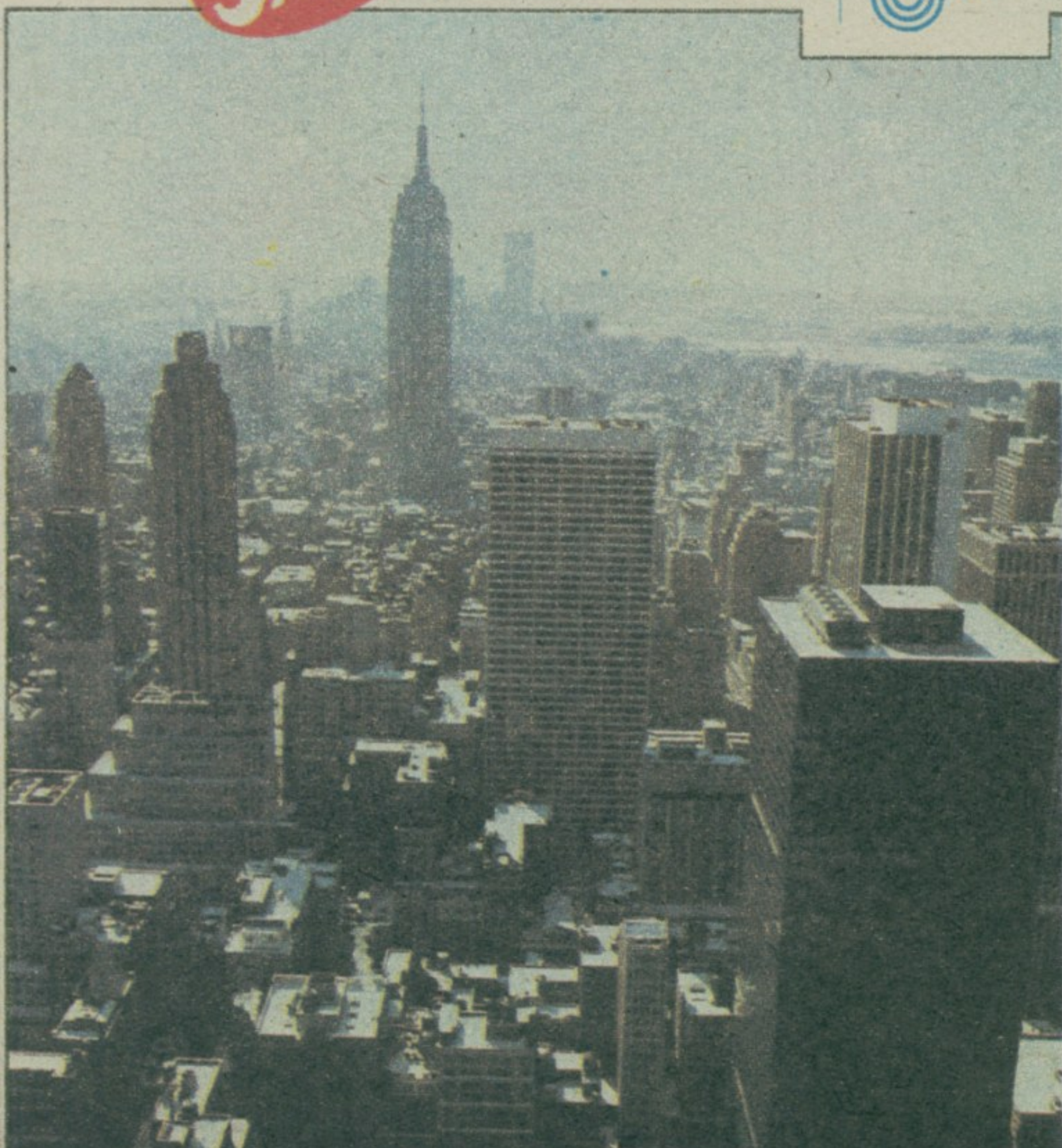
припашће ауторима чији радови буду одмах иза првонаграђеног.

У ИДУЋЕМ БРОЈУ ОСТАЛЕ НАГРАДЕ!

ШКОЛЕ И ПОЈЕДИНЦИ! ОБЕЗБЕДИТЕ НА ВРЕМЕ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ КАКО БИСТЕ МОГЛИ ДА УЧЕСТВУЈЕТЕ НА ОВОМ ЈЕДИНСТВЕНОМ КОНКУРСУ.

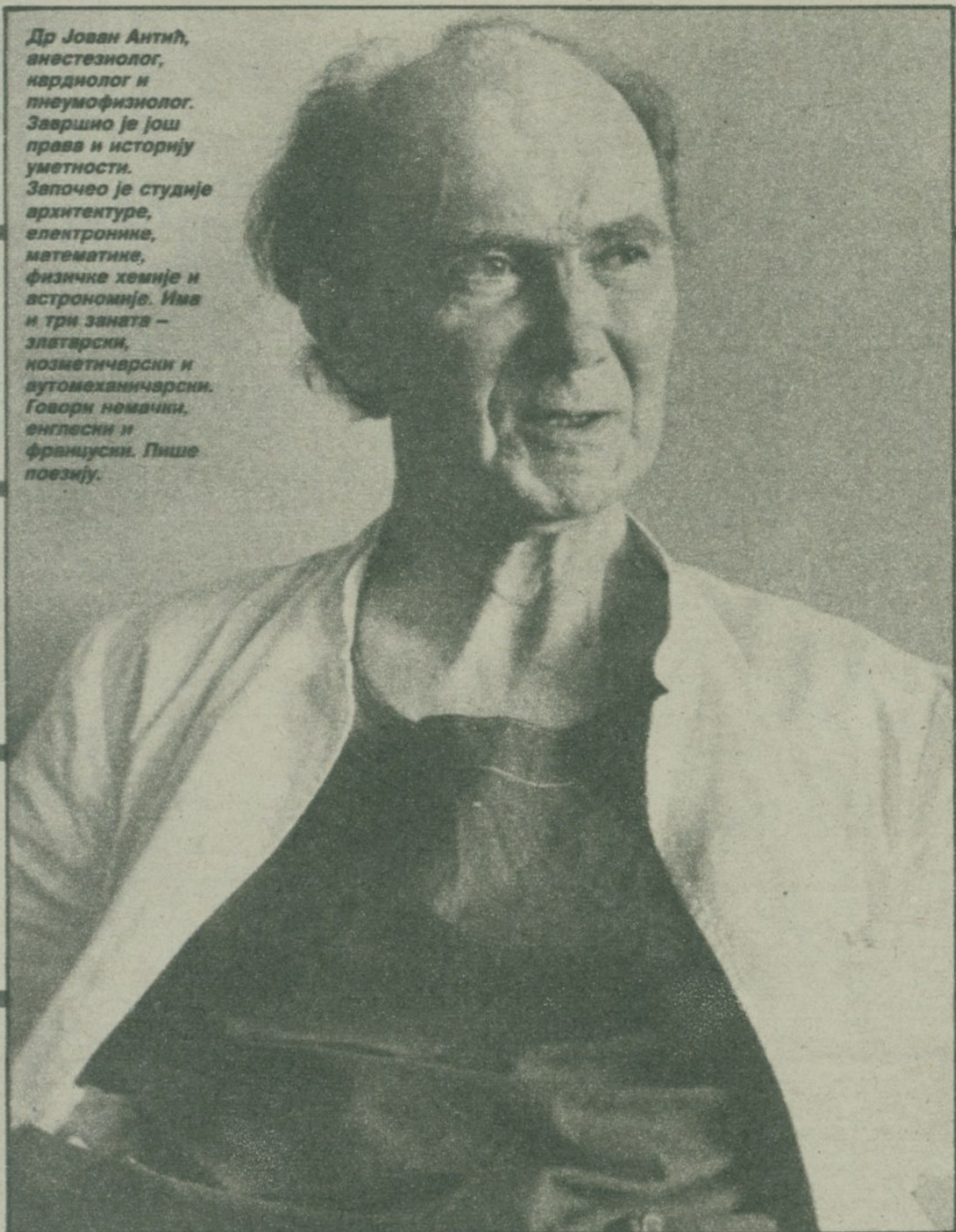
АВИОНОМ
У СВЕТ

КОМПЈУТЕР
двојици
цртача који се нађу
међу
најбољима

Др Јован Антић, анестезиолог, кардиолог и пнеумофизиолог. Завршио је још права и историју уметности. Започео је студије архитектуре, електронике, математике, физичке хемије и астрономије. Има и три заната — златарски, козметичарски и аутомеханичарски. Говори немачки, енглески и француски. Пише поезију.

ПОКАЖИ ЛУТКИ КАКО СЕ СПАВА

ХИПНОТИЗЕРИ У БЕЛИМ МАНТИЛИМА

НА ДЕЧИЈОЈ КЛИНИЦИ У БЕОГРАДУ РАДИ ДР ЈОВАН АНТИЋ, АНЕСТЕЗИОЛОГ, КОЈИ СВОЈЕ ПАЦИЈЕНТЕ ПРЕД ОПЕРАЦИЈУ ПОНЕКАД УСПАВА ХИПНОЗОМ. ЕВО ЊЕГОВЕ ПРИЧЕ:

Док сам још радио у болници на Бежанијској коси, довели су болесницу с тешким обликом туберкулозе. Био је почетак 1962. године. Жена је била алергична на све лекове којима смо тада располагали као и на постојеће анестетике. Није долазило у обзир да се „успав“ класичним путем. А било је планирано да јој се извади један плућни режањ. Били смо у дилеми шта да радимо.

Предложио сам хипнозу, то је био једини излаз. Болесницу сам успео да уведем у дубоке степене хипнозе. Кад јој је отворен грудни кош, испоставило се да јој треба извадити читаво плућно крило. Хирурзи су ме упитно погледали. Да ли ће хипнотисаност потрајати до краја

операције. Климнуо сам главом, није било места бојазни. Операција је протекла у савршеном реду.

Те исте године у септембру, на Конгресу анестезиолога у Бечу, учињен је и први корак у правцу признавања хипнозе. И до тада су се људи њом бавили, али је углавном владало неповерење према хипнози. Поистовећивали су је са шарлатанством.

мер, садашњи главни анестезиолог у једној болници на Беверли Хилсу. Радило се о операцији на отвореном срцу. Други филм нам је донео Виљем Крогер који је показао операцију штитне жлезде. Крогер је остварио потпуну анестезију хипнозом. Пацијенткиња је, јасно се на филму видело, на команду сама извукла гумену цев из душника. Придиг-

мерала је главу лево-десно као да на врату није имала огромне шавове.

Игра телевизије

Кад сам дошао на Дечју клинику, извршио сам операцију једном дечаку. Имао је отворену рану на руци. Није било времена за одлагање, а класичну анестезију нисам смео да применим јер ми је дечак рекао да је непосредно

пре тога и јео и пио. Увео сам га у стање сна, хипнозом. Оно о чему сам причао колегама први пут су и видели. Читава операција урађена је под хипнозом.

Мада давно нисам применио самохипнозу као анестезију, она ми и даље помаже да децу припремим за „успављивање“. Малишани ми дођу у операциону салу уплашени и уплакани. Ја користим њихову машту и жељу за игром да их лакше спремим за анестезију.

У хипнози постоји неколико стадијума. Хипноидни, лаки, средњи и дубоки транс. Обично своје мале пацијенте, пред саму анестезију, доведем до хипноидног трансa.

Користим различите методе. Једна је „игра телевизије“. Дође ми неки де-

Хипнотизер Доминик Веб је рекао: „Осећање љубави није ништа друго него вибрација једног неоодољивог магнетизма, хипнотичка фасцинација. Заљубљени, у ствари, на неки начин хипнотишу једно друго“.

На конгресу су приказана два филма о хипнози. Један је донео др Мар-

ла се, села на крај кревета, затим уз осмех устала и сместила се у колица. По-

чак и ја му предложим да се играмо. Замолим га да затвори очи и да замисли телевизиски екран. Претходо сазнам који је његов омиљени јунак из цртаћа. Сугеришем му да се на екрану види поље пуно цвећа. Тим пољем весело трчи Душко Дугоушко. Том или Џери, Мики Маус. Одједном, Душко посустаје, уморан је. Леже на траву и почиње да дрема. Капци су му све тежи. Спава му се. Понављам речи одређеним ритмом. За те вербалне сугестије неопходна је музикалност да би могле да имају своје дејство и ефекат.

Често употребљавам и такозвану компаративну методу. Девојчица уђе у салу с лутком. Кажем јој како ми њена лутка изгледа веома уморна, нека је стави да спава. Предлажем јој да лутки покаже како ће најбрже да заспи. Она и њена лутка су све уморније, капци су им све тежи, спава им се.

Све су то, у ствари, само различити сценарији. Водим рачуна да их прилагодим одређеном детету (или одраслом, ако га хипнотишем), а да се дата сугестија не сукобљава с психичким стањем малишана.

Код увођења у хипнозу користи се и ритмика дисања. Пацијент истовремено треба да дише лагано и дубоко. То понављам – „ви дишете лагано и дубоко, лагано и дубоко...“ Сугеришем му да лежи на мекој постељи, да је сав утонуо у њу. Са сваком уздахом човек ће све дубље улазити у стање слично спавању. Чуће само мој глас. Затвориће капке, неће више осећати боцкање у очима, ни сузе од умора, опуштаће се. Све време дисаће лагано и дубоко... Ма колико се трудио да отвори очи, неће моћи.

Двадесет-петогодишња девојчица с кикицама

Разлике између самохипнозе и хипнозе тако рећи нема. Јер, важно је нагласити да је хипноза нешто што човек сам себи учини. Лекар је ту само да извесним триковима и

вештинама помогне пацијенту да он сам уђе у стање хипнотисаности.

Значи, хипноза није тајна, није стање које само одабрани људи могу да изведу. То је ствар технике. Зато, ниједан хипнотизер неће скривати методу којом се служи.

Што се тиче сугестија, оне морају да буду прецизно изречене, да се не мешају с психичким стањем човека. На пример, постоји могућност да неку

А да ли се све заборавља што је научено под хипнозом? Зависи опет од особе. Ако особи која је под хипнозом наредим да се ничега неће сећати кад се „пробуди“, и неће. Долази до ретроградне амнезије. Могу да јој сугеришем и да ће све запамтити. Међу првима је са побољшавањем памћења под хипнозом експериментисао Американац Истрабрукс. Дошао је до закључка да у „стању сна“

ИЗ ДОБА ГВОЖЂА У ВРЕМЕ АКВАРИЈУСА

Разговарали смо са др Вуком Стамболовићем, стручним сарадником Института за социјалну медицину Медицинског факултета у Београду. О хипнози, делу алтернативне медицине чули смо и ово:

– Треба, пре свега, рећи да је целокупна наша култура, наше виђење света, засновано на идеји из прве половине 17. века, на картезијанском гледању на свет које потиче од француског филозофа Рене Декарта (на латинском – Renatus Kartezius, 1596–1650).

– У Декартово време почели су по дворовима да се појављују разни „аутомати“ – механичке балерине које су се окретале на постољу, покретни водоскоци, сатови. Декарт је био опчињен тим механизмима па је и човека покушао да објасни као машину. Раздвојио је тело од духа. Тим раздвајањем отворио је пут за механицистичку струју која и данас влада.

– Требало би да се потрудимо да одступимо од тог Декартовог принципа, да схватимо човека као специфичну и непоновљиву скупину енергија. А хипноза је (између милиона других ствари) доказ о недељивости човека. Код њега су неразлучиво везане и физичке, психичке, емоционалне и духовне компоненте у неодојиву целину.

А зашто пацијент под хипнозом не региструје бол? Он једноставно ствара такве услове да се од бола савршено брани, његово стање организма је под специфичним околностима. Човек у телу сам почиње да ствара материје сличне морфијуму.

– Требало би да напустимо ово доба гвожђа и да почнемо да откривамо помаљајуће знаке времена акваријуса. Време са еколошким схватањем света где ће сви организми представљати једну целину.

– Иначе, са хипнозом је било муке од самих почетка. Још у Месмерово време. Кад је Франц Антон Месмер (творца животинског магнетизма, претеча хипнозе) побегао из Беча у Париз. Постао је атракција по дворовима. Кад је заиста почео да хипнотише људе, Француска академија наука основала је комисију да преиспита озбиљност његове вештине. Дали су позитивно мишљење. Онда је основана друга комисија у којој је био и Лавоазје која је једноставно рекла да су они из прве комисије погрешили, да се ради о глупости и празноверју.

– У Енглеској се слично догодило. Краљевско удружење испитивало је хипнотизере који су доводили пацијенте у такво стање да је могла да им се изврши операција без бола. Није помогло то што пацијенти заиста нису доживљавали ни бол, ни постоперативни шок. Краљевско удружење лекара рекло је да је то сумњиво, да се сигурно ради о договору између пацијената и хипнотизера. А можда та операција и није била толико болна! Некако баш у то време пронађен је етар и више није било страха. Нека за то позвани раде свој посао, а ствари и појава које је тешко разумети и објаснити треба се клонити.

своју пацијенткињу наведем да постане поново девојчица од пет година, дакле двадесет година млађа. Она ће под мојом сугестијом заиста бити „девојчица с кикицама“. То је такозвана регресија. Исто тако, под мојом командом, та девојка може да буде и оно што је сада, с тим да „гледа“ себе кад је имала пет година.

памћење може толико да се изоштри да ће пацијент, на пример, успети да запамти читаву књигу напамет.

Нешто слично ради се и код нас. Носилац пројекта који финансира Заједница за науку је др Тихомир Којић. Између осталог, ради се и са једном девојком која је своје студије медицине почела врло

трајаво. Под хипнозом је почела да полаже све испите с десеткама. Студије је завршила међу најбољим у генерацији. Она и даље представља медијум за истраживања.

У дубоком трансу, хипнотисаном може да се изда и такозвана постхипнотичка сугестија. Кажем му да ће на ту и ту команду, реч или звук сместа поново да упадне „у сан“ и извршиће оно што сам му наредио још док је био под хипнозом.

Школа живота

Грешка је ако се мисли да хипнотизер од пацијента увек мора да захтева да затвори очи, да седне, испружи руке. Може да га замоли да се загледа у неки сјајан предмет или у његове очи.

Искусан хипнотизер тачно ће, према личности, њеним годинама, степену интелигенције, психичком стању, одабрати одговарајући метод. Осим веома старих људи, оних који слабо чују, заосталих, са менталним оштећењима, малтене да и не постоји човек који се не може хипнотисати.

Хипноза је, у ствари, врста опуштања, релаксација целог тела. Усудио бих се да кажем да је то чак школа живота. Јер, ако гледамо шире, ми смо стално под неком сугестијом. Намерамо их сами себи или нас те сугестије бомбардују са стране.

Помислите на рекламе. Стално се понављају, гледамо их на телевизији, слушамо на радију, видимо по новинама. Рекламни пропагандисти нас, на тај начин, хипнотишу. Ми тога нисмо ни свесни.

Доктор Јован Антић је, боравећи у САД 1967. и 1969, први почео да ради хипнозу с децом од три

Постоји само једна метода увођења у хипнозу која може да буде врло опасна. Хипнотизер стане иза леђа пацијента и притисне две каротидне артерије на врату (кроз њих пролази крв која снабдева мозак, централни нервни систем). Од тог притиска долази до краткотрајне амнезије мозга. Хипнотизер у том тренутку баца човека на неки кауч и наставља да му даје сугестије које се сад одвијају у хипнотичком стању. Ако то ради неко неискусан, хипнотисани може и да умре.

Ту методу је први изложио Милне Ериксон а научно је од неког вашарског хипнотизера. То само доказује да сви ти путујући хипнотизери нису обавезно и шарлатани. Понекад врло добро знају свој посао.

године. За то време успео је да хипнотише око три хиљаде малишана и уједно био први који је успео са „стањем сна“ у том узрасту. До тада се радило са старијим пацијентима.

Весна Софреновић

По мишљењу психолога Пола Рајтера, сваки човек може да постане – убица. Ако му вешти хипнотизер да такозвану негативну или индиректну сугестију може да га наведе да почини и злочин.

Познат је случај неког хипнотизера из Данске који није био ни лекар ни психолог. Он је успео да наведе свог пацијента (који је у природи био врло мирољубив човек) да убије човека који је њему као хипнотизеру стајао на путу. Срећом, полиција је нешто посумњала и поведена је истрага. „Убица“ је ослобођен а хипнотизер затворен.

Кажете човеку: „Кад прође 10.987.345 секунди, ти ћеш устати, узети књигу са стола и бацити је на под!“ Човек ће заиста после назначеног времена извршити команду.

У петак, почетком јуна 1830. године, у Шапцу је, као и обично, био пазарни дан. Сељаци су у зору стигли на пијаци са црвеним трешњама, младим луком и другим зелеништем. Подбрађене сељанке у дугачким сукњама нудиле су сир и јаја. Кујунџије, пушкари, абације и други мајстори од раног јутра били су у својим малим радњама. Уз њих су цупкали шегрти и калфе. Муштерије су већ пристизале.

Чинило се да је дан добро почео. Али хоћеш, кроз чаршију и пијаци разлетели се пандури и општински служитељи. И тада је према пијаци, односно пазаришту, почела да се слива необична поворка људи – сељаци, занатлије, ситни трговци, али и беспосличари, скитнице, пијанци.

Чули су се позиви који су изазивали језу:

– Шта чекате?! На шибу бре! Нећеш, а?! Е дед' почеки да те ја мало овом мочугом почешем...

Зверообразни Милисав

Био је то, у ствари, својеврсни скуп необичних, на силу одређених целата. Они су, према судској пресуди и коначној одлуци књаза Милоша, морали сада „за углед народу“ да раставе са животом младог сељака Милисаву Ковачевића из оближњег села Заблаћа. Да га убију врбовим прутовима и тако изврше смртну казну коју је у Крагујевцу Суд народни пресудио, на своје заседању од 20. маја исте године.

Свакако, због тога што је и Милисав и сам убио. И то брата Марка и братовљевог сина Степана. Разлог – шума. Суд је, на име, део ове шуме доделио сада покојним Марку и Степану, али је Милисав дохватио пушку и на свој начин поделио правду. Убиство брата тадашњи делиоци правде узели су му као посебно тешко дело.

Силом целати

Поменути Милисав био је осуђен на тзв. мртву шибу, а то је значило да је морао да умре под мноштвом удараца врбовим прутовима.

Шиба је обично извршавана у среском или окружном месту, а понекад и тамо где је злодело учињено. За шибање је најчешће одређиван пазарни дан кад је на окупу било много света. Те исте људе ова драстична казна требало је да заплаши, а истовремено у оваквим при-

ликама могло је лакше да се дође до потребног броја својеврсних бесплатних целата.

Ево, уосталом, једног писменог сведочења о извршавању оваквих казни:

„Пандури проводе осуђеника кроз упарађене врсте горе и доле. На његова леђа падају удари прутућа који остављају најпре црвене па модри бразде из којих затим пишне крв. Блед и ужаснут осуђеник се болно трза и инстинктивно се окреће десно и лево очајном молбом: – Немојте браћо, полако браћо! – Молба се слабо чује, јер дуж редова корачају пандури, мотре да извршиоци казне врше своју дужност и на то их опомињу својим штаповима. Ако осуђеник клоне под теретом удараца, провозе га на колицима кроз редове, док не издржи казну. Многи остане на месту мртав. Ко преживи казну, предаје се власти и родбини на лечење, па тако суровост уступа место милосрђу у последњим тренуцима друштвене освете“.

За поменутог „зверообразног Милисаву“ није предвиђена оваква милост. Пандури су тог петка у јуну 1830. године непрестано опомињали шибаће:

– Удри! Шибај, што га мазиш!

Врбови прутући су секли ваздух и усецали се у гола леђа несрећника. Крв је липтала, а пандури су га и даље водили кроз смртоносни шпалир. Кад се обезнанио, положили су га на колица потрбушке. Људи су и даље узмахивали, а онда је неко гласно узвикнуо: „Доста браћо!“ Био је то знак да је осуђеник упокојен. Правде ради и за наук другима!

Богомрзак Јован

Истог дана у Шапцу је још једном био постројен шпалир смрти. Под ударцима врбових прутућа душу је испустио „богомрзак Јован“. Он, Јован Петровић из села Коренице и неки Лука Крњачић из Великих Радинаца убили су у близини села Кленка, код Лознице, те исте 1830. године Тодора Цветковића из Сарајева због пљачке. Из јанџика су му узели 300 дуката и четири цванџика. Трговчево мртво тело бацили су затим у Саву.

Лука је успео да побегне, а Јован је ухваћен, изведен пред Суд Народњи и овај је пресудио:

„Сматрајући дакле Суд Народњи важност преступленија богомерзског убице Јована Петровића који је невином Тодору

без и најмањег датог му повода живот одузео, и као скота немилосрдно батином у главу ударио, и одузевши новце у Саву бацио, рјешава: да се Тодоров убица Јован Петровић донде шибом казни, док у мучењу дух свој не испусти; потом кад већ мртав буде, труп његов на коло за углед народу, и на сњеденије птицама да се постави...“

Пресуда је донета 22. маја, а шест дана касније у Крагујевцу је потврдио и књаз Милош. Онако како је суд пресудио: да се Јовану врбовим прутућима узме душа.

Сурова смртна казна! Али, истине ради, њу није измислио књаз Милош. Наследио је од Карађорђа а Карађорђево вође – устаници преузели су је из суседне Аустро-Угарске и примењивали је, углавном, „за чисто војне кривице“. Касније, под књазом Милошем она је „дарована“ и тзв. простом народу. Налазимо је и у Војном закону из 1839. године где се разликује мала, велика и смртна. Ова последња је примењивана за „силовање жењскиња, крвосмешњење и скотолоштво“.

Мртва шиба значила је – тучу до смрти. Средња је давала шансу да се преживи. О њеном извршавању читамо наредбу од 14. децембра 1928. године којом Суд Народњи наређује Суду у Рогачи, код Београда, да казни извесног Михаила Рошу, бећара из Аустро-Угарске. Уз наредбу и упутство:

ПРУТ ЗА ПУТ

КАКО СУ
КАЖЊАВАЛИ
НАШЕ
ПРАДЕДОВЕ

Пандури су силом сакупљали по неколико стотина људи, постројавали их у две дугачке колоне, сваком пружали по неколико врбових прUTOва и наређивали: „Кад наиђе, ударај из све снаге!”

„Да призовете кнеза Никољу Катића који са сагласијем вашим из кнежине своје нека скупи три стотине људи и у Рогачу доведе; које људе поставите у ред колико с једне толико и с друге стране, и сваком по једну обичну шибу или ти простије рећи прутућу у руку да дате. По том изведите преступника Михаила Рошу и у присуству свију велегласно и вразумително (гласно и јасно — Д.М.) његово рјешеније прочитајте; по којег прочитанију, скинувши преступнику кошуљу, пустите га од горњег краја између људи нека посредствено (средином) хода, а људи и с јед-

не и друге стране нека га са оним шибама по леђима ударају. Кад сиђе кроз параду до на крај и поврати се кроз исту параду на траг до на прво своје место одакле је и пошао, то се зове један пут на место прочи... И кад на тај начин шест пут доле сиђе, повраћајући се на траг на прво своје место одакле је и пошао, то ће се онда извршити над њим одређена казна и то ће рећи: кроз триста људи шест пута доле а шест пута горе”.

Гледао сам шибу

Мало је писаних сведочења о извршавању шибе. Понешто је, ипак, забележено.

Наш стари и познати Алекса Јовановић (1846–1920) је као десетогодишњи дечак имао прилику да гледа ово мучно кажњавање. Много година касније он је о томе писао:

„Као ђачић основне школе присуствовао сам извршењу једне овакве казне 1856. у Гургусовцу, данашњем Књажевцу. Један калфица био је осуђен на шибу јер је поткрадао своје газде Нацка и Стоиљка, терзије. Призор је био одвратан и бољевит. Од жалости и узбуђења тресла ме је грозница, а моја добра мати сузним очима молила је Бога да олакша муке осуђенику. А и раније, у гостима код мог зета Николе Милинковића, учитеља у селу Сумраковцу, црноречки округ, видео сам крај ватре у општинској судници двојицу младих људи у видарским облогама (обично пресна овча кожа подмазана неким мелемом). Дан раније издржали су шибу због крађе”.

Жене су, иначе, имале извесну „привилегију”: уместо шибом оне су усмрћиване са 200 камџија по дебелом меду. Свакако, и тада су жене ређе биле осуђиване на смрт.

Већ после 1850. године шиба је као казна била ређа. Законом је замењивана робијом. Мртва шиба, или „дванаест пута на место” замењивана је дванаестогодишњом робијом, „девет пута на место” осмогодишњом, шест пута — пет година робије итд. Поред извесне жеље за хуманизацију казни, на ову замену се ишло и због тога што многи болесни и стари нису могли да је издрже, па се догађало да издахну и они који нису осуђени на „мртву шибу”. Осим тога, и народ је све теже било натерати да овако „у име народа” кажњава своје људе, па је било веома тешко сакупити толики број шибаџа. Али, и кад се у томе успе, људи су само дотичали прутућима осуђеног на шибу. Тако је од сурове ова казна постала готово најлакша.

Књаз Милош је ову казну, рекосмо већ, раширио у народу, али је и укинуо. Догодило се то 6. маја (по старом календару) 1859. године, дакле, у другој години његове друге владавине.

Петнаест година касније, односно 1873, из Казненог закона избрисана је и казна батинања. У то време, када је из руку власти одузето ово Милошево омиљено средство да народ „доводи у ред”, он је већ тринаест година био мртав.

Десимир Миленовић

Илустровао Слободан Стефановић

У СМРТ

МУЗИЧКИ ЗООЛОШКИ ВРТ

КО БИ РЕК'О ?!

Дебиси је једној својој композицији дао назив „Златна рибица“. Али, није он једини композитор који је подлегао чарима животиња. Ево списка музичара и наслова њихових дела која носе имена животиња:

1. **Јозеф Хајдн** – Симфонија № 83, „Кокошка“
2. **Георг Фридрих Хендл** – Концерт за оргуље, „Кукавица и славуј“
3. **Ђоакино Росини** – „Мачји дует“
4. **Јохан Себастијан Бах** – „Овце нека мирно пасу...“

5. **Игор Стравински** – „Циркуска полка за слонче“
6. **Модест Мусоргски** – „Бувља песма“
7. **Јохан Штраус Млађи** – опера „Шишмиш“
8. **Николај Римски Корсаков** – „Бумбаров лет“
9. **Франц Шуберт** – квинтет „Пастрмка“
10. **Петар Иљич Чајковски** – балет „Лабудово језеро“
11. **Волфганг Амадеус Моцарт** – „Врапчја миса“
12. **Сергеј Прокофјев** – музичка бајка „Пећа и вук“
13. **Жак Офембах** – балет „Лептир“

УПОЗНАЈТЕ АШИЛА КЛОДА ДЕБИСИЈА

Дебиси је један од највећих композитора који је отворио врата 20. веку. Модерна музика и њен развој не могу да се замисле без његових ремек-дела – „Прелудија за поподне једног фауна“, „Три ноктурна“ („Облаци“, „Празници“, „Сирене“), „Мора“ и „Игре“

Дебиси је рођен 1862. године у месту Сен-Жермен-ан-Леј, у скромној породици. Био је бриљантан у сваком погледу и истовремено врло осетљив дечак. Кад му је било само десет година, примили су га на Париски конзерваторијум где је студирао музику једанаест година. Није се много дружио са колегама. Његови најбољи пријатељи били су сликари и песници. Још док је студирао, а тога се држао до краја живота, Дебиси је одлучио да избегава да ради било шта што доноси материјалну корист. Никад није имао пара, никад није отишао ни на једну представу своје опере, као што није прихватио признања, која је, иако скромна, добио пред крај живота. У ствари, мрзео је да га сматрају професионалним музичаром. Уместо на концертима озбиљне музике, виђали су га у кабареу „Црна мачка“.

Дебиси је један од ретких мушкараца због којег су две жене покушале да изврше самоубиство. На срећу, после неуспелог покушаја, и једна и друга су остале живе, с тим што је млађој и лепшој, Розалији Лили Тексије таче остало доживотно у грудној кости!

Дебиси је умро од дуге и тешке болести у педесет и петој години, иако његове стваралачке способности нису биле ни издалека исцрпене. Овај музички геније склопио је очи једне ноћи 1918. године, док су непријатељски, немачки топови грвали пред Паризом!

ГРБАВИ КИТ ХЕМФРИ

Недавно, један представник „гребавог кита“ (*Megaptera novaeangliae*), пливајући за време уобичајене годишње сеобе дуж калифорнијске обале изгубио је оријентацију и кренуо у погрешном правцу. Прошао је испод моста Голден гејт, и наставио узводно још сто километара. Исти кит, кога је запањена јавност прозвала Хемфри, успео је да остане у слаткој води више од три недеље пре него што се вратио у своје право пребивалиште – море! Научници су покушавали да изведу Хемфрија на прави пут помоћу буке коју су правили снажно ударајући у металне цеви под водом. Међутим, током ноћи упорни Хемфри је, уместо према мору, ишао све даље од њега. Коначно, и научници су били приморани да измене тактику. Досетили су се да са брода пуштају магнетофонске траке на којима је снимљен примамљив звук китова како се хране. Ово је одмах привукло Хемфрија и намамило га да крене у жељеном правцу, док је једна флотила од четрдесет и три пловила чувала одступницу у случају да се неразумни Хемфри предомисли!

ТИШИНА КОЈА ПРЕСЕЦА

Позната је ствар да људима навиклим на тишину бука смета да заспе, али и онима навиклим на буку тишина и те како смета! Чувар једног светионика, навикао да спава испод сирене која је сваких десет минута опомињала на маглу, скочио је из кревета у 3 часа једне ноћи узвикнувши: „Шта се догађа?!“ А догодило се да је механизам сирене затајио, па је неочекивана тишина пробудила чувара.

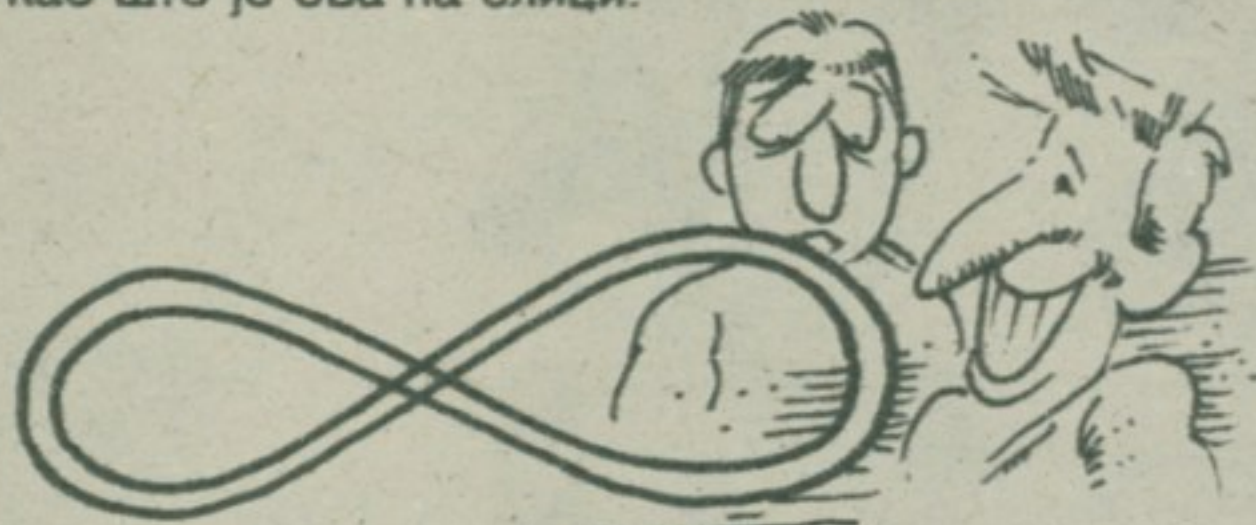
Нешто слично догодило се кад су се чланови једног симфонијског оркестра договорили да се нашале са својим диригентом и у једном моменту, током извођења бучне симфоније, сви изненада престану да свирају. Ова неочекивана тишина тако је деловала на диригента да се овај сручио са подијума!

Једно послеподне, у неком селу у Северној Дакоти, где ветар дува непрестано, одједном је настало затишје. Ненавикле на „ваздушни мир“ кокошке су попадале једна преко друге.

ЗАГОНЕТНЕ ПАРАЛЕЛЕ

Пошто пред пријатељима поновите правило да две паралелне линије никада не могу да се сретну нити пресеку, упозорите их да ипак постоји начин да се нацртају две паралелне линије које ће се и срести и пресећи. Изазовите некога од присутних да то покуша, па кад се уверите да није у стању, ви ступите на сцену. Једноставно нацртајте две паралелне линије у облику дворструке осмице, као што је ова на слици.

Мила и Тимоти Бајфорд

ГОСПОДИНЕ ХОЛМС, ШТА ДА РАДИМ?

Дарси Харис, учитељица из Вирџиније, моли његову помоћ да би пронашла наставницу енглеског Кели Гарднер „несталу пре три недеље“. „Можете ли ми рећи како се постаје инспектор и колико би ме такав курс коштао?“, пише Џон Камерун из Брумфилд роуда у Лондону. Мери Макензи је нешто предузимљивија: „Хоћу да ме примиш у кућу као собарицу, али била бих спремна и да се удам за тебе“, изјавила је у једном експрес препорученом писму.

И сви они већ три године добијају од Сју Браун стрпљив и тачан одговор. Тридесетогодишња Сју, из Лондона, одговара на хартији у чијем је заглављу име њеног чувеног послодавца: најчувенијег инспектора на свету Шерлока Холмса. Зато нека се они који пишу на адресу Бејкер стрит 221б, Лондон, ону која је назначена у толиким криминалистичким

**И ПОСЛЕ ПЕДЕСЕТ
ГОДИНА НА
АДРЕСУ ЧУВЕНОГ
ИНСПЕКТОРА
СТИЖУ ПИСМА
ОБОЖАВАЛАЦА.
СТИЦАЈЕМ
ОКОЛНОСТИ, БИЛА
МУ ЈЕ ПОТРЕБНА И
СЕКРЕТАРИЦА.**

□□□

тва за приватна лица. Од њих добијам плату. Али заједно са писаћим столом уручили су ми и кутије препуне писама упућених на име инспектора Холмса. Ствар је заправо у томе што се зграда мог предузећа налази баш у Бејкер стриту број 221б. У почетку нисам знала шта да радим са свим тим писмима, а затим ми се учинило да је непристојно да на њих не од-

Од Холмсове куће није остало више ништа: срушена је и на њеном месту се уздиже палата осигуравајућег друштва. Десет спратова, четири лифта, велики мермерни хол са фонтаном. Али од старе зграде остале су цигле. Још је могуће да се по цени од две фунте (приход иде у добротворне сврхе) уплати за циглу која ће вам бити испоручена у нагорелој кутији са назнаком Бејкер стрит. Али то још није све: у поменутој згради може се добити и вода, уредно флаширана и са етикетом, коју је инспектор доливао у свој виски и која извире у подруму куће.

— Да бих се унела у улогу секретарице Шерлока Холмса — наставља Сју — морала сам добро да се поткујем знањем. Наравно, на своје велико задовољство, прочитала сам сва дела Конана Дојла. Али, прочитала сам и многе студије о инспектору: од најозбиљнијих научних радова психолога до дипломских и семинарских радова ученика детективске школе.

Сју Браун ипак признаје да јој је најтежи задатак учествовање у скуповима које организује „Слободно удружење љубитеља Шерлока Холмса“. Они се повремено одржавају у једном пабу у Лондону, чија се сала претвара у савршену копију инспекторове радне собе. Сју каже да јој учесници скупа често постављају питања као да је Холмс још жив.

Љубав коју су Енглези гажили према свом чувеном инспектору увек је била безгранична. Пошто је у претпоследњем роману Дојла вероватно досадио тај лик, одлучио је да га убије, заједно са његовим несавладивим непријатељем Морајетијем. То је била права пропаст света! Дојл је на брзину морао да напише још један роман (последњи) и да на захтев широких народних маса оживи Холмса. А Џон Масефилд, власник часописа „Странд магазин“, који је први почео да објављује кратке приче у којима је главна личност био Холмс, једног дана се пожалио: „Право је лудило чекати месец за месецом да би се прочитала нова авантура Шерлока Холмса“.

М. И. Ш.

Илустровао Војислав Васиљевић

романима Конана Дојла, творца Холмса и његовог помоћника Ватсона, не чуде кад на писмо добију и одговор са све потписом на дну стране.

— Истину говорећи — каже Сју, бивша новинарка — кад сам се овде запослила, требало је да се бавим само нашим новинама, неком врстом интерног месечника „Еби нешенела“, највећег енглеског осигуравајућег друш-

говорим. Тако је тај посао постао једно од мојих главних занимања.

С друге стране, за осигуравајуће друштво дописивање са Шерлоком Холмсом постао је необичан облик рекламе: десет писама дневно (десет могућих клијената) и најмање један интервју за штампу недељно, претворили су Бејкер стрит у једну од најпопуларнијих адреса у Лондону.

10 × 10

ИЛИ
ПРОНАБИТЕ
ГРЕШКУ

МОЈИ СНОВИ
СУ СЕ ОЖЕНИЛИ

По једна реч у свакој реченици има слово више или мање.

1. Још од ране младости моји снови су у Паризу, где су се оженили и доби-ли децу.

2. Суседи ове године имају врло мршаву бебу, па смо им уступили део наше.

3. Захваљујемо председнику градске скупштине, који нам је помогао да обијемо самопослугу.

4. Навикла је да крај кревета увек има неколико лепих скитница, што уноси живост у спаваћу собу.

5. По повратку кући наикт одмах скините и ставите га у сенф.

6. О пројектанту новог тржног центра, који је несумњиво слеп, говорићемо другом приликом.

7. Чим дође подне, уредник забије главу у неки чанак и немогуће је разговарати с њим.

8. Да бисмо се успешно борили против градских силеџија, потребно нам је што више паролa.

9. Ту лекцију је професор мало слабије обрадио, јер је био неисправан.

10. Мајстор је већ остарио и мало му дрхти рука док бије муштерије.

РЕШЕЊА:
1. снов, 2. бербу, 3. до-бијемо, 4. скитница, 5. сенф, 6. леп, 7. чанак, 8. паролa, 9. немогуће, 10. дрхти.

Илустровао Зоран Петковић Петко

Животи је ирина је животи

ОКО МЕНЕ МОРСКЕ УБИЦЕ

У изнајмљеној једрилици „Бен Сиди Тајир“ Мајк Гарднер је кренуо са Цејлона на Малвинска острва. Ишао је у риболов с пушком, перајама и маском са цевчицом, без ронилачког одела.

Негде око три по поноћи почео је да дува јак ветар. Погођена по полупрамцу снажнијим таласима, једрилица се распукла као зрела воћка. Кад је осетио да бродић тоне, зграбио је прибор који је понео са собом. Изронивши на површину грчевито је у рукама стезао пушку и маску на коју су била закачена пераја. Што ће му све то!? Пушка је била тешка и неспретна. Могао се утопити заплићући ноге у њен коноп. Ипак, није се могао одлучити да је одбаци. Успео је да је причврсти уз ремен од панталона и инстинктивно запливао у ветар. До сванућа је требало остати на површини. Одећа му је отежавала пливање. Заплускивала га је пена огромних таласа. Пекле су га очи. Учинило му се да у мркој води види забрињавајуће контуре, кружиле су око пливача. Морски пси? Знао је да немају обичај да нападају ноћу. Али, кад сване...

У зору ветар је ослабио. Међутим, тек тада је схватио сву тежину свог положаја. У видокругу ни трага олупини или било каквом остатку његове једрилице. Био је далеко од уобичајених поморских рута тако да се није могао надати помоћи неког брода. Само је у неколико наврата приметио како пролазе авиони.

Знао је да од свега тога нема ништа. Био је свестан да треба да штеди снагу и да се што мање умара. Често му се догађало да проведе и осам сати у мору ловећи, био је добар пливач. Прозвали су га „човек-риба“. Но, било је то по мирном мору, близу обале.

Мирно море је у овом случају било нешто што је Мајк могао само да пожели. Ако би ветар и слабио, таласи би остајали велики. Обала... обала му није била на дохват. Преостало му је једино да се полако ослободи одеће.

Скидајући комад по комад, Мајк би сваки пут уронио, али успео је да се свуче и затим натакне пераја и стави маску. То му је омогућило да не пазивше толико на кресте таласа.

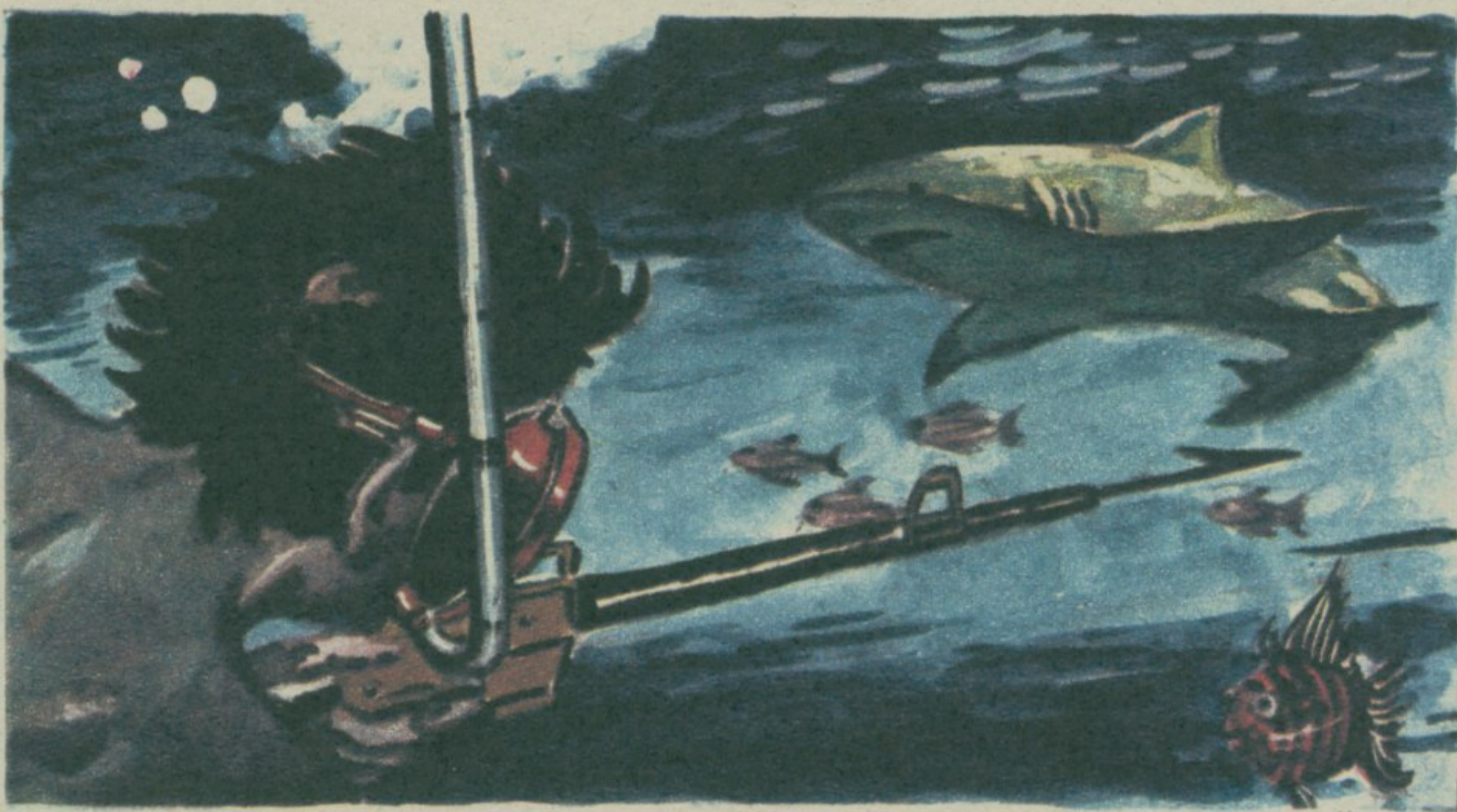
Већ помало укрупњених прстију, Мајк је тешком муком успео да стави стрелу у пушчани канал и крајњим напором запне. Била му је то једина стрела и ако се забоду у морског пса неће моћи више да је ишчупа.

Брзе сенке које су промишале под њим и постајале светлије нису били морски пси. Ту велику свакодневну сеансу јутарње борбе становника мора, удвостручену мање интензивном вечерњом, Мајк је добро познавао. У близини обале тај лов преживљавања трајао је око пола сата. А на пучини? Јато скуша је бежало пред другом плавом рибом, коју су ловиле туне. Ту и тамо појавиле би се мрље рибе крви. Мајк је управо од тога страховао: раздражене крвљу, ускоро ће се на то мноштво риба полакомити баракуде, а за њима и морски пси. Добро би било да не помисле како је то Мајкова крв.

Игра „велика риба једе малу“ потрајала је неко време, а онда се све умирило. Мајк се опустио. Задовољно се с неколико завеслаја перајама. Осетио је умор и, после седам сати проведених у мору, жеђ.

Наилазио је повећи талас. Да га избегне, Мајк је заронио. У том трену под њим се појави горостасни морски пас, и сам занет снагом таласа. Заурлао је у

**ИСТРАЈНОШЋУ И ЛАКОЋОМ
ДЕЛФИНА МАЈК ГАРДНЕР СЕ
ОДРЖАО У ВОДИ ДВА ДАНА И
ГОТОВО ДВЕ НОЋИ,
ПРЕПЛИВАВШИ 70 ИЛИ 80
МОРСКИХ МИЉА ПРЕМА
ОБАЛАМА ЈУЖНОГ ЦЕЈЛОНА.**

Илустровао Асканио Поповић

маску а то изазва брвање снага међурића ваздуха на дисалици; затечена, акута се удаљи.

Прошао је још један авион. Мајк схвати да је сам, сасвим сам на великом воденом пространству. Наставио је да плива равномерним завеслајима, не напрежући се сувише, према ветру, монсуну који – Мајк је то знао – дува с копна на море.

Застаде на тренутак да се одмори. На пушкетом од њега прође нека риба. Није хтео да пуца у њу, већ зграби пушку попут копља и прободу плен. Да ли ће то изазвати морске псе да дођу и с њим подеље ручак? На срећу не. Рибу је принео устима, стисну рукама да испеди њен сок, а затим трупину бацио у море. Тако му је успело неколико пута да пије. Последњу ухваћену рибу је и појео. Остало му је да обави најтеже и најопасније: покушао је да задрма одржавајући се на површини мора. Осетио је да га напросто савлађује сан.

Али није изабрао добар тренутак. Остаци риба које је „пио“ привукли су најпре једног великог морског пса, а затим и једног младог пса-тигра и још неколико других. Пошто је нанишанио пса-тигра, повукао је окидач и стрела је улетела у његово око. У истом трену његови пратиоци се бацише на њега. Мајку није преостало ништа друго него да одбаци пушку и равномерним завеслајима се удаљи од немани, препуштајући им да доврше жртву.

Сањив, Мајк забаци главу у воду и остаде неко време све док му није понестало даха. Затим се исправио, удахнуо ваздух, учинио незнатан покрет перајама и поновно задрмао.

Стигало је и јутро. Друго у мору.

Исцрпљен, обамро, измучен, пливао је механички. Готово да се понадао како ће морски пси довршити његове патње. Међутим, они се нису појављивали. Само су велике медузе и ораде кружиле око њега. Јутарња борба рибљих јата поново се одиграла испод њега.

Заграбио је неку рибу и одмах је прождрао. Несвесно је напредовао млатећи перајама. Без маске, која му је омогућила да не подиже главу из мора, да остане испружен и, у ствари, опуштен, био би већ одавно мртав.

Мајк осети да пропада у дубину: јато плискавица

у тесној формацији, које је прохујало испод њега, добро је узбуркало воду. Понестало му је даха. Почео је да се гуши; на срећу, збрзо је изронио и поново удахнуо ваздух.

Тако је у мукама дочекао вече. Сасвим исцрпљен, Мајк је био у готово бесвесном стању јер, касније се то показало, није се није сећао. Све до светлије која га је хтео он то или не, разоудила својом јачином. Готово га је ослепела. Да можда није полудео? Осетио је да се преврће, заплиће у нешто невидљиво – у очице рибарске мреже! Ухваћена у мрежу поред њега жестоко се опирала и једна повена риба, као што се и сам Мајк несвесно борио. „Човек-риба“ који је скоро четрдесет осам сати живео као делфин ухваћен је на крају у мрежу – као риба.

Мрке силуете рибара, вукле су мрежу. Коначно, Мајк осети да је на сувом, стиснут уз рибу која се снажно отимала ударајући репом.

Тада је још доживео и терор запрепашћених рибара. Један од њих је дохватио чакљу и уперео је у њега. Скоро угушеном, ослепљеном светлом, готово несвесном да је заправо човек, Мајку је понестало гласа да заурла; делио је судбину своје „другарице“ из мреже.

Чакља би била сигурно употребљена да се један рибар није одлучио да га спаси. Мајку и скине му маску. Престрављени, једни су побегли, други остали скамењени: неман коју су уловили... био је човек, обичан човек.

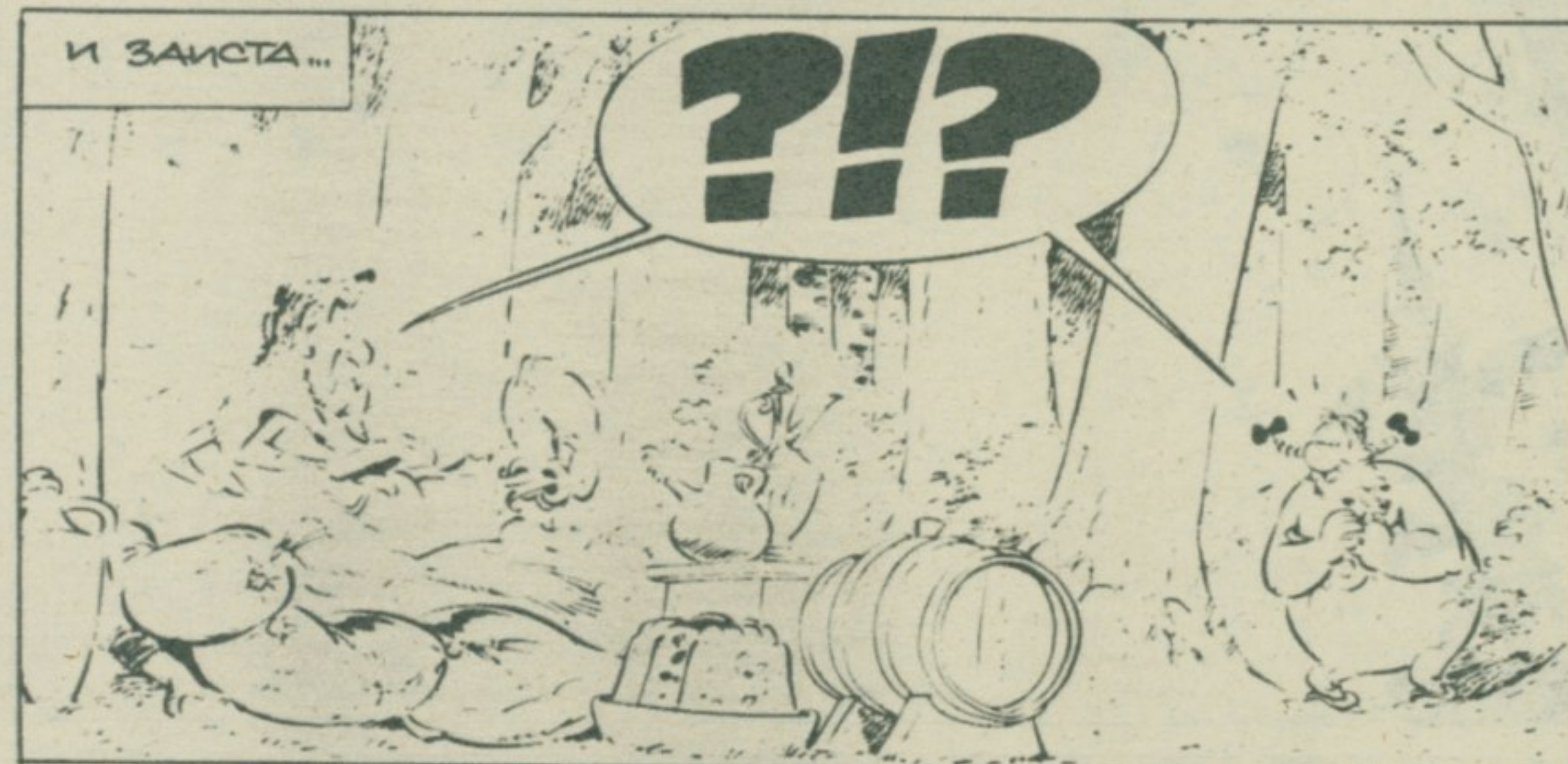
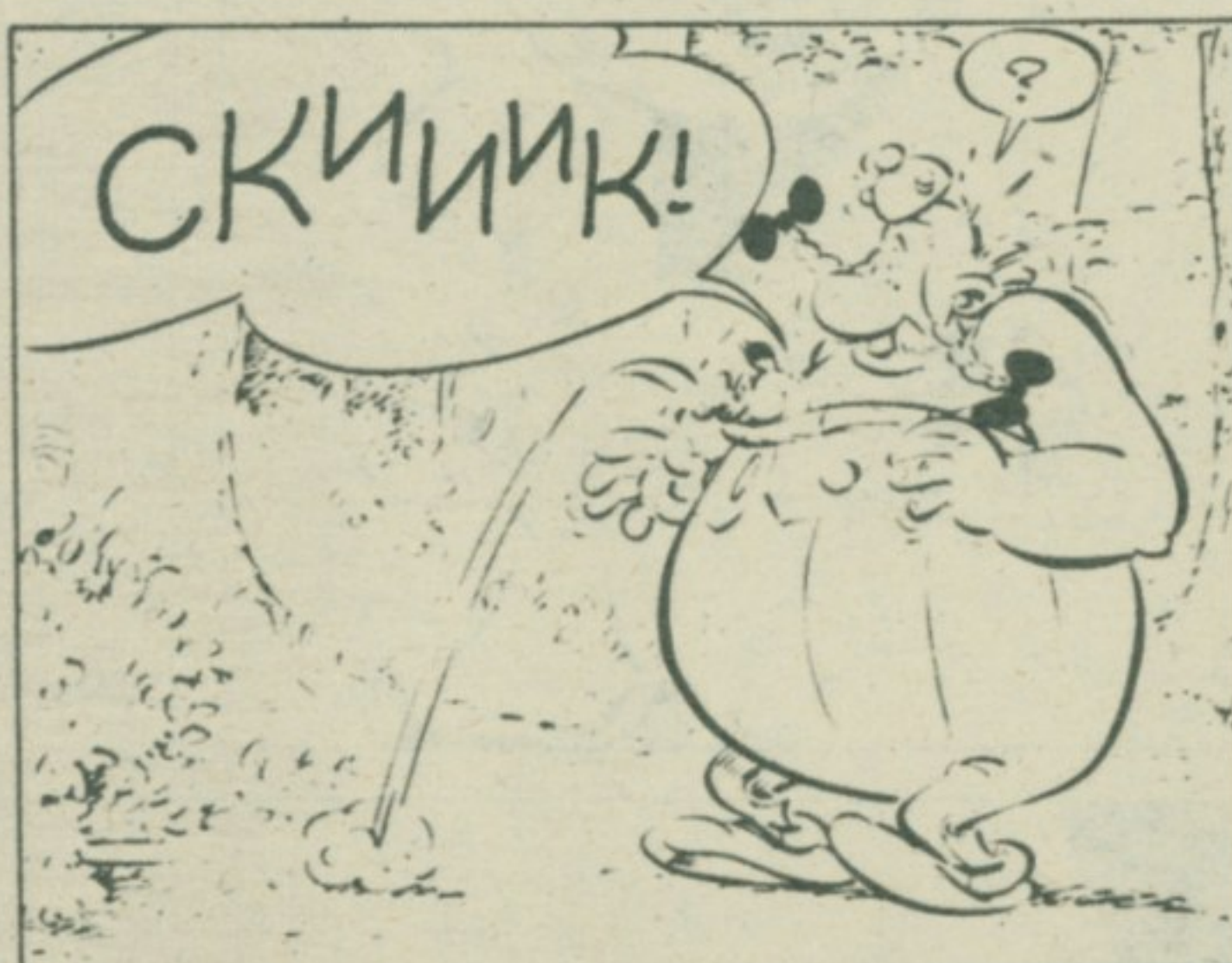
А. М.

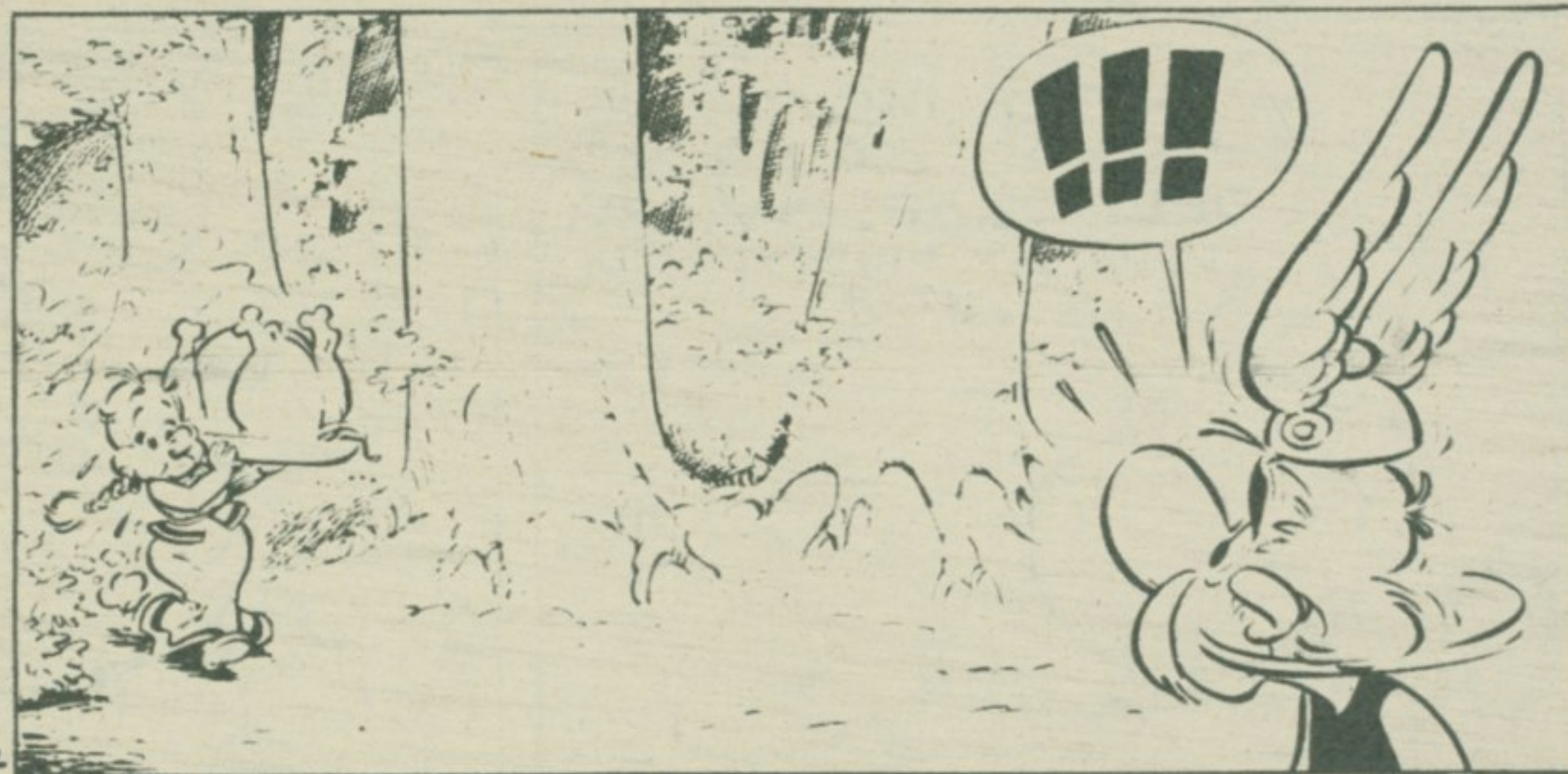
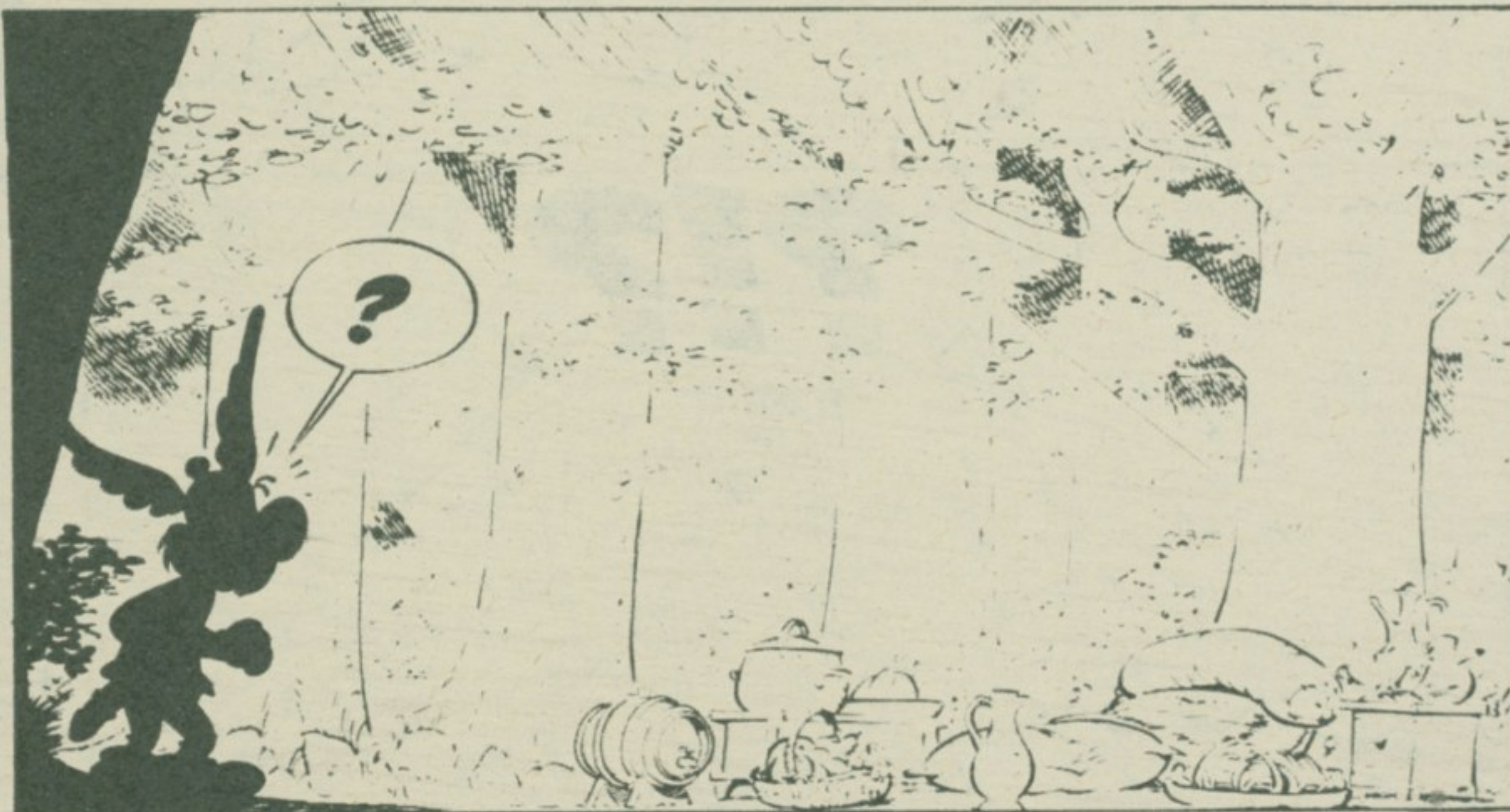
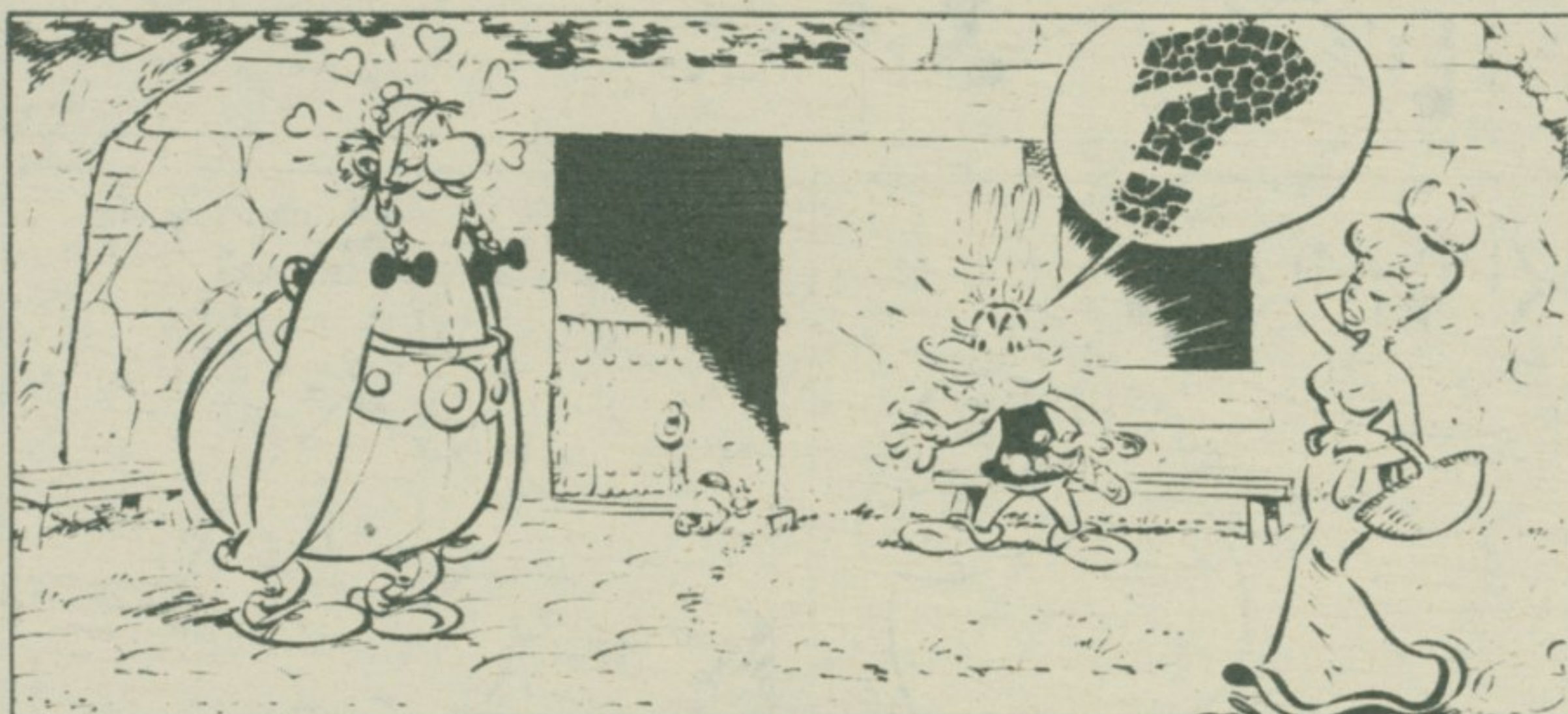
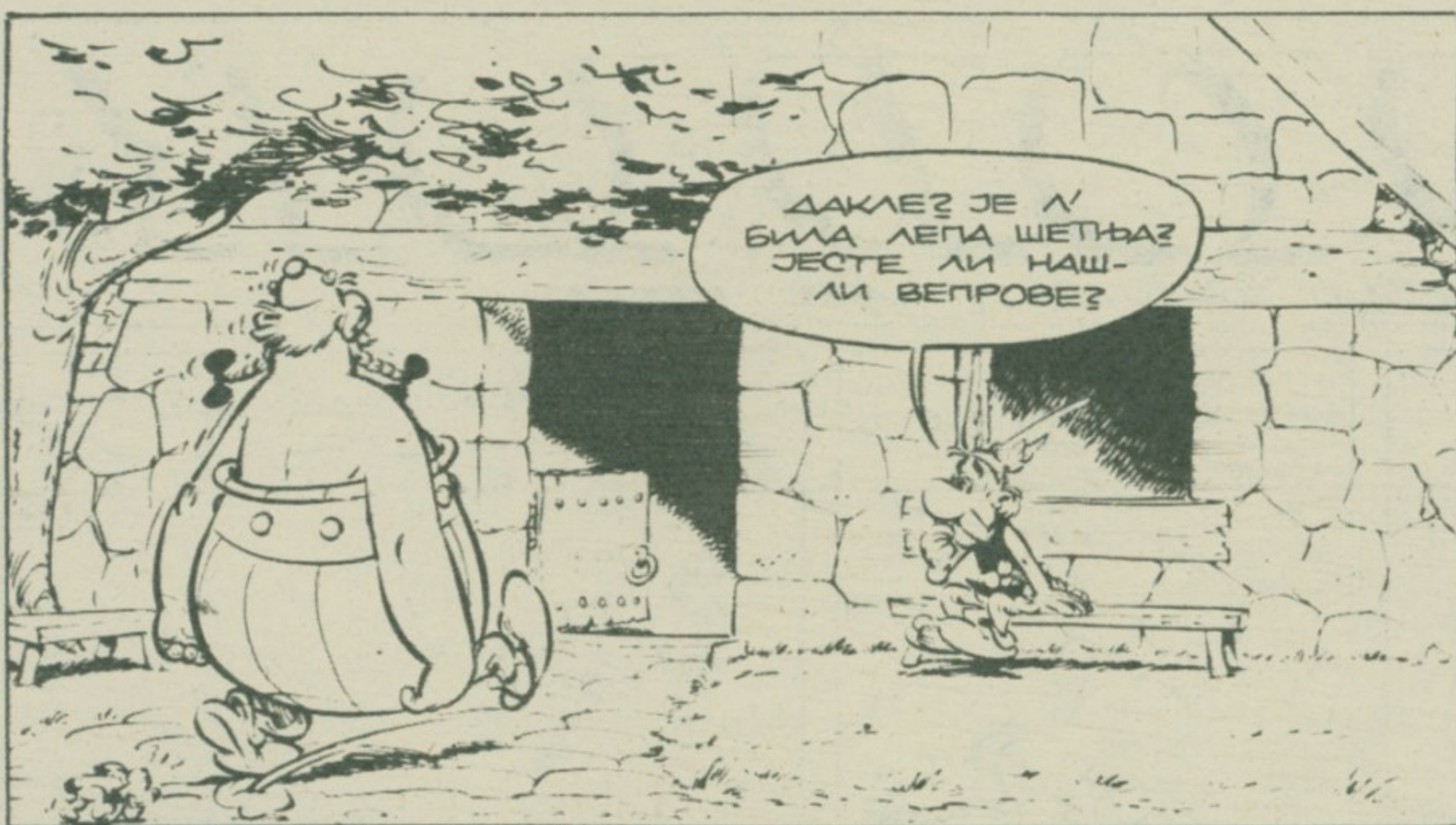
АСТЕРИКС:

ПРОРОК

ПЛЕО

ПИСМЕ: Р. ГОШИНИ (R. GOSCINNY) ЦРТА: УДЕРЦО (UDERZO)

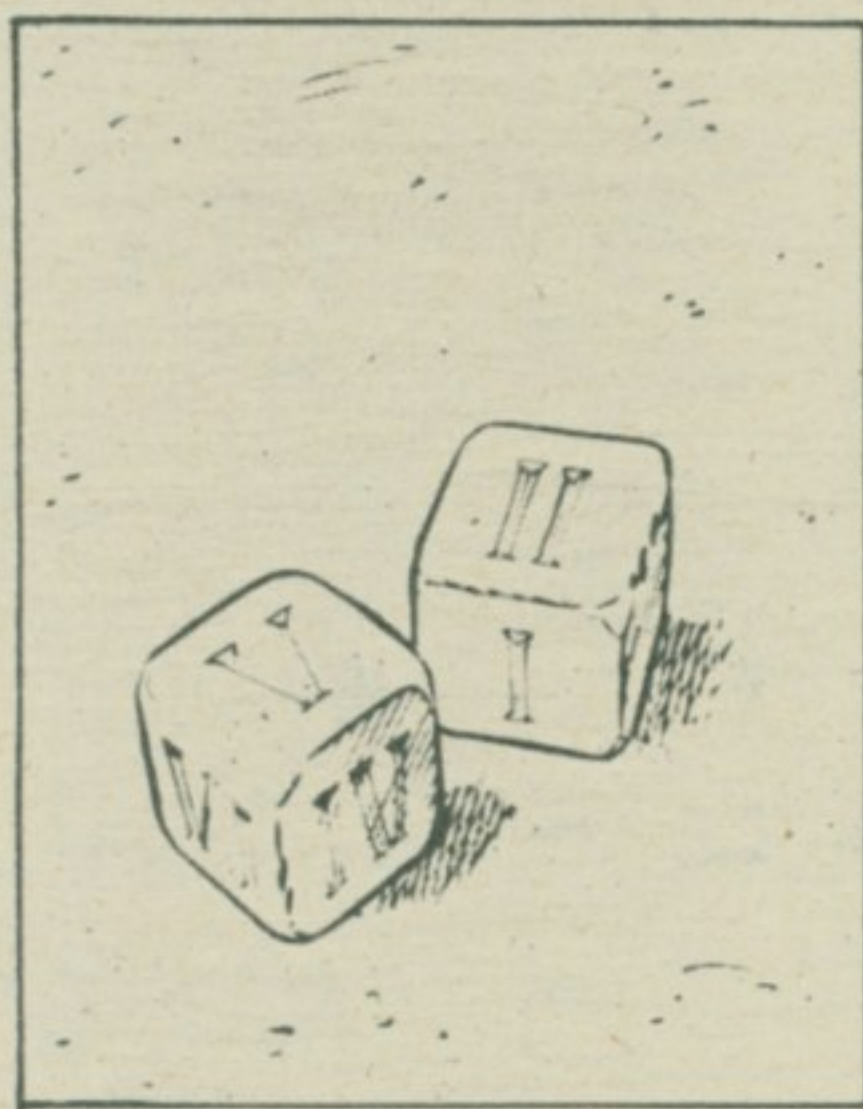

РЕШЕЊЕ ТАЈНЕ НАЛАЗИ СЕ У ТОМ ТРЕКУТКУ У РИМСКОМ УТВРЂЕЊУ ПАДЕМИНАУМ...

ПРИЛИКОМ ОБАВЉАЊА ПАТРОЛЕ, НАШЛИ СМО ОВУ ОСОБУ НА ЈЕДНОМ ПРОПЛАЊКУ КОЈА НИЈЕ МОГЛА ДА ОБЈАСНИ РАЗЛОГЕ СВОГ БОРБАВКА НА ИСТОМ, УСЛЕД ЧЕГА СМО ПРИСТУПИЛИ ХАПШЕЊУ ИСТЕ!

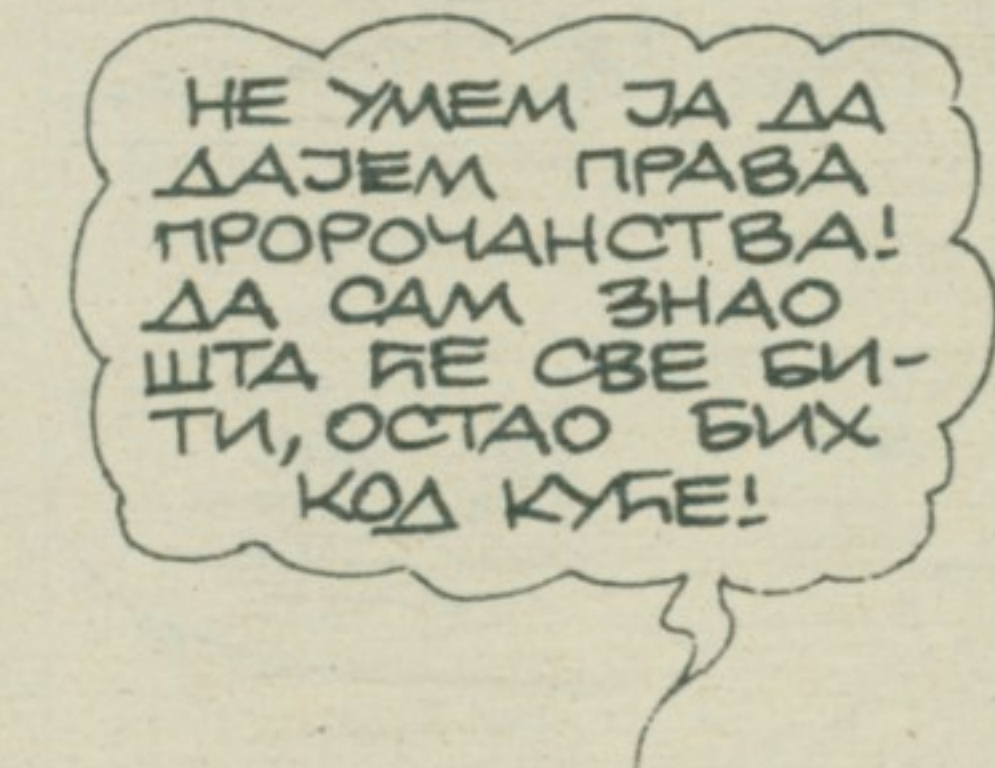

ИДЕМО У СЕЛО ДА ВИ-
ДИМО ДА ЛИ СИ ГОВО-
РИО ИСТИНУ!

...ПА МИ ЈЕ ПАЛО НА ПАМЕТ ДА
ГОВОРИМ О СМРДЉИВОМ ВАЗ-
ДУХУ, ПОШТО У ЛУТЕЦИ-
ЦИЈИ СТАЊУЈЕМ
БЛИЗУ КОЖАРСКЕ
РАДИОНИЦЕ...

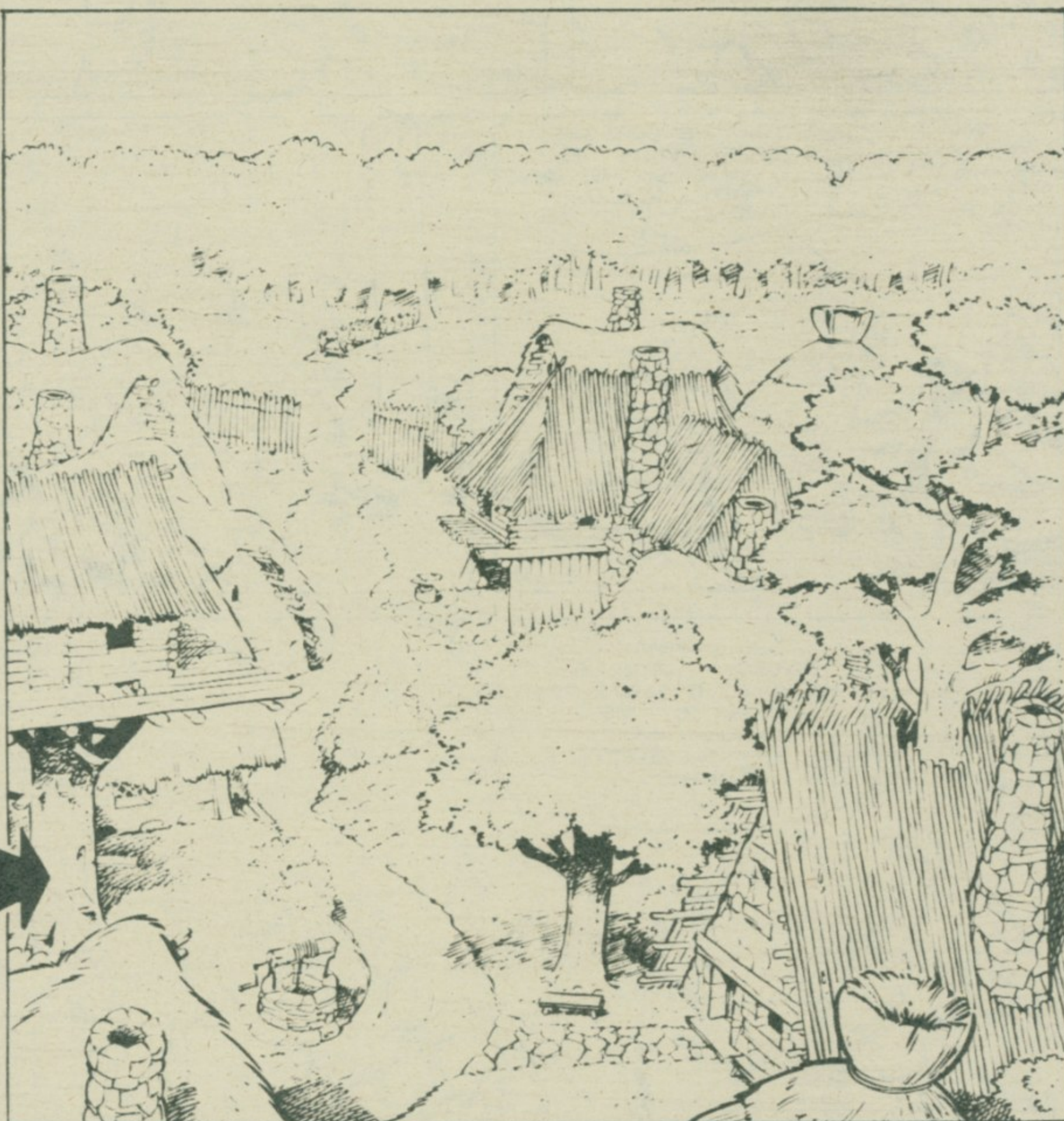
ЗНАЧИ!
ТО НИЈЕ
ПРАВО ПРОРО-
ЧАНСТВО!

НЕ УМЕМ ЈА ДА
ДАЈЕМ ПРАВА
ПРОРОЧАНСТВА!
ДА САМ ЗНАО
ШТА ЋЕ СВЕ БИ-
ТИ, ОСТАО БИХ
КОД КУЋЕ!

ПСССТ! ДОШЛИ
СМО ДО СЕЛА...
СВЕ ЈЕ ТИХО, АЛИ
СА ГАЛМА СЕ
НИКАД НЕ
ЗНА!

ЈЕДАН
ДОБРОВО-
ЉАЦ ДА
ПОБЕ
У ИЗВИД-
НИЦУ!

ОВДЕ!

ПОВЕШЕШ
И ПРОРОКА
СА СОБОМ!

Е,
ЗНАО
САМ!

НА-
РАВНО
ДА
СИ
ЗНАО!

АЛИ...
ВИ НЕ
СХВАТАТЕ!

ДА ГА
ГОРКИ-
РАМЕ

Е, НЕЋЕМО ИХ
ОСТАВИТИ У СЕЛУ!
ИДЕМО НАС
ТРОЈИЦА ДА ИХ
ИШУТИРАМО!

ЧЕКАЈ!
ДАЋЕМО
МИ СВИМА
ЛЕКЦИЈУ,
РИМЉАНИМА,
ПРОРОКУ, ПА И
НАШИМА ИЗ
СЕЛА!

ЈОШ ЋЕМО
МИ ПРАВИТИ
ГОЗБУ У СЕЛУ,
ОБЕЛИКОЕ!
ЗАПАМТИ ШТА
САМ ТИ РЕКАО!

ШТА ЈЕ, ДЕЦО,
ЛОВИТЕ ВЕПРОВЕ?

ПА ТО ЈЕ НАШ ВРАЧ,
ПАНОРАМИКС!

ПОГЛЕДАЈТЕ, ДЕЦО!
НА ГОДИШЊОЈ СКУПШТИНИ
ДОБИО САМ ЗЛАТНИ
КОТАРИЈ КАО НАЈБОЉИ
ДРУМ!

БИО ЈЕ
ТО ВРЛО
ЗАНИМЉИВ СКУП!
ДРУМ ИНФОРМАТИКС
НАМ ЈЕ
ПРИЧАО О
БУДУЋНОСТИ
НАШЕ
ПРОФЕСИЈЕ...

НЕГО,
КОД ВАС
НЕШТО НИЈЕ
У РЕДУ?

ОБЈАСНИ
ЋУ ТИ...

МАЛО ЗАТИМ...

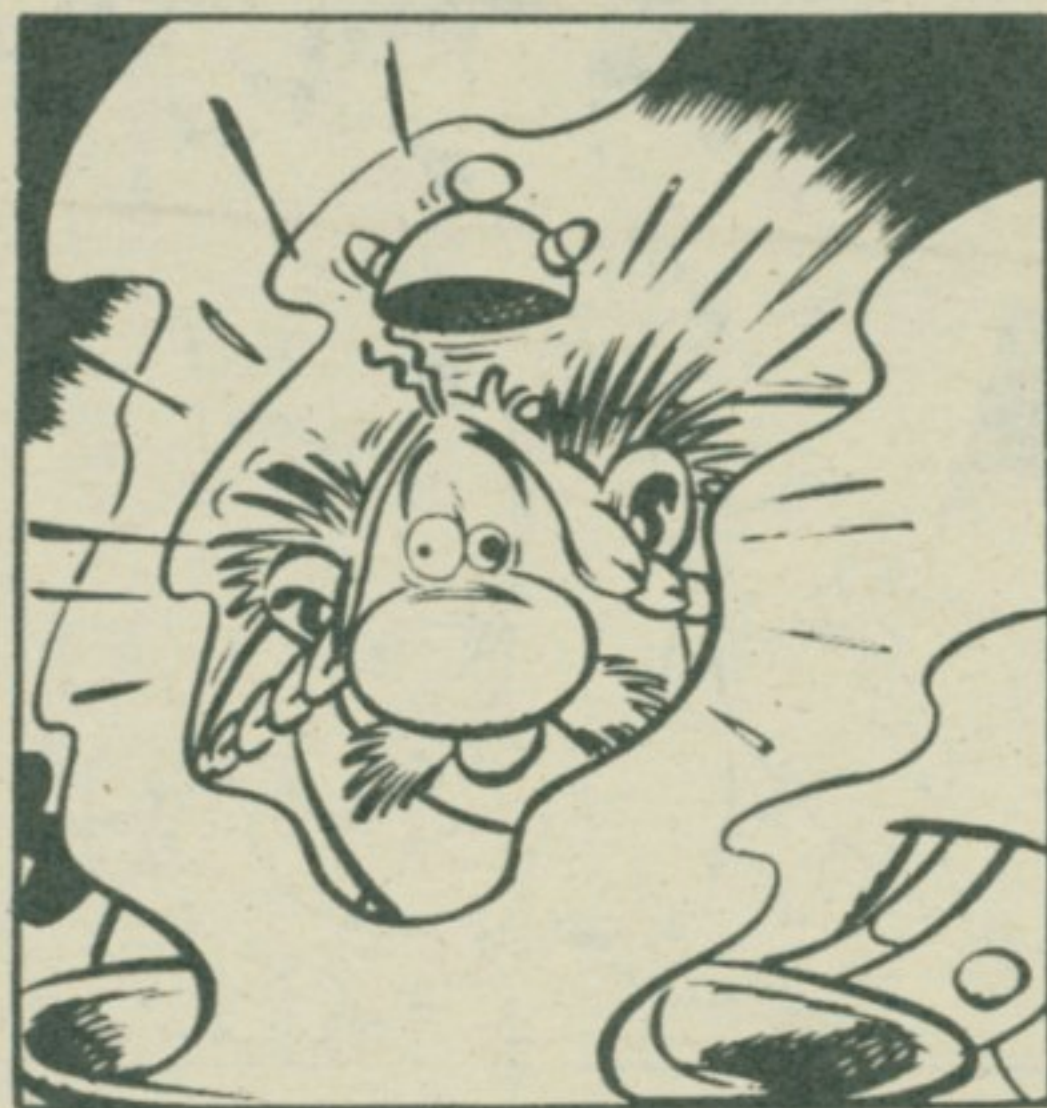
ХММ...
СМРЉИВИ
ВАЗДУХ,
КАЖЕТЕ...
ОД КОГ ЛИЦА
ПОВЛЕДЕ
И ПОМОДРЕ?

ДОНЕО САМ НЕКЕ
ЗАНИМЉИВЕ БИЛОЧИЦЕ...
ДОДАЈТЕ МИ ТАЈ ЛЕПИ
КОТАО!

ВРЛО ДОБРО...
ВЕТАР ЋЕ УБРЗО
ПРОМЕНИТИ СМЕР...
НЕ СМЕМО ГУБИТИ
ВРЕМЕ!

ТАРАНИС, БОГ ГРОМА И ОЛУГА, УЕЛАЖИО ЈЕ СВОЈУ ДИВЉУ
НАВАБ, ДА БИ ЛАКИМ ПОВЕТАРЦЕМ РАШИРИО АРОМУ ЈОШ
НЕПОЗНАТУ У ТО ДОБА...

ВРАТИО САМ СЕ У СЕЛО
ЈЕР САМ ЗАБОРАВИО СВОЈУ
ЛИРУ... И ЗАПАХНУО МЕ ЈЕ КУЖНИ
ВАЗДУХ ИЗ ПАКЛЕНИХ ДУБИНА!
ЧАК СУ И РИМБАНИ
ПОБЕГЛИ!

ВИДИШ?
ВИДИШ?
ТРЕБАЛО ЈЕ ДА
ОДЕМО У ЛУТЕЦИЈУ,
КАО ШТО ЈЕ ПРО-
РОК РЕКАО! ТИ...
ВЕПРУ
ЈЕДАН!

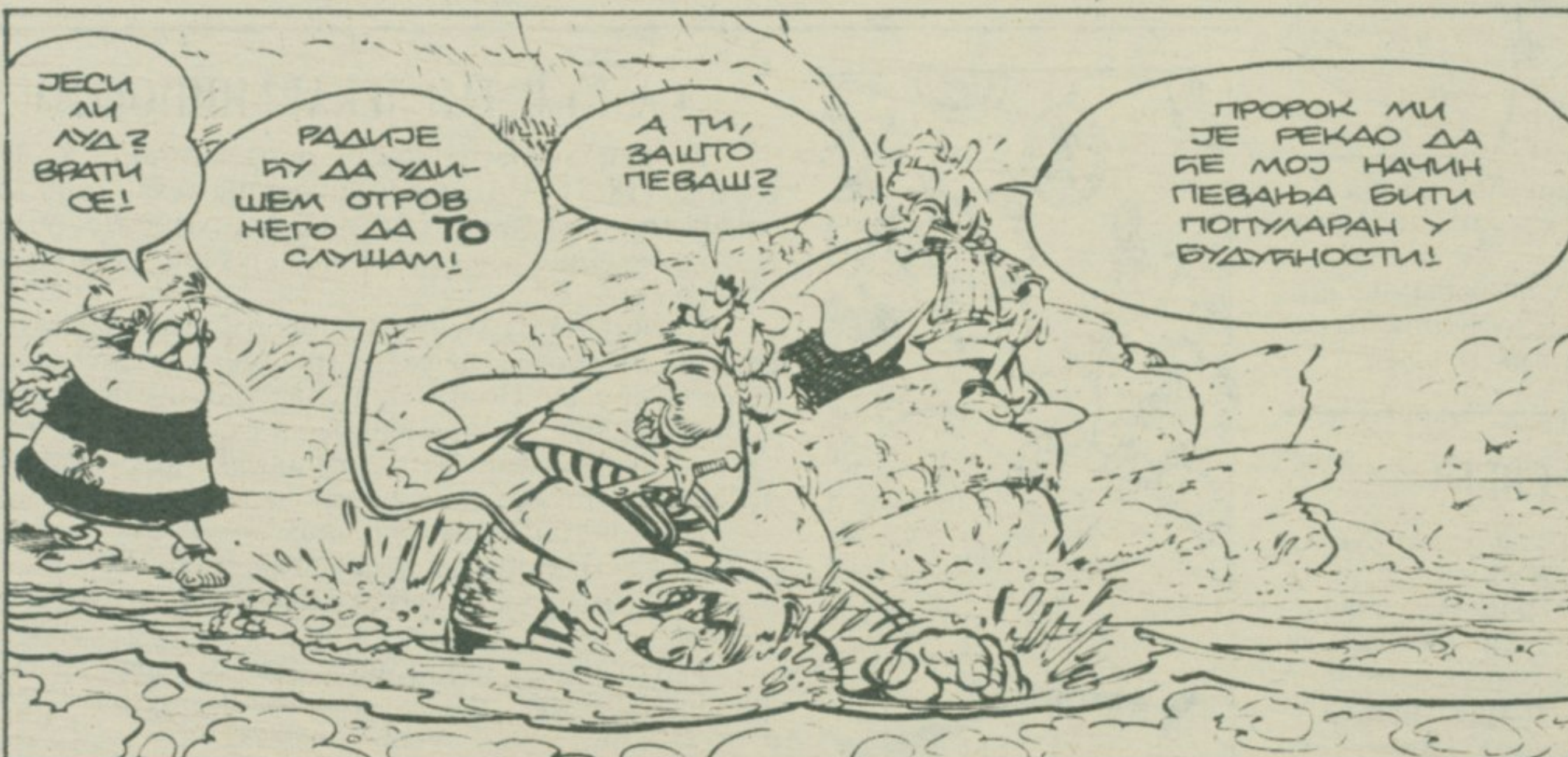
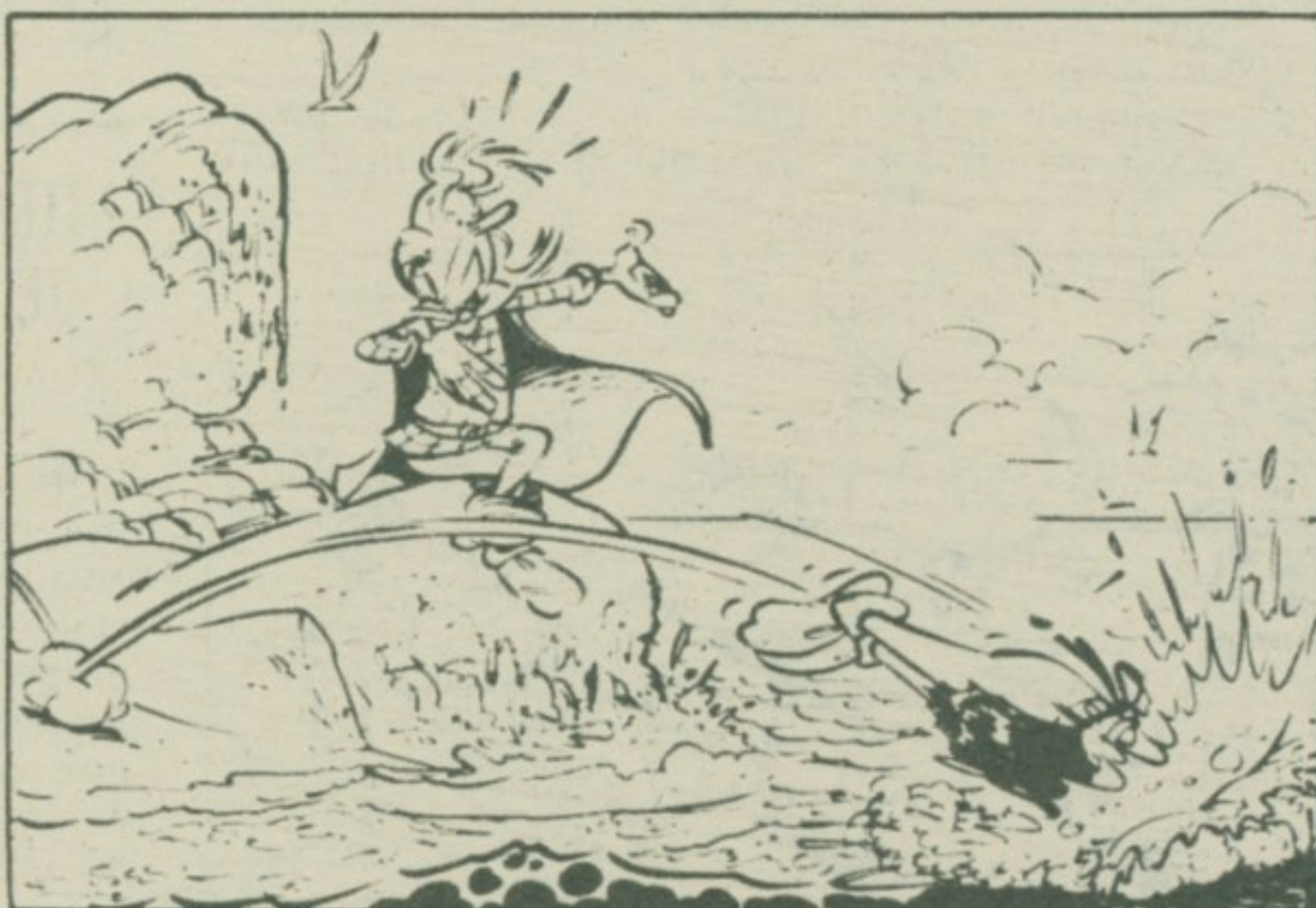
ЗАР
ВИШЕ
НИСАМ
ТВОЈА
КНЕД-
ЛИЦА?

ПА ДОБРО,
МОГУ И БЕЗ
ЛИРЕ!

О, ПЛАВА
МАТРОНО,
ЈА МИСЛИМ
НА ОНО!

ЈЕСИ
ЛИ
ЛУД?
ВРАТИ
СЕ!

РАДИЈЕ
БУ ДА УДИ-
ШЕМ ОТРОВ
НЕГО ДА ТО
СЛУШАМ!

А ТИ,
ЗАШТО
ПЕВАШ?

ПРОРОК МИ
ЈЕ РЕКАО ДА
ЋЕ МОЈ НАЧИН
ПЕВАЊА БИТИ
ПОПУЛАРАН У
БУДУЊНОСТИ!

ТРЕБА САМО ДА
ПРИМЕКАМО ДА
ВЕТАР РАСТЕРА
НЕПРИЈАТНЕ
МИРИСЕ ПА
БЕМО ОТИЋИ
ПО НАШЕ!

ШТО СЕ ТИЧЕ
РИМБАНА, СИГУ-
РАН САМ ДА РЕТЕ
ВИ НЕШТО СИС-
ЛИТИ!

ЈА САМ СМИСЛИО! ИДЕ-
МО КОД ЊИХ ДА ИХ ПРЕ-
МЛАТИМО!

ОКУД
ТИ САМО
ТАКВЕ
ИДЕЈЕ?

Е, ПА НИСАМ
ЈА САМО ЛЕП, НЕ-
ГО И ПАМЕТАН!
ИМА НЕШТО ИСПОД
ОВИХ РИЉИХ ПЛЕ-
ТЕНИЦА!

НАСТАВАК У
ИДУЋЕМ БРОЈУ

ЗВУЧНИ ФИЛМ? КОЈЕШТА!

Свако има право на заблуду, само што су неке теже од других:

„Све што је могло да се измисли, већ је измишљено“ (Ц. Х. Дјуел, директор америчког Завода за патенте, 1899. година.)

„Коме је уопште до тога да чује глумце како говоре?“ (Хенри Ворнер, сувласник филмске компаније „Ворнер брадерс“, 1927. година.)

„Разумним и одговорним женама није до права гласа.“ (Амерички председник Грувер Кливленд, 1905. година.)

„Машине теже од ваздуха нису могуће.“ (Лорд Кевин, председник Британског краљевског друштва, 1895. година.)

„Нема никаквих изгледа да ће људи икада овладати снагом атома.“ (Роберт Миликан, добитник Нобелове награде за физику, 1923. година.) ■

ПОСЛОВНОСТ ИЗНАД СВЕГА

Дебора Мајлс из калифорнијског града Сан Хозеа има дванаест година, што је у њеној земљи сасвим довољно да почне да зарађује бар за цепенарца. Као и већина њених вршњакиња, и Дебора се одлучила за чување деце, с тим што је испољила нешто више пословног духа од својих другарица. Пре него што се прихвати посла, обавезно заинтересованој страни уручи ценовник својих услуга:

Бебе које спавају – 25 центи
Бебе које плачу – 35 центи
Мокре бебе – 40 центи
Горе од мокрих – 50 центи ■

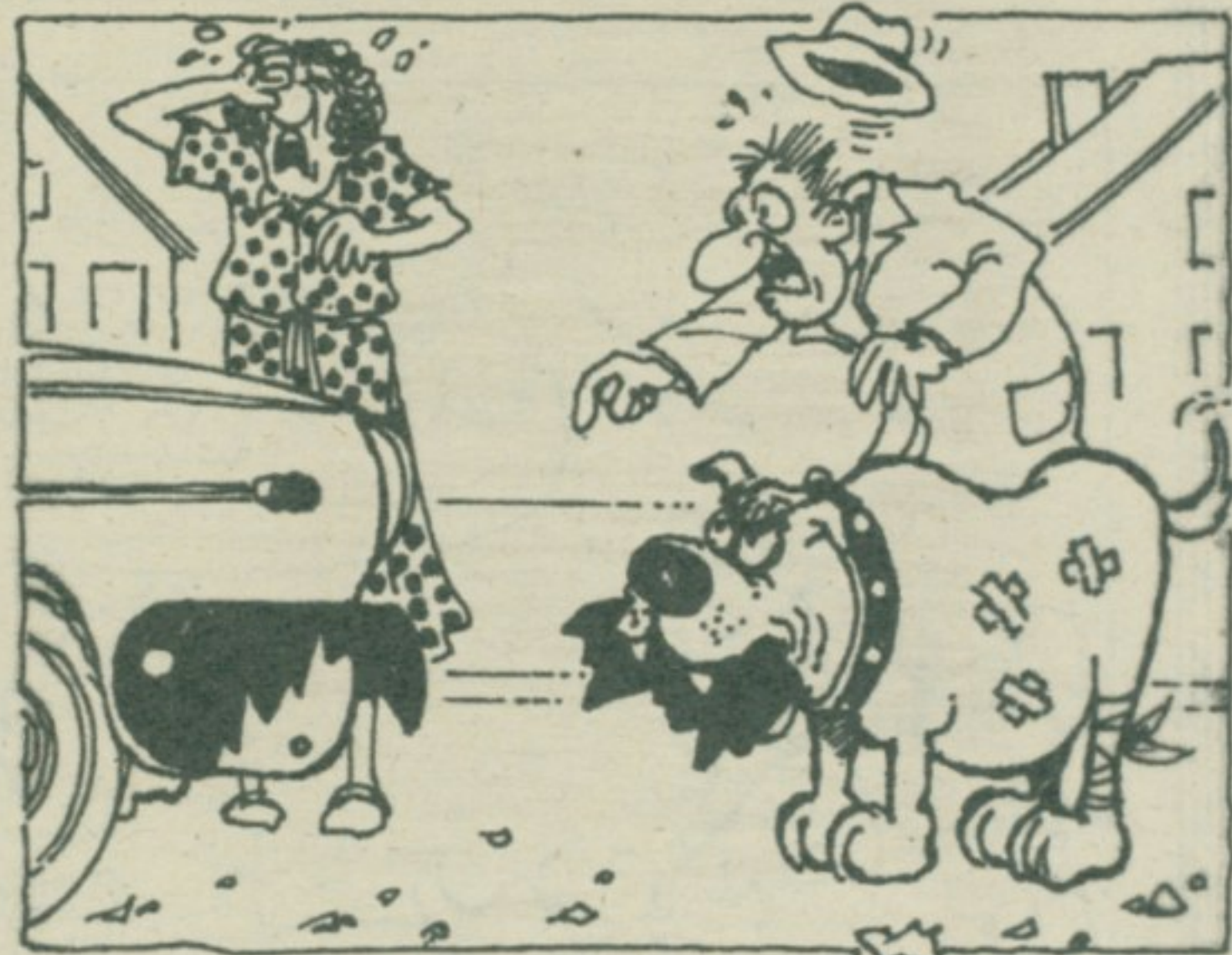

ПОЧИНИЛАЦ: ИЗНЕРВИРАНИ ПАС

Мајк и Барбара Фо из Валдосте у Џорџији били су радосни власници гланц-новог шевролета „камаро 3-28“ тачно пет сати. По истекну петог сата, на њега се, прескочивши ограду, сјурио булдог њихових суседа и одгризао парче предњег браника.

Висина штете процене-на је на 500 долара, а у извештају који је сачинила саобраћајна полиција стоји да је починилац „побегао с лица места“ и да се судећи по врсти оштећења ради о „изнервираном псу“.

Пас је, може бити, био изнервиран. Изнервирао

се и брачни пар Фо, с тим што су Мајк и Барбара више љути на произвођача, „Ценерал моторс“ него на једногодишњег Гатора. Гатор је ипак само

пас, а како рече госпођа Фо „кад аутомобил кошта 14 хиљада долара, онда не би смео да има пластичне бранике које пас може да одгризе.“ ■

ПРОВЕРИТЕ ОВО ЈЕЛО, ВЕОМА ЈЕ УКУСНО!

Чувени амерички произвођач и конструктор аутомобила Хенри Форд (1863–1947) живео је под старе дане искључиво на здравој храни, незачињеној, куваној и по правилу безукусној. Све што је иоле пријало чулу укуса изазивало је код Форда нај-

црње слутње у погледу штетности по здравље.

За време једног службеног ручка у фабрици Форд је у сласт појео специјалитет кухиње, а онда још затражио и „репете“ што је главног куvara довело на ивицу суза од среће. Његово усхићење није било дугог века, јер Форд то друго послужење није ни окусио. Позвао је курира и јело послао свом дијететичару на анализу. ■

САМО ЈЕДАН ЛЕКАР? НИПОШТО!

Велики енглески писац пољског порекла Џозеф Конрад (1857–1924) није имао богзна какво мишљење о лекарској професији. Кад год би се разболео, обавезно је тражио мишљење неколико лекара, колико да се осигура.

Оценивши да му стање није озбиљно, једном када се разболео позвао је свега три лекара, водећи рачуна да се не сретну. Пошто су га сва тројица прегледала и прописала му лекове, одбио је да их пије.

– Како мислиш да оздравиш ако не будеш пио те лекове? – упитала га је жена.

– А који би од њих по твом мишљењу требало да узмем? Сваки ми је прописао неки други.

– У том случају, захвали се на услугама двојици лекара.

– Шта? Предлажеш ми да ставим живот у руке једног јединог доктора? – ужаснуто је узвикнуо Конрад. ■

ЋАО, ПОГОДИ КАД СЕ ВРАЋАМ

Телефонска секретарица једног Њујорчанина, она направа која у одсуству власника бележи на магнетофон позиве и емитује његове поруке, свима који окрену његов број увек изрецитује следећу реченицу: „Здраво, нисам код куће и нећу да ти кажем кад се враћам, јер би ме у противном опљачкао“. Мало самозаштите никад није наодмет. ■

СЛИКОВНИЦА ПУНА ЧУДОВИШТА

БОГОВИ СТАРИХ
ЕГИПТАНА ИМАЛИ СУ
ТЕЛО ЧОВЕКА А ГЛАВУ
НЕКЕ ЖИВОТИЊЕ.

МИ НИСМО
ЧУДОВИШТА.
МИ СМО БО-
ГОВИ.

АМИТ ЈЕ ЧУДОВИШТЕ
КОЈЕ ЈЕДЕ ДУШЕ МРТВИХ
И ТО ОНИХ КОЈИ НИСУ
БИЛИ ДОБРИ.

АМИТ
ИМА
ТЕЛО
ЛАВА,
ГЛАВУ
НИЛСКОГ
КОНА И
ЧЕЉУСТИ
КРОКО-
ДИЛА.

ШТО САМ
ЈА ГОРИ
ОД
ЊИХ?

ОВО ЈЕ
НАЈЈАЧИ
ВАВИЛО-
НАЦ
ГИЛ-
ГА-
МЕШ.

ЈАО, ШТО
ЈЕ ЛЕП
И ЈАК!

ВАВИЛОНЦИ СУ У
ЛЕГЕНДАМА ПОМИЊАЛИ
МНОГА ЧУДОВИШТА
(РЕЦИМО ШКОРПИЈЕ)
КОЈА СУ ИЗ СТРАХА
ПОМАГАЛА ГИЛГАМЕШУ.
АЛИ, НАЈПОЗНАТИЈИ
ЈЕ ГРИФОН,
ЛАВ-ПТИЦА,
СИМБОЛ ГРЕХА.
ПОЗНАТ ЈЕ И
КРИЛАТИ БИК,
КАО И
ЕГИПАТСКА
СФИНГА-ЛАВИЦА
С ГЛАВОМ
ЖЕНЕ.

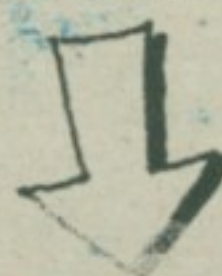
СФИНГЕ СУ
МУДРЕ И ТАЈАНСТВЕ-
НЕ. ОНЕ
НИСУ
ЗЛЕ.

НАЈПОЗНАТИЈЕ
ЧУДОВИШТЕ
СРЕДЊЕГ ИСТОКА
БИО ЈЕ НАСНАС,
ПОЛУЧОВЕК, И
ФИНОВСКА ПТИЦА
КОЈА ЈЕ УНИШТАВАЛА
МОРНАРЕ СИНДБАДА
МОРЕПЛОВЦА.
ТУ СУ И
ДУХОВИ
У ЛИКУ
ЉУДИ ИЛИ
ФИНОВА, А
ЖИВЕЛИ СУ
У СВЕТИЉКАМА,
БОЦАМА И
КУТИЈАМА.

У ИНДИЈСКИМ
ЛЕГЕНДАМА ПОЗНА-
ТИ СУ ЉУДИ-ЗМИЈЕ,
У КИТАЈСКИМ

ХИД-ХО-ШАНГ,
СТРАШНО
МОРСКО
ЧУДОВИШТЕ
(НЕ ВИДИ
СЕ ОД
МАГЛЕ!).

ЈАО!
ГАЕ
УПАЛО-
МО
МЕЊУ
ОВА
СТРАШИ-
ЛА!

Платона 1986
Ludwig Schindler

КОБИЛА С КОЗАКОМ У МОЈ ДРУГ ИЗ ДЕТИЊСТВА ЗУБИМА

ИМАЛА ЈЕ
САСВИМ
ЉУДСКО ИМЕ
— ЗИНА.

ТАКО ЈЕ И ЖИВЕЛА.
СОВЈЕТСКИ
ПИСАЦ АЛЕКСЕЈ
КОРКИШЋЕНКО
ОДУЖИО ЈОЈ СЕ
ФИЛМОМ
И ПРИЧОМ.

Мој ујак Леонтиј Павлович, старешина пољопривредне бригаде, дошао је у нашу школу крајем маја 1934. Пред распуст.

— Школарци, морамо да спасавамо колхоз. Ви сте нам неопходни. Девојке ће с мотикама да требе коров, а момци с коњима на орање.

Кад сам кренуо кући, са мном је пошао и ујак:

— Алексеј, порани ујутро. Да можеш да бираш коња. Помоћи ћу ти...

Успавао сам се. Разумљиво, у дворишту колхоза више није било ниједног коња, ако не рачунам стару кобилу Зину везану испод настрешице коњушнице. На њу је мало ко и рачунао.

— Момчина се успавала — чујем глас ујака Леонтија. — А хоће коњаник да буде. Али, ништа немој да се дуриш. Зина јесте оматорила, јогунаста је и хоће да ритне и угризе, али је то добар коњ. Ако осети да је човек воли, послушна је и бескрајно верна. Да само знаш каква је она била...

Прича прва

И ујак Леонтије, не обазирјући се на време које је одмичало, крену с причом.

Пре четири године, тек што смо колхоз створили, западне ме да чувам пшеницу. Онда је било још банди. Догодило се лети, пред саму жетву. Уморан од ноћног обиласка, седнем у канцеларију да данем душом, кад пред зору тамо из брега видим светлост. Ватра у пшеници. С пушком у руци изјурим напоље. Ни једног коња, пустили их на испашу. Ставим два прста у уста и звизнем, да дозовем неког. Звиждук без одјека нестаје у степи.

Кад сам, гневан и немоћан, хтео трећи пут да звизнем, ето ти Зине. Тресе гривом а копитом копа по земљи. На њој ни седла ни узде. Да отрчим до штале изгубићу драгоцене време. Бацим се кобили на леђа, ухватим је за гриву и викнем:

— Зина, галоп!

Више нисам морао ништа да јој говорим. Полетела је као вихор. И брзо смо сустигли подметача пожара: видели смо га у одсјају огња. Видео је и он нас и двапут пуцао. Мене погодио у руку, ево овде, а Зину у бедро. Ништа опасно. Поново викнем: „Зина галоп“! И ухватимо бандита. Тачније, она га шчепа зубима и тресне о земљу. Ја прискочим... После је стао ветар и угасио пожар...

Ујак Леонтије као да се заморио од приче, само хукће и одмахује руком. Гледам Зину, сад је то други коњ. Леп, велик, снажан. Извадим из недара коцку шећера. Прво ме оњуши па тек онда узме. Тако свако јутро, пуних шест недеља она и ја оремо и возимо по колхозу. Мајка више није морала да ме буди. Устајао сам пре ње и трчао да нахраним Зину.

Онда ми једном, у поверењу, ујак Леонтије вели да је Зина имала још бурнију прошлост. Поменуо је њеног некадашњег газду, црвеног козака, како је рекао.

— Ако хоћеш више да сазнаш, пођи код деда Прокопа Болошина — шапнуо ми је уз смешак.

Прича друга

Деда Прокоп живео је подаље од села, на Јермевском салашу. Претурио је осамдесету. Седи иза пећи помало нестваран, из-

губљен у плавичастој измаглици дуванског дима.

— Чуо сам — каже ми — да се сад ти бринеш о Зини. Пази је, паметна је као чељаде... А, дошао си да ти причам о њој и црвеном козаку... Заволео си је, по свој прилици...

И деда Прокоп зарони у прошлост.

Деветнаесте године, крајем маја, ратовало се и поред овог мог салаша. Црвени против белих. Пуцњава, крици рањених, њиштање коња. Баба и ја скривени у подруму само се крстимо. Поједемо хладну шњи и брже-боље у кревет. Да побегнемо од збиље у сан. Тек сам задремао, а чујем под прозором рже коњ. Тако жалосно да ми се чини да плаче. Страх ме је, где је коњ ни јахач није далеко. А ноћ. И баба се пробуди. Ћутимо. Напољу, коњ копитом у земљу туп-туп-туп, онда опет рже, жалостивно. Шта је то, мислим.

Од голог мозгања човек нема много вајде те се ја, онако у спавањичи, прикрадем вратима, одшкринем их и видим. Био је пун

месец, као усред поднева. Поред прозора оседлан коњ, уз ноге му лежи човек, стење. Коњ ме одмах приметио. И гледа ме дуго, продорно. Онда спусти главу према човеку, оњуши га па опет мене погледује. Тражи, видим то (и слепац би видео), да му помогнем. А ја се збунио, стојим као везана врећа. Рањен је и коњ, сав у крви. Мало-мало па посрне. Унесем с бабом човека у кућу, препознам козака, и умијем га. На глави му рана од сабље, груди прострељене. Козак млад, тек му наусница огаравила. И леп. Дошао себи и пита:

— Где сам? Како сам овде стигао?

— У Јермевском си салашу, код својих — кажем. — А како си довде стигао не знам. Нашли смо те пред прагом.

— Где су наши? Где... — мукао глас пресечен грчем.

— Наши су беле потерали, далеко. Не чује се битка.

— Добро. А где је мој коњ?

Коњ, нисмо дотад ни приметили, стао на отворена врата и гледа. Козак се подиже на лактове и каже, једва:

— Збогом, Зина. Збогом, мој верни ратни друже...

Прича друга, део други

Деда Прокоп тражи од бабе да му принесе дуванкесу. Дрхтавом старачком руком набија дуван и влажних очију (од љутог дима, ваљда) наставља причу.

Умре младић. Не можеш више да му помогнеш и баба и ја забависмо се око коња, око Зине. На бедру јој била ево оволика рана (саставља палце и кажипрсте руку), а с врата меци згулили кожу. Справимо лек од трава, исперимо рану и зашијемо загрејаном иглом. Одведем онда Зину у шталу, на под јој ставим сламу, у јасле сено. Сахранили смо козака, вратили се кући и ја провирим у шталу: кобила није ни јела ни пила. Данима тако. Не терам је, нека на миру одболује газду.

Не да ми ђаво мира, хоћу да утврдим како је то и одакле рањени коњ довукао рањеног човека. И проверим, пратио сам крвав траг по трави од куће до степе. Читав километар. Тамо сам и капу козака нашао. Вероватно га је зубима ухватила за оковратник, блуза му је била сва изгужвана и влажна. Ишла је унатрашке и вукла га људима верујући да га они могу спасти...

— Шта је даље било са Зином? — младачки нестрпљиво пресекао сам деду Прокопа.

Дим и ћутња. Пун минут.

Једва смо Зину навикли на нас, поново крену прича. Обрадовали смо јој се много, била је велика помоћ на имању. А онда су стигли бели и све нам из куће однели. И Зину одвели. Још су ме на мртво претукли говорећи да такву лепотицу чувам за црвене. Видео сам кад су је одводили: једва су је двојица држала, толико је била бесна.

Кроз три недеље изиђем са својим старим клџетом у степену да прикупим сено. Пролазим поред гробља, кад тамо у вишњинку, где смо сахранили црвеног козака, оседлан коњ. Видим а не верујем — Зина. И она мене види, дође. Тада је у салашу био Буденовски одред. Одведем Зину командир у кажем му да је узме, ваљаће кад буду терали беле.

Прошла је година, прича даље деда Прокоп, с њом и грађански рат. Совјетска власт учврстила се у нашем округу. Добио сам и нову земљу, недалеко од гробља. Једном кренем тамо с комшијом кад ми он каже:

— Погледај, Прокопе, је ли оно твој коњ што стоји на гробљу?

Погледам — Зина. Вратила се ко зна откуд, без седла, без узде, измршавила, обосила. После годину дана није заборавила где јој је ратни друг сахрањен...

Деда Прокоп устаде, зграби штап и изиђе напоље. Какав је био сусрет. Коњ и човек. И на прескок чујем старчеве речи:

— Голубице моја, радости моја... Више не долазиш код мене по коцку шећера. Нека, нека... Оматорили смо...

Прича трећа

Зину сам последњи пут видео у време страшних догађаја. Године 1942, у августу, у наш крај стигли су Немци. Ја сам се, по задатку, вратио у село. Околу се војевало, гореле куће, шуме, степа. Са Гришом Григорашенко и Васјом Белоусовим морао сам да одем до салаша и на време склоним коње који су се тамо налазили. Касно. На салаш је банула група непријатељских војника. Срећом, успели смо да се непримећени склонимо на кров силоса.

Војници су, умишљивши се на појилу, похитали да похватају коње. На Зину свезану уз јасле нико није обраћао пажњу. Као да није коњ. Морам да признам да је заиста јадно изгледала, мршава и стара. Један пегави Немац проређене косе остао је празних руку у лову на коње. И одмах је почело задиркивање. Другови су му, уз громогласан смех, говорили да оседла Зину. Један од њих је грцао од смеха затим му је довикнуо: „То је прекрасан коњ. Букефал! А ти можеш да будеш Александар Велики!“

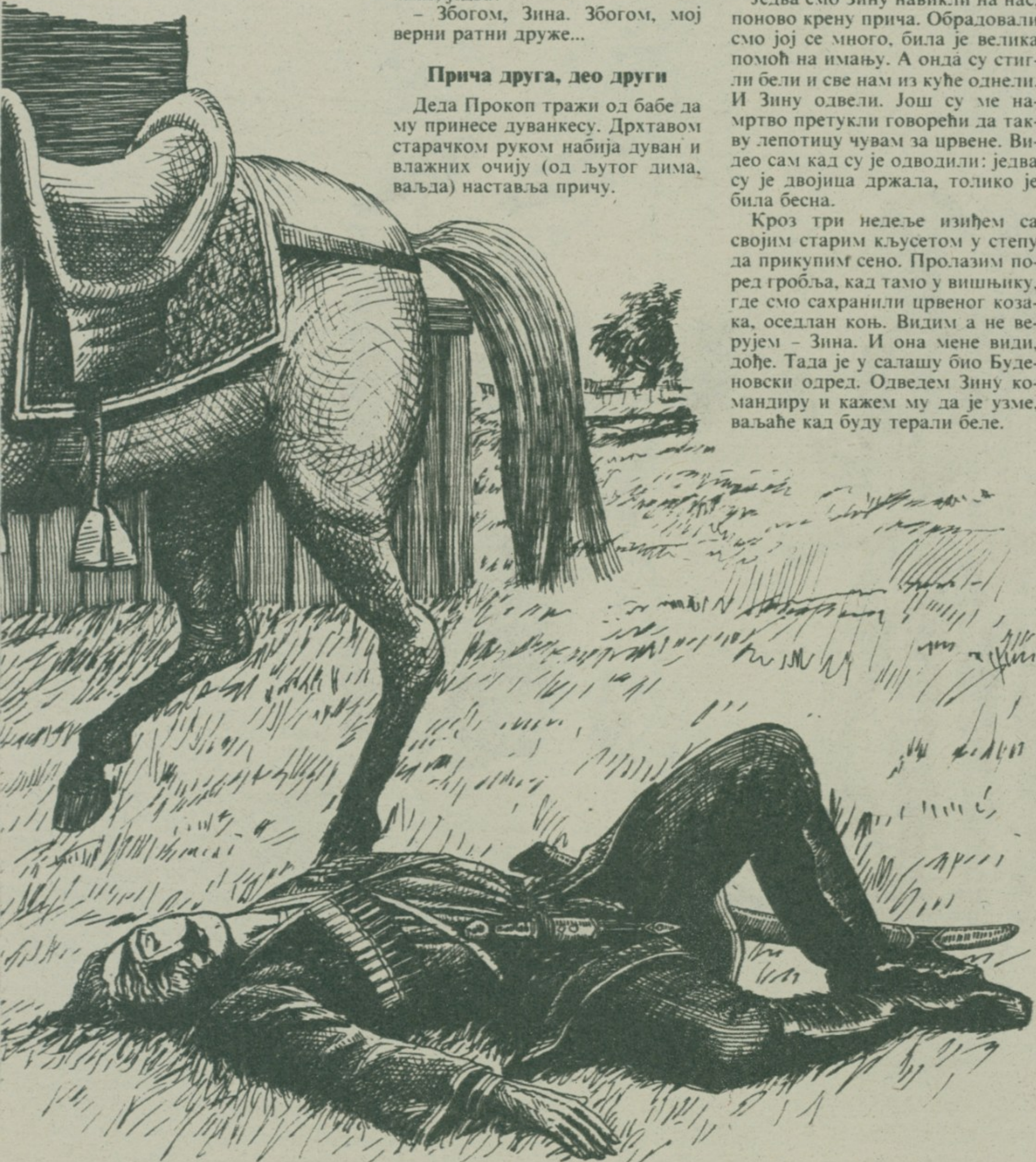
Пегавко је прихватио шалу. Опонашајући кавалера пред дамом, скинуо је капу. Кренуо је према Зини уз дубоке наклоне. Моја стара добра кобила се преместила с ноге на ногу и погнула главу. Знао сам шта ће се догодити следећег тренутка. Војници су вриштали од смеха. Међутим, после ко зна којег нагона пегавко није ни стигао да подигне главу: Зина је поскочила и задњим ногама тако га страховито ударила да је војник одлетео неколико метара даље.

Смех се утишао а кобила је мирним, старачким касом, кренула према степену. Пегавог су подили водом, дрмали. Узалуд. Кад су га подigli, с крова сам видео тамну мрљу крви на глави. Мртав. Онда је један од војника крикнуо и руком показао правац у ком се изгубио коњ. Брзо је сео на мотоцикл, други у приколицу с тешким митраљезом.

Неколико минута касније до нас су допрли пуцњи. Цео рафал. Немци су се вратили, покупили пегавку и отишли. Као без главе одјурio сам у степену. Стара кобила Зина лежала је на жутом пшеничном пољу. Изрешетана.

Сахранили смо је ћутке.

П. М.

Илустровао: Рајко Ковачевић

БРДО „не знам“ И ГРАД „не разумем“

НАВРХ ЈЕЗИКА

То о кенгуру биће да је само анегдота. Наводно, када су морнари капетана Кука, пре нешто више од два века, први пут видели кенгура, упитали су аустралијске домороце каква је то животиња. Ови су одговорили „кангуру“, што је на њиховом језику значило „не разумем“, али су енглески морнари то схватили као име животиње...

Вероватно је, како се данас сматра, да је „кангуру“ заиста био назив за кенгура у неком од аустралијских језика, дакле да није посреди некакав неспоразум. Па ипак, сличне анегдоте причају се о толиким животињама, биљкама и људима, о толиким брдима, рекама и градовима широм света да су бар негде морале бити истините.

На мапама северне Италије својевремено је неколико брегова било означено именом „Соминга“. Такав је одговор картограф добио од сељака на своје питање „Како се зове оно брдо?“ Ни слутио није да у наречју тога краја „So minga“ значи „Немам појма“.

Сличне примере је из Провансе навео француски језиколовац Албер До-за. Војни топограф питао је сељака како се зове неки кланац и добио одговор на провансалском: „Lou sabe pas“ (Не знам). Питао је затим и за један салаш, а сељак је одговорио: „Es la mion“ (То је мој). На војној карти остала су забележена два непостојећа имена: кланац Лусабена, салаш Есламију.

Совјетски популаризатор лингвистике Л. В. Успенски смислио је за овакве случајеве назив „ератоними“, од грчких и латинских корена који значе „погрешно име“ или „име из заблуде“. Успенски наводи још доста сличних анегдота, мада истиче да за њихову тачност не гарантује.

Алеутска острва, на крајњем северу Тихог океана, добила су име по својим становницима, Алеути-ма. Али они сами себе зо-

ву друкчије – Унангани. Откуд, онда, назив Алеути? Изгледа да су на питање првих истраживача „Ко сте ви?“ домороци одговорили „Алеут!“ што значи нешто као „Ко би вас разумео!“

Јукатан – име великог

полуострва у Мексику – можда долази од израза који је на језику Маја значио „Молим?“ или „Шта ви то причате?“ За Арекипу, други по величини град у Перуу, тврди се да му име на језику тамошњих Индијанаца значи „Седи!“ Нај-

вероватније објашњење је следеће: неки шпански војник је питао „Како се зове ово место?“ показујући руком према тлу, а Индијанац, његов саговорник, помислио је да Шпанац жели да седне на земљу.

У време руско-јапанског рата 1904. руској команди затребале су мапе Манџурије. Војни топографи хитно су послани тамо и вратили су се с картама на којима су се скоро сва насељена места звала – Бутунда. Било их је толико да су неким, ради разликовања, самоиницијативно давали имена као „Стара Бутунда“, „Горња Бутунда“, „Велика Бутунда“ и слично. Објашњење је слично као и у претходним случајевима: на кинеском „Будунда“ значи „Не разумем“.

Успенски напомиње да тај пример из стварног живота сасвим личи на песму „Канитферштан“ В. А. Жуковског, руског песника из прошлог века. Јунак те песме је млади Немац који у Холандији пита коме припада кућа; запрега, брод, складиште и тако даље. Добивши на сва питања одговор на холандском „Kan niet verstaan“ (Не разумем), он се диви колико је богат тај господин Канитферштен...

Ту је и извесни учени професор из прошлог века коме се у својим записима из Африке подсмевао чувени истраживач Ливингстон. Професор је у једној студији описао афричког гуштера званог „каја“, у другој планински ланац Каја. Ливингстону су ти подаци више него сумњиви, јер „каја“ на језику домородаца значи „не знам“.

Историја се, дакле, поновила много пута и многи су истраживачи пали у исту замку. А све због једне доста природне људске заблуде због које нам се чини, иако не знамо језик домородаца, да они однекуд морају да разумеју наш. Заблуда се могла избећи да су само истраживачи хтели да се ставе у положај домородаца. Замислите да ви стојите, рецимо, на обали Саве, прилази вам необично одевен човек и пита: „Фдинг хлхт жгембр шлампа?“ Да ли бисте ви одговорили као из пушке „Сава“? Или бисте рекли „Ништа ја, брате, тебе не разумем“? **Иван Клајн**

Илустровао Босиљка Кићевац

АРХЕОЛОЗИ
ПРЕ
АРХЕОЛОГА

КРАЉЕВСТВО ЗА УМЕТНОСТ

Зигурат је врло стар. Ја сам малтером и печеном циглом кули вратио првобитни изглед.

И ово писаније је врло старо, а потомству га је оставио један краљ.

При првим ископавањима Ура халдејског, древног града у јужном Ираку, 1850. године у темељима велике куле откривено је мноштво цилиндара, по правилу не дужих од палца, на којима су клинастим писмом били урезани разни записи. На једном је био овај текст: испод њега потпис: Набонид, краљ вавилонски.

У историји је познат као последњи владар моћне државе који је седео на престолу од 555. до 538. године старе ере. Краљевство му је разорио и својој држави прикључио Кир персијски. Ако је Набонид у историји представљао крај једне значајне епохе, у науци која се данас зове археологија био је први.

Принцезин музеј

Нема разлога да се сумња у истинитост Набонидовог записа. Још у његово време велика кула у Уру припадала је далекој, заборављеној прошлости — тад је била стара више од две хиљаде година. И сигурно да је била у јадном стању, па је краљ, који је много полагао на уметност, учинио све да јој врати првобитни изглед.

Његово рестаураторско дело поново је збрисало време и налети разних војски, па је рушевина представљала један од највећих изазова за савремене археологе. Сер Леонард Вули, који је двадесетих и тридесетих година овог века потпуно истражио Ур, открио је у клинастим записима још једно име занимљиво за почетке археологије. Била је то принцеза Ен-Нигалди-Нанар, Набонидова ћерка. Као све вавилонске даме краљевске крви била је и свештеница, а изгледа да је наследила и много очевих склоности. У малом анексу великог храма оставила је збирку антиквитета сакупљених у јужним крајевима Месопотамије. Вули је то назвао „најстаријим познатим музејом“, а принцеза би сигурно могла да се на-

ИНТЕРЕСОВАЊЕ ЗА ПРОШЛОСТ
ЈЕ МНОГО СТАРИЈЕ НЕГО ШТО
СЕ МИСЛИ, А НИСУ МУ
ОДОЛЕЛИ НИ ЉУДИ КОЈИ СУ
У ИСТОРИЈУ УШЛИ КАО
КРАЉЕВИ, ЦАРЕВИ, ПОЛИТИЧАРИ...

Краљ
Набонид
је
у
шестом
веку
пре н.е.
обновио
Зигурат
у
Уру

зове најстаријим кустосом.

Почеци древне археологије можда могу да се мере за стотинак година уназад, до времена асирског краља Асурбанипала, чувеног градитеља велике библиотеке. Он је својим писарима наредио да по целој земљи прикупљају, превode и преписују старе текстове. Асурбанипалова библиотека од двадесет хиљада исписаних глиених плочица откривена је

1854. године у рушевинама древне Ниниве. У годинама које су следиле познаваоци клинастог писма могли су да прочитају многе изванредне и значајне текстове — да представе свету еп о Гилгамешу и да први пут сазнају о цивилизацији старих Сумера.

Ипак, рад на терену и заповест за прикупљање старих текстова данас би се сасвим друкчије оцењивали. Асурбанипал, ма колико моћан и учен био, не би

могао да се назове археологом. Вероватно да њему и не би било до тога — имао је толику државу, поданике, војску, а у његово време та реч вероватно није ни била позната.

Створили су је антички Грци. Преведена најједноставније археологија треба да означи науку о старинама. Није познато колико су се они њом практично бавили. Више је остала у записима историчара, географа и у књижевности.

Изазов је прихваћен

Невиђено занимање за старине покренуто је поново много векова касније кад су радознали људи ренесансе почели да откривају античка књижевна дела и разне предмете. У то време настају и прве збирке које су касније постале основа великих музеја.

Ренесанса је на британским острвима довела до стварања покрета који се живо бавио локалном историјом пре доласка Римљана. Вилијем Кемден је крајем шеснаестог века, пошто је годинама крстарио острвима, издао неку врсту водича по археолошким локалитетима под називом „Британија“.

Највише интересовања тада је изазвао круг циновских усправних каменова — Стоунхенџ, а за њим на изглед мање монументалан Ејбери. Цртежи из тог доба су драгоцени, али сама размишљања и објашњења научника, углавном везана за тајанствени свештенички ред Друида, до данас уносе забуну у науку.

Прва ископавања у Европи у 18. веку започели су ловци на благо. Годинама су се радници, уз благослов локалних власти, пробивали кроз вулкански пепео затрпаног Херкуланума испод Везува. Злато нису нашли, као ни неколико деценија касније Шарл Бурбонски, краљ Двеју Сицилија. Нека запажања његових учених људи могла су Јохану Винкелману, угледном немачком историчару уметности, кад је почео да открива Помпеју.

Начин на који је Винкелман ископавао — систематичан, свеобухватан, не занемарујући ниједну ситни-

цу, уз стварање обимне документације — донео му је назив „оца археологије“. Међутим, неки научници мисле да би то пре пристајало Томасу Џеферсону, трећем председнику Сједињених Држава и једном од аутора Декларације независности.

Осам година по објављивању овог историјског документа, Џеферсон је у својој родној Вирџинији отворио једну велику индијанску хумку. О радовима, од првог до последњег дана, оставио је прецизну документацију: описао је слојеве у земљи, тачан број и положај костура, колико је децијих, које су кости биле сломљене... Записао је да ни на једној кости није запазио траг удarca неког оружја и тако је оповргао опште мишљење да је то била гробница подигнута после неке битке индијанских племена. На сличан начин археолози ће почети да раде тек сто година касније, а Џеферсон је ипак остао аматер.

Археологија се од Винкелмана и Џеферсона развијала, али су јој многе теолошке поставке стајале на путу. Тако и подела праисторије на камено, бронзано и гвоздено доба, што је с одушевљењем прихваћено међу научницима скандинавских земаља, није могла да помери укорено мишљење да праисторија не постоји. Један ирски бискуп својевремено је, на основу проучавања Старог завета, написао рану историју човечанства и као годину настанка света ставио 4004. годину пре наше ере. Нешто касније др Џон Лајфут са Кембриџа прецизирао је то: „Човек је створен 23. октобра 4004. године старе ере у девет часова ујутру“.

Откриће костију неандерталског човека крај Дизелдорфа 1856. године учинило је да и најзагриженији свештеници престану да навијају сатове по овом времену, јер је било доказано да је тај човек блиски рођак живео много много раније. У таквој клими могао је да се појави и Чарлс Дарвин и постави човека на право место у историји ове планете.

О. Јаневски

СУСРЕТИ

ГЛАВЕ КОЈЕ СЕ МЕЊАЈУ

„ТОКИНГ ХЕДС” („TALKING HEADS”) СУ СВАКАКО НАЈБИТНИЈА ГРУПА КОЈА ЈЕ НАСТАЛА ОКО ЊУЈОРШКОГ КЛУБА „СИБИЦИБИ” („CBGB”) СРЕДИНОМ СЕДАМДЕСЕТИХ ГОДИНА. ДЕСЕТ ГОДИНА КАСНИЈЕ ПАМТИЋЕМО ЈЕ, ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ, И ПО (И КОД НАС НЕДАВНО ОБЈАВЉЕНОМ) АЛБУМУ „СТВОРЕЊЦА” („LITTLE CREATURES”) ЗАСТУПНИК ГРУПЕ ЗА ОВУ ПРИЛИКУ ЈЕ БАСИСТКИЊА ТИНА ВЕЈМУТ (TINA WEYMOUTH).

На почетку су нам често говорили: Бежите из овог посла док сте још млади и употребљиви, јер сте ви морска прасад, а ово је посао за ајкуле. Бићете поједени. Оно што ти људи, изгледа, нису знали је да морски прасићи, заправо, врло добро живе у друштву ајкула.

Но, ако поређење с тим симпатичним животињама можда и може да послужи да дочара сурове односе у свету забаве, оно се никако не може применити на „Токинг Хедс” као на креаторе музике, јер оно што су они до сада смислили и снимили не пада ни људима лако на памет. О прасићима да и не говоримо. Од динамичног, пулсирајућег поп звука забележеног на албуму „77” преко фанк звука и афричких утицаја на плочама „Страх од музи-

ке” („Fear Of Music”) и „Остани на светлу” („Remain In Light”) па до најновијег албума „Створења”, „Токинг Хедс” су испољили две особине: свест о неопходности сталних промена и способност да се те промене спроведу на прави начин.

– Мислим да можемо слободно рећи – каже Тина – да су промене заправо једини начин на који ми унемо да радимо – ми, једноставно, не волимо да се понављамо.

У духу те пароле скројен је и албум „Створења”. „Токинг Хедс” су први пут потражили инспирацију у америчкој кантри музици, упростили композиције и вешто се крећући кроз девет песама које је написао певач и вођа групе Дејвид Бирн.

– „Створења” је албум на који смо чекали годинама. Мислим да је ово плоча коју је требало да снимимо после првог ЛП-ија.

Ипак, „Главе које говоре” не заборављају да кажу како је сасвим случајно, или боље рећи спонтано дошло до тога да сниме плочу која се атмосфером и утицајима поново уклапа у моду.

– Очигледно је да постоји повратак америчких група ка коренима америчке музике, што је и нормалније него да имамо америчке групе које праве музику попут Дејвида Боувија или „Томпсон Твинз”. У нашем случају, међутим,

– Мислим да се ту не ради толико о неким променама које нам намеће филм. Пре бих рекла да смо га снимили јер смо знали да ћемо се променити. У ком правцу ће се те промене кретати заиста не могу да кажем. То је све још увек далеко тако да немамо ништа конкретно у главама. А осим тога, раније је Дејвид Бирн схватао ову групу као неку врсту своје одскочне даске која ће му омогућити да се уметнички изрази и можда је у том схватању чак и претеривао, истичући себе као главну личност на сцени. Да би и нама „из позадине” концерти и даље били интересантни, требало би да неко други преузме улогу певача. Не знам ниједну другу групу у којој би то било могуће, али мислим да би се од нас и то могло очекивати.

Дејвид Бирн мора бити посебна ставка сваког текста који се бави групом „Токинг Хедс”. Један од малог броја правих креативних, убедљивих али и често загонетно неуравнотежених певача. Бирн велики део својих уметничких особина дугује својој личности или, боље речено, свом карактеру. Он не глуми своје понашање.

– С њим нипошто није лако радити. Непредвидив је, тера нас да стално будемо концентрисани, а с друге стране је превртљив. Час нешто воли, час мрзи, тако да смо сви ми

ради се само о сплету срећних околности уколико смо успели да направимо плочу која звучи као нешто што је сада популарно. Ту се, донекле, ради и о томе да смо сви ми постали много бољи музичари. Раније би нам се често дешавало да покушамо да створимо неку љубавну песму, а да коначни резултат буде тамна музика која је могла да се употреби само за ангажоване текстове. Овог пута тога није било. Када смо решили да напишемо кантри песму, што нисмо чинили никада до сада, крајњи резултат је био прилично близак оригиналном звуку. Да смо раније били у могућности да направимо овакву плочу, то бисмо и учинили, не бисмо чекали никакав тренд.

Будући да су на турнеји провели девет месеци током прошле године, „Токинг Хедс” не планирају да се отискују на пут бар још неколико месеци. Они који воле њихове концерте мораће да се, бар за сада, задовоље изузетним „рокументарним” (не „документарним”) филмом „Престани да производиш осећаје” („Stop Making Sense”), који представља запис са прошлогодишње турнеје и приказује „Хедс” на концертима какви се више неће понављати.

присиљени да се свом снагом својих личности боримо да нас не одвуче у нешто што не би било добро ни за нас ни за њега. Али, зато смо увек презадовољни резултатом, без обзира што је пут до њега често тежак и болан.

И најзад, да поменемо још једну специфичност „Токинг Хедса”. Снимили су три комплетна видеа за албум „Створења” о свом трошку, иако је то коштало два пута више него снимање саме плоче. Њима се то више допада, него да од своје компаније добију новац, па да она касније почне да експлоатише њихове старе снимке стављајући их на компилације које се све више издају без обзира на то што их групе никако не воле – оне доносе много новца. Али Тина мисли да су она и њене колеге из групе добро уложили свој новац:

– Ако се видеу приђе искрено као свом инструменту, може се уочити да се код човека јавља нешто много дубље од свести да га неко тог тренутка снима камером. Човек постаје преносник поруке која је много дубља и значајнија него што он мисли. Видео тада престаје да буде огледало једног човека – он постаје огледало света.

УПОЗНАВАЊА

„СИНЕМА” („LE CINEMA”)

„Синема” је група из Загреба коју чине гитариста и басиста групе „Филм” – Младен Јуричић и Марино Пелајић и бивши бубњар исте групе Пико Станчић. Свирају искључиво песме познатих страних група из периода 1976–1980. године. До сада су наступали у Београду и Загребу а појављивали су се и на телевизији. На сваком наступу имају и специјалне госте. До сада су са њима наступали Масимо Савић (ex „Dorian Gray”), Драго Млинарец, Мира Фурлан и Влада Дивљан (ex – „Идоли”). Иако је ова група првобитно замишљена као пауза док Јура Стублић не напише песме за следећи албум групе „Филм”, није искључено да се и део репертоара групе „Синема” нађе на плочи. Ако нисте слушали „Синема” верујте нам на реч – то би било лепо.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

ЛУДИ ИВАН

Било је давно
још сам у школу ишао
јединице преправљао
у свет од куће бежао
и нико није хтео да схвати
моју младост,
да ми је свет нектар што пијем
да свака младост лудовање значи.

Волели смо Лудог Ивана
блудни поглед ка даљинама,
јурно је на ветрењаче
змајеве страшне и претеће.

Хтео сам планету
велику ко кућа,
три мала вулкана
и овцу да около шета.
И једну ружу, моју ружу,
најчистију,
која у зору отвара себе
да дечју душу на латнице попне.

Текст: Јован Стојиљковић;
изводи група „Алиса”

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

ХИТОВИ ПО ГЛАВИ

Недавно је
један вредан
човек пожелео
да зна која је
земља имала
највише првих
места на
америчкој
листи синглова,
а у односу на
број својих
становника. И
ево до каквих
је података
дошао:

Држава (у заградни је број првопласираних песама)	Број становника на сваку првопласирану песму
1. Велика Британија (122)	460.000
2. САД (401)	579.000
3. Аустралија (6)	2.500.000
4. Канада (9)	2.711.000
5. Ирска (1)	3.500.000
5. Норвешка (1)	3.500.000
6. Шведска (2)	4.150.000
7. Холандија (2)	7.150.000
8. Грчка (1)	9.800.000
9. Белгија (1)	9.900.000
10. Јужна Африка (1)	30.000.000
11. СР Немачка (2)	30.850.000
12. Француска (1)	54.200.000
13. Јапан (1)	118.000.000

Они су донели Шведској два хита и шесто место – квартет који се у међувремену распао – „Abba”

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

Наш први албум је био катастрофално лош, зато што тада нисмо схватили да синтисајзери, сенкенцери и сличне електронске справе ништа не вреде, ако не напишеш песме пре него што почнеш да снимаш плочу. Роланд Орзабал, Тирс Фор Фирс” („Tears For Fears”)

Овако крвави, рогови карибуа заиста изгледају тужно. Кожицу која отпадне радо ће појести јер у њој има доста корисних минерала.

**УКРАСИ НА ГЛАВИ ЈЕЛЕНА РАСТУ
ЉУБАВИ РАДИ А ОДУМИРУ ЗАТО ДА
БИ ЖИВОТИЊА МОГЛА ЛАКШЕ ДА
ПРЕЗИМИ. ЊИХОВО КОШТАНО
ПОРЕКЛО – КЉУЧ ЗА ОТКРИВАЊЕ
УЗРОКА НЕКИХ ОБОЉЕЊА**

РАСКОШ НА ГЛАВИ

ПО РО
МIE

Њима, у ствари, рогови не служе за обрачун. Они су њихов украс, али ако се овако заплету могу и да им донесу смрт.

За сакупљање ових рогова, скаути из Вајоминга, где живе јелени вапити, зарадиће велики новац.

Дубоко занесен осећањем које се у животињском свету назива љубавни зов, северни јелен звани карибу спрема се за значајан обрачун. Његови огромни рогови, прекривени кожом и ситним густо распоређеним длачицама, нагнути су уназад док њушком истражује околину покушавајући да у ваздуху препозна мирис оне која ће бити његова изабраница. Али, сасвим неочекивано за случајног посматрача, који не познаје његове навике, сагине главу и одлучно насрће на готово беспомоћну жртву – предводника крда који мирно пасе.

Млади силовити супарник, зрео и зато нестрпљив да управо с најјачим одмери своје снаге и стекне право на љубав, напада још неколико пута а затим поново подиже главу... Комадићи покидане коже отпадају с рогова који су сада обливени крвљу – црвене се и некако дроњаво изгледају...

Три центиметра дневно

Вековима већ људи покушавају да проникну у прави смисао постојања животињских рогова.

ГОВИМА НАЋИ

Кад одбаци
и други рог
моћи ће
мирно
да почека
зиму.
Гломазан
терет
неће му
сметати
ако буде
требало да
бежи испред
непријатеља.

Некада се мислило да су они обичне дрвенасте израслине без икаквог значаја и вредности, да би се данас у неким азијским земљама буквално надметали у откупу рогова вапита (једне угрожене јеленске врсте) за које се тврди да имају лековита својства.

Мето је још који знају да се рогови неких домаћих животиња, по саставу слични ноктима, веома разликују од јеленских који представљају пар живих костију, без сржи, пресвучених кожом и финим крзном названим „плиш“. Преко 60 врста јелена има баш овакве рогове. И то углавном мужјаци, мада има изузетака, али и слушајева да им рогови уопште не израстају.

Часурот, веома рогови краве, на пример, сачињени су од протеина познатог под именом кератин. Рогови тог састава израстају мужјацима и женкама, и то код свих врста које их имају укључујући, осим краве и волова, још и антилопе, бизоне и козе. Док су рогови краве стални, јеленорошци (тако се још зову животиње код којих се рогови разликују) своје рогове мењају сваке године. Отпадају и поново израстају, баш као и лишће на дрвету.

Годишњи циклус почиње у пролеће кад промена хормоналног састава у организму подстиче раст две коштане папучице на лобањи. Кожа која их прекрива препуна је крвних судова уз чију помоћ се на тим местима постепено талози калцијум и друге соли. У почетку су ови рогови толико мекани да их је веома лако сави-

ти или поломити. Иначе, расту веома брзо – брже него било која друга кост. Рогови вапита могу да израсту и по метар и по за само три месеца. А расту и по три центиметра дневно кад поменути циклус достигне свој врхунац.

Као одсечена рука

Кад прођу три месеца крвни судови „плиша“ се сужавају, кожа почиње да изумире и да отпада. Осим што и сами настоје да се плиша што пре ослободе, јелени, понекад, ову кожу поједу јер у њој има пуно корисних минерала.

Све се то догађа у јесен кад мужјацима овлада нагон. Ако женке још нису спремне да прихвате љубав, јелени користе време да углачају рогове тако што их тарају о грање или жбуње. И наравно, не презају од тога да се међусобно сукобе одмеравајући снаге у борби за превласт. Ако, при том, не дође до снажних директних удара роговима и представе надјачавања, о свему ће одлучити хладни погледи...

Само ако су противници приближно исте величине, сукоб је неизбежан а одмеравање снага далеко озбиљније. Ни смрт није реткост, нарочито кад им се рогови заплету: умиру од глади или повреда.

Пре него што падне снег отпадне рогови, сами, као да су се одлепили. Биолози кажу да се то догађа зато што представљају додатни терет за животињу која би иначе, по великом снегу и гладна, могла лакше да постане жртва неке звери.

Прича о појави и нестанку рогова део је једног анатомског циклуса обнове ткива који би, примењен код човека, значао одсецање руке и њено поновно израстање!

Могу да никну било где

Рогови су, дакле, знаци распознавања јелена у време сезоне парења, симбол њиховог положаја у крду и њихово оружје. Мада није редак случај да се јелени роговима чешу по леђима.

Најбитнија је, свакако, њихова друштвена улога. Јеленски рогови одражавају моћ и служе као украс који привлачи пажњу. Њихова величина, гледана очима ових животиња, такође има своје значење. Да би им рогови били што већи и уочљивији, неки јелени подривају жбуње које затим натичу на њих и „украшавају их“.

Годишњи циклус израстања рогова делимично је под утицајем сунчеве енергије. Да би то доказао, пољски зоолог Збигњев Јажевски обезбедио је експерименталној животињи стално летње услове у којима је она три пута, за годину дана, променила рогове. Кад јој је после тога изненада ускратио топлоту и светлост, рогови су престали да расту, очврсли су и изгубили мекани прекривач.

Тексашки биолог Роберт Браун прати раст јеленских рогова на другачији начин, из другог угла, и резултати његових истраживања треба да помогну људима у проучавању коштаних обољења. На Кавказу, на пример, свака жена старија од 65 година пати од остеопорозе, односно губљења минерала из свих већих костију. Како сличан процес условљава израстање рогова, јер се променом хормоналног састава у телу животиње калцијум и фосфор из костију ногу, груди и лобање троши на нове коштане израштаје, закључено је да остеопороза код људи има везе са хормоналним поремећајима. Даља проучавања највероватније ће допринети да се сузбије болест која изазива несносне болове, везује болесника за кревет и изискује велике трошкове лечења.

Други научници користе ове процесе да би проучили рад мозга. Канађани су тако пресадили „папучице“ с главе јелена на неке друге делове тела где су из њих израстали прави израшати рогови. То значи да мозак животиње наређује телу да ствара ове израштаје без обзира на то где ће они да никну.

О резултатима других истраживања из ове области тек ће се чути. Али и даље остаје тајна како су јелени преживели толике векове са огромним и нимало лаким теретом на глави.

Д. В.

С. ФАУЛЕР РАЈТ

ОЧИТЛЕДНО САМОУБИСТВО

**КОРОЗИВНА КИСЕЛИНА
СА ТЕМПИРАНИМ
ДЕЈСТВОМ МОГЛА БИ ДА
У ПРЕЦИЗНО
ОДРЕЂЕНОМ ТРЕНУТКУ
НАГРИЗЕ СУДОВЕ
ЕПРУВЕТЕ. НЕ БИ ЗНАЛИ
КАКО СУ УМРЛИ, НИТИ
БИ, ШТО ЈЕ ЈОШ
ВАЖНИЈЕ, БИЛО КО
ДРУГИ ЗНАО. ВЕОМА
ПРИМАМЉИВА ИДЕЈА,
БЕЗ СУМЊЕ...**

За само две секунде Земља би се претворила у ватрену лопту – рече својој жени чувени научник, члан истраживачког тима Њујоршког универзитета. – Експлозија светлости и огња – и једна планета мање у васиони. Оно што запрепашћује је једноставност поступка. Све може да се уради у неком дворишту или подруму. Потребна је само комбинација три супстанце које се лако набављају и комад усијане жице.

– Зар не би било мудро да се те три супстанце потпуно униште? – запита жена.

– На жалост, толико су распрострањене и у најширој употреби, да је потпуно уништење немогуће.

– Хоћеш да кажеш да би, ако ово постане познато, сваки лудак, или сваки криминалац могао да уништи човечанство?!

– Да, има дебелих разлога за забринутост. – Научник мирно запали лулу. – Ствар је за сада позната само нашим врхунским људима – научницима А-класе, то јест, нама тридесеторици. Заклети смо на најстрожу

тајну, веруј ми, чак ни теби не би идентификовао те три супстанце. Али ако би само један од нас сала, или у будућности...

– Како то да толико људи зна?

– Могућност је прво представљена на недељној конференцији Савета, којој присуствују сви истраживачи А-класе. Нас неколицина смо, свако за себе, дошли до овог открића експерименталним путем, наравно, у почетној фази. Затим смо наставили истраживања математичким методама. Сви смо дошли до истог закључка. Јасно је зашто се ствар не сме проверити експериментом, али закључак је ван сваке сумње.

– Онда је сасвим извесно да ово откриће мора да се избрише из свести свих нас, да мора да се потпуно заборави, да нестане... зар не?

– Већ смо о томе разговарали, а и сутра ћемо поново, на ванредној седници Савета. Можда ћемо донети такву одлуку. Но, међу толико људи разлике у мишљењу су сасвим нормалне. На прошлом састанку, тројица су била безусловно и искључиво против. Ниједна научна чињеница, рекли су, не сме да доживи такву судбину... Проблем је што математички прорачуни могу да се униште, али сам процес и компоненте су тако једноставни да се не могу лако заборавити – нарочито не труст мозгова као што је овај.

– Али то је једино решење... А ако се неко супротстави, постоји ваљда начин да га онемогућите? Исувише много се ставља на кошку.

Графтон се сложио. Није било више шта да се каже. Жена је заспала.

Он није могао да спава. Целе прошле недеље покушавао је да замисли како би изгледао свет у коме је било опште познато да судбина и опстанак човечанства зависи од каприца ма ког појединца. Чак и само претња неког бескруполозника у стилу „Дај ми шта тражим или смо кроз један сат сви готови“ била би довољна да и најхрабрији изгубе спокој.

Уосталом, колико би заиста Земља

могла да опстане када би ово откриће постало опште познато? Сваког месеца, хиљаде људи разних раса и уверења одузимало је себи живот. Зар неко од њих не би могао да изабере да сопствени одлазак са сцене режира као последњу представу за све? Ако се ово сазнање обелодани, мало је вероватно да би Земља преживела и недељу дана. А опет, шта да се ради?

Док су пили јутарњу кафу, жена је, освежена починком без снова, изнела свој предлог. Предлог од кога му се у првом тренутку коса дигла на глави.

Жене су практичније и одлучније од мушкараца. Пошто је обишла своје двоје мале, спокојно уснуле, дече рекла му је:

– Када би било могуће елиминисати свих двадесет девет њих, пре него што открију своју страшну тајну... да... то би било најбоље решење.

– Али, драга, знаш ли ко су они? Професор Бриштајн, др Торнтон, па...

– Никада ми се тај Торнтон није свиђао – одговорила је.

У том тренутку није поклатио пажњу овом гнусном предлогу, и можда не би више никад ни помислио на то, да на састанку Савета дискусија није узела веома непријатан ток. Већ на самом почетку седнице постало је јасно да неколицина присутних није нимало вољна да откриће преда забору. Један је чак предложио да треба издати јавно саопштење о овом открићу. Савет тридесеторице би тако завладао светом који би око њих пузао у страху... И онда му је синила идеја – како би ово једноставно могло да се заврши... На следећем састанку сви ће опет бити на окупу, а он ће бити одсутан! Он ће бити болестан од тешког грипа! Правог грипа! Лако би то извео... Смртоносни гас без мириса предвиђен за примену у следећем рату – крдо од двеста крава уништено је за само 17 секунди, и то количином мањом од оне у сићушној епрувети на полици просторије у којој су држали састан-

ке! (Тамо су је држали из безбедносних разлога, врло добро затворену, наравно.) Корозивна киселина са темпираним дејством могла би да у прецизно одређеном тренутку нагризе зидове епрувете. Не би знали како су умрли, нити би, што је још важније, било ко други знао. Веома примамљива идеја, без сумње. А чак је и Мод, његова племенита осећајна жена, рекла да је то једини могући начин. Када боље размисли, ни он није баш много волео др Торнтон. А шта би тек за њега самог значило овакав обрт догађаја! Положај без премца... на врху света...

Тако, када се Савет поново састао, идеју је спровео у дело.

И нико ни најмање није посумњао на њега.

Направио је додуше једну грешку. Испричао је све својој жени, мислећи да ће наићи на њено одобравање – што се и испоставило као тачно.

Рекао јој је да је сада моћ само у његовим рукама и да мора добро да размисли какву политику је најмудрије даље водити.

Мод је размишљала о више ствари. Између осталог, шта би он, ако и када буде умирао, могао у искушењу да уради? Или можда и пре? Поново је обишла уснулу децу и урадила једину могућу практичну ствар.

Отров се у овој средини лако набављао. Дала му га је у јутарњој кафи.

Закључено је да се ради о несумњивом самоубиству, јер им је Мод објаснила да јој је муж испричао о двадесет девет смрти за које је сматрао да је посредно одговоран због грешке или омашке коју је случајно направио. Није могао даље да живи са таквом трагедијом на савести. Прави, дебели мотив.

Јер, било је изузетно важно да сумња не падне на њу. Имала је двоје деце за које је морала да живи. А била је и свесна тежине коју закон придаје смрти једног човека – иако је тај исти закон олако схватао уништење милиона људи.

Илустровао Михаило Боковић Тикало

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

							
1		2		3			
аутор	ИСТИ- БИВА- ЊЕ	ВИДИ СЛИКУ 1	НА СИЛУ УЗЕТИ	ЈЕДНА ПЛАНЕТА	ПРАСТА- НОВНИК БАЛКА- НА	ПРО- КЛИЗА- ВАТИ	"ОТАЦ ТУРСКЕ" МУСТАФА КЕМАЛ
ВАС- НИШТВО, ПОСЕ- ДОВАЊЕ	м	н	о	в	и	и	а
ПРА- ТИМЦА ПЛАНЕ- ТА, ТРА- БАНТ	с	а	т	е	и	м	к
ВРСТА ЖИТА- РИЦЕ	к	и	е	н	и	и	а
КЊИ- ЖЕВНИК	и	м	т	е	р	а	к
НАЧИН ПОНИЖА- ЊА	и	м	т	е	р	а	к
М	а	и	н	р	ОВДЕ		
Л					ВИДИ СЛИКУ 2	и	и
МЕТАР			ПЛАНИНА У САУДИ- СКОЈ АРАБИЈИ	а	с	и	р
ЛИЧНА ЗАМЕ- НИЦА	т	м					
ЗНАК ЗА АКТИВ- ИЗМ	а	и	ВАЗРА- ЂИВАЊЕ	"АМПЕР" ПОЈЕ- ДИНИ КОМА- ДАТА	а	"КИМО" ИВАН ДОНЕ- ВИЧ	к
ОБАВИТИ, СТАВИ- ТИ У ОМОТ	АРАБ- ЈАНЦИ	а	р	а	и	и	МУЗИКА ДРАМА
БЕЗ КОРИСТИ, ЗАБА- ДАВА	у	и	а	и	и	и	о
ВАЗМА- ЖЕН	и	а	и	а	и	"ПИКО" ИНИЦИ- ЈАЛИ	и
ПРЕ- ОКРЕТ, ПРО- МЕНА	о	т	р	и	КОЗЈЕ МЕКЕ- ТАЊЕ	и	е
ПОМО- ПРИВ- РЕДНА МАШИ- НА	и	р	а	к	и	о	р
ОПЕРА БУЗЕПА ВЕЗДИ- ЈА	а	и	и	а	ЗНАК ЗА НАПРИЈУМ	и	а
УЗРЕ- ЧИЦА (ЧАК, РА)	и	и	а	28. и 18. СЛОВО БИРИ- ЛИЦЕ	и	о	БУДУ- ЋИЦЕ НА ЛИЦУ
ИНИЦИ- ЈАЛИ НА- ШЕГ НО- БЕЛОВАЦА	и	а	ЈАКА ВРУЋИНА ТЕЛЕФОН ПОВИЈ	и	е	и	а
ЛИКО- ФОР БРОЈ (3,14...)	и	а	и	а	ТРАЊЕ ИВАН МАЖУ- ВАНИН	и	к
ГЕМ, НЕСИТ	и	е	и	и	и	и	и
"ИСТОК"	и	РОМАН АЛЕК- САНДРА ВНА	о	и	а	и	е

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: валовит, Иречани, селенит, иканица, Би, Илин, Али, Ија, Бан, ЈАТ, а, сјати, ата, И, прагови, односан, нацрт, а, осичар, рајетин, Н, Авил, ИЦ (Иван Цанкар), и, ит, Црница, ан пасан.

ХАЗАРДНЕ...
И
ДРУГЕ ИГРЕ

МИЛИОНИ

СНЕВАЈУ

ЦЕО СВЕТ ЗАХВАТИЛА ЈЕ
ПОМАМА ИГАРА НА СРЕЋУ.
АЛИ, НИЈЕ ТО ПРВИ ПУТ!

Недавно је објављена вест која ће многе изненадити: наша позната фабрика вагона „Ђуро Ђаковић“ из Славонског Брода почела је, прва у земљи, да производи – „једноруког џека“! За оне који не знају, то је популарни енглески назив аутомата за игре на срећу. Али, није реч о неком куриозитету, још мање о „тричарији“... Биће то уносан посао. Сваке године са фабричких трака сиђи ће две хиљаде „једноруких џекова“, иначе прецизних апарата сложене челичне конструкције. Намењени су Холандији, Шпанији, Норвешкој, Данској, али и земљама источне Европе. Вредност производње – две милијарде динара!

Да ли ће бити аутомата и за домаће тржиште? За сада се зна да је и оно „незасито“: захтева бар двадесетак хиљада машина за „игре“. Идеја да их сами производимо уместо што увозимо родила се у Лутрији Хрватске још 1983. године. На правом месту! Упоредимо само ове податке: прошле године наши су људи за само три игре на срећу заједничке у целој земљи уплатили око 22 и по милијарде (нових) динара – више него што су зарадили сви југошловенски рудари заједно, целе 1983. године, од ископаног угља.

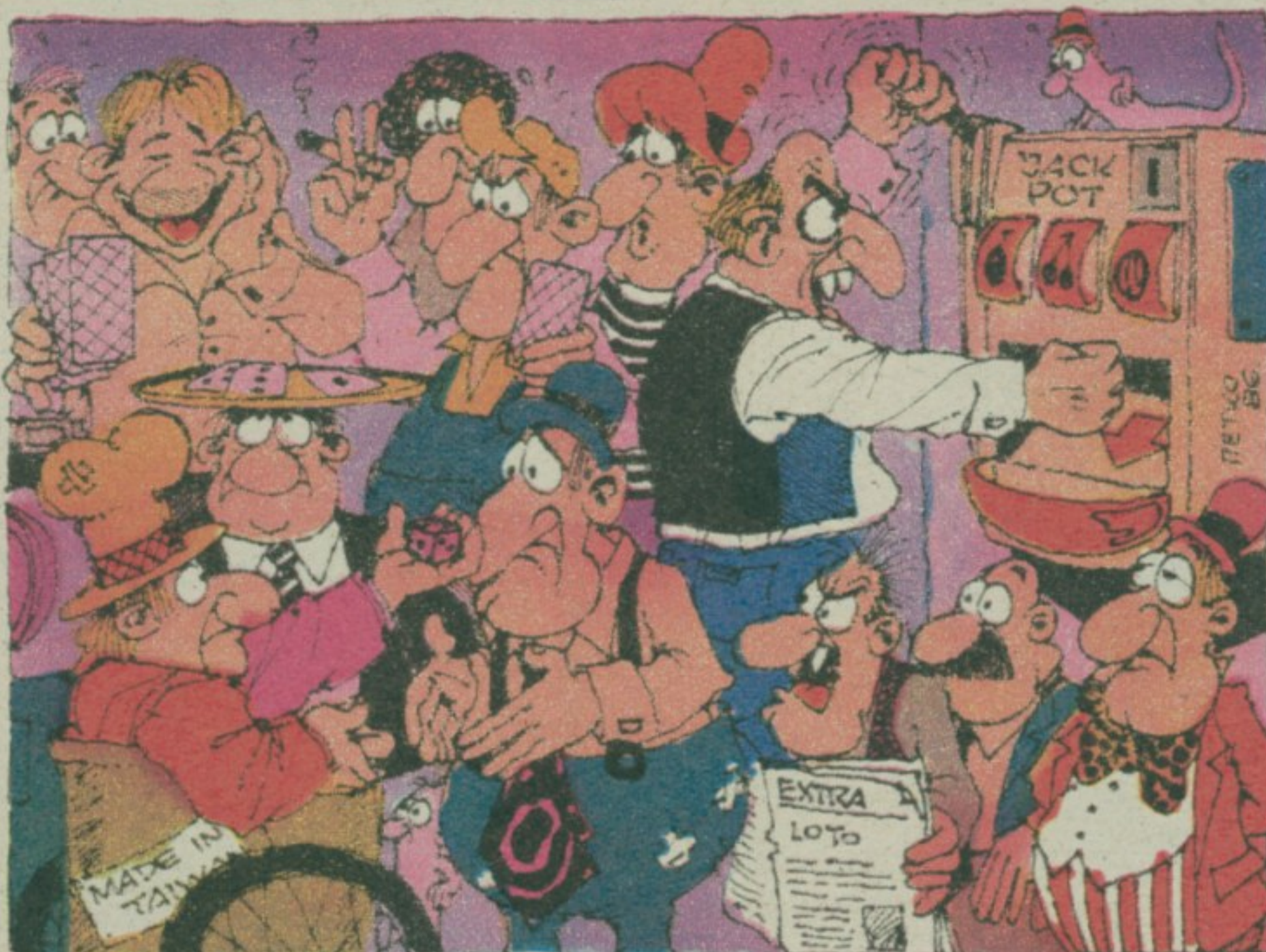
ЕВРОПСКА КОЦКАРСКА ЛИСТА

Међу Европљанима на Лото највише дају западни Немци, док их у стопу прате Финци. После њих су Данци и Французи, а на дну лествице се налазе Бугери па ми, Југословени. И док се очекује да ће можда средином лета код нас бити исплаћен рекордан добитак од 10 старих милијарди, највеће згодитке увек очекују они који највише и улажу, дакле Немци. Њихов Лото рекламира се и у угледном „Тајму“ и позива све, па чак и Американце да се укључе у игру. Главни згодитак стварно није занемарљив: може да достигне и 9 милиона марака.

Или, једнако укупној вредности чиставе југословенске металопреградничке делатности.

Овогодишње уплате за игре на срећу још су вртоглавије. Само за једно једино коло Лота стигне око милијарду динара. Прецизни Швајцарци су израчунали да је у јануару ове године сваки Југословен издвојио 0,2348 швајцарских франака за игре на срећу. Па иако је то најмање од свих европских земаља где постоји организована лутрија

МИЛИОНЕ

Илустровао Зоран Петковић Петко

опет се не може закључити да за коцку нисмо заинтересовани! Откуда то, можда ће се неки запитати.

Одговор је занимљивији од питања!

Коцкице и варалице

Ево зашто: људи су се, по свему судећи, коцкали од памтивека. Коцкање је реч која потиче од „коцка“ – а баш ово је најстарија игра за коју се зна! Још су наши прадавни преци бацали коцку! Археолози су пронашли „коцке“ са четири обележене стране начињене нечијом древном руком од бутног зглоба овце. Можемо замислити некакво друштво крапинаца или кромањонаца како, пошто су се сити најели, бацају зглоб, па шта коме падне...

У старој Грчкој коцка истоветна данашњој била је добро позната, а Софокле, најчувенији писац трагедија из тог доба приписивао је изум ове „справице“ Грку Паламиди и то за време опсаде Троје. Историчар Херодот био је уверен да су коцку измислили Лидијци.

Много векова касније археолози су открили да су оба чувена Грка била у заблуди. Ако не рачунамо овчији зглоб који баш и није права коцка, ту су изненађујуће ископине из египатских гробница од пре четири хиљаде година – истоветне данашњим коцкама. Али, ни Египћани нису њихови аутори барем не једини. Ископане су прастаре коцкице и у Кини, спомињу их индијске свете књиге „Ригведе“, а биле су

омиљена игра како америчких Индијанаца, тако и међу племенама из Африке и Аустралије. Значи – свуда међу људима.

Ако се неки окорели хладнокрвник овим није изненадио, ево још занимљивијег податка из историје коцке: међу најстаријим ископаним коцкама пронађене су понеке нарочито израђене за варање. Људски ум, очигледно, одмах се досетио како да доскочи противнику у игри: коцкица малкице тежа на једној страни, или чија је једна страна сасвим мало, не приметно неправилна, тако да пада претежно на ту страну... Преваранти, међутим, нису били нимало безазлени када се зна да се у давна времена коцкало чак и у сопствени живот! Или у

ИТАЛИЈАНИ ИГРАЈУ НА ЦРНО

Италија спада у земље које су захваћене грозницом игара на срећу. Наши суседи су до те мере расположени да одреше кесу, да поред 5 хиљада милијарди лира колико су прошле године уплатили за званичне лутријске игре, барем још толико издвајају за игре „на црно“! Дали веровати статистици која вели да и у коцкарницама широм Европе Италијани прокоцкају – нових 5 хиљада милијарди? Једно је јасно: и богати и сиромашни верују у коцку...

ропство, како су чинили Германи, а описао Тацит негде на прагу другог века нове ере.

Сиротиња хоће на мамац

Коцка је бачена, то је чувена Цезарова реченица која има филозофски смисао, али показује и колико је коцка била саставни део живота. Од коцке до организоване лутрије предстојао је само корак и направили су га људи такође веома давно. И на Истоку и на Западу лутрија је била завршница богаташких гозби. Била је и прилика да у старом Риму, у време државног празника Сатурналија, поједини срећни робови освоје главни згодитак – слободу.

Права лутрија, налик на данашњу, појавила се први пут у Фиренци на почетку 16. века. И то је била једна ренесансна зараза која се брзо проширила: Ђенова, Венеција, затим Француска и Енглеска – увводе државну лутрију.

Већ тада су праведници у слободоумној Француској упозоравали да лутрија мами највише сиротињу која купује највише листића. Узалуд! До краја 18. века цела Европа зна за лозове. Стигли су и у наше крајеве који су били под Аустро-Угарском. Век доцније, тек што је стекла независност од Турака, и Краљевина Србија увела је Класну лутрију... Није да није имала шта да научи од „културног Запада“. Лутрија је, показало се свуда, и те како добар извор прихода за државну благајну.

Судећи по броју разних игара на срећу – званичних и незваничних – од лутрије и кладионице, до разних врста томболе, коцкарнице и флипер-салона, људи, свуда у свету улажу огромне суме све у нади да ће једним осмехом среће променити своју судбину. Добити милионе – то је нада коју гаји сваки играч на срећу, варљива нада која је у многим земљама баш као и код нас од лота начинила далеко најпримамљивију игру.

Што се наше земље тиче, добро је што добар део прихода од игара на срећу одлази у разне корисне сврхе (за дечију заштиту, изградњу спортских објеката и слично). Ипак, више од половине уплаћене суме подели се на згодитке. Лутрија је лутрија! Можемо је назвати и нужним злом, али јасно је да ће се она одржати. Коцка је искупила дуго пратилац људског рода.

М. Крстуловић

Добио што је платио:
Монсур Ојех.

Креће из места као катапултиран: порше 911 турбо TAG.

НИКАД
КРАЈА
ЛУДОСТИМА
БОГАТАША

**ФИРМА ПОРШЕ
НАПРАВИЛА ЈЕ ПО
НАРУЏБИНИ
АУТОМОБИЛ И ЗА
ЊЕГА НАПЛАТИЛА
ОКО ЧЕТИРИ
МИЛИЈАРДЕ СТАРИХ
ДИНАРА. ТО ЈЕ
ЈЕДИНИ ПРИМЕРАК
ТАКВИХ КОЛА У
СВЕТУ.**

За разлику од оца који новач добијен од изворишта нафте у Саудијској Арабији трошари уживајући у овоземаљским благодетима, синови Монсур и Абдулазис Ојех су стално у покрету склапајући трговачке послове. Купе прашуму у Бразилу, раскрче је, засаде кафу, или исто то учине у Аргентини с кукурузом и ето зараде. Новац

пристиже и од продаје „канадијера“, авиона за гашење пожара.

Умешна арапска браћа схватила су да Порше, западнемачки произвођач тркачких и скувих спортских аутомобила, има изузетно способне конструкторе са сјајним идејама па су одлучили да и ту уложе паре. Основали су фирму TAG која суфинансира развој Поршеових мотора.

Али, попут многих богаташа и браћа Ојех воле узбудљиве лудости. Иако Монсур управља хеликоптером, а Абдулазис често седе за команде суперсоничног авиона, то их све мање забавља. У потрази за новом „играчком“ пало им је на памет да наруче аутомобил какав нема ни-

ко у свету. Кома да се обрете ако не Поршеу. Поготово што ту имају капитал.

То је немогуће!

Када је Ролф Шпренгер, Поршеов шеф за припрему производње чуо да браћа Ојех желе тркачки аутомобил за возњу по граду ухватио се за главу!

— То је немогућа поруџбина!

Рећи у Поршеу да је нешто немогуће, готово је јерес, али одиста Монсур и Абдулазис су претерали. Ако ни због чега, оно због луксуза. Јер зна се, тркачки аутомобили у унутрашњости каросерије осим инструмент- табле и једног седишта немају ништа. Све голи лим. Тако мора да бу-

де јер облик каросерије, њена тежина, аеродинамичност и пропуст за струјање ваздуха за хлађење искључују могућност уградње унутрашње опреме.

Све се то знало, али одбити браћу Ојех значи пад угледа Поршеа у свету. Сходно томе трпела би и продаја стандардних модела, а настале и друге компликације. Није се имало куд, одговорни људи у Поршеу засукали су рукаве: браћи Ојех биће удовољено!

Годину дана мучили су се Поршеови конструктори да од неколико спортских модела и елемената тркачких аутомобила склопе најскупљу „папазјанију на четири точка“ у свету. Возило је названо ПОРШЕ ТУРБО TAG.

Који је то монструм! Замислите: из места мированја постиже брзину од 100 километара на час за само четири секунде и девет десетинки! Кад крене под пуним гасом чини се да је катапултиран!

За основу овог бисера технике послужио је стандардни „порше 935“. Међутим, он је пројектован за трке групе „пет“, а не за градски саобраћај, па је стандардан само утолико што се израђује серијски.

Тада се испречио први проблем: „порше 935“, или како га називају „турбо животиња“, има уграђен мотор од 590 а поједине верзије и од 750 коњских снага. Како аутомобил с

вредна шпијунажа, посао је вођен под шифром „SOW 010-013“. Заиста, каросерија је представљала кост у грлу. После много дана и ноћи успело је: добијен је аеродинамични облик и луксузна унутрашњост. Основа је узета од „поршеа 930“. Цела каросерија израђена је од цинкованог лима, материјала коме корозија не може да науди.

Возило је толико ниско да готово додирује тло. Гуме су широке, малтене као код аутомобила формуле 1. Фарови су увучени у каросерију и прекривени поклопцем који се подиже и спушта на притисак дугмета.

Унутрашњост возила је права раскош. Инструмент-табла садржи показиваче за тако рећи све функције аутомобила. Дугме до дугмета. Клима уређај, стерео озвучење, музички стуб. Цела унутрашњост возила, изузев „неба“ на крову обложена је фином кожом коју је испоручила позната енглеска фирма Коноли. Кожом је пресвучен и котур управљача. Само тај детаљ стаје 20 милиона старих динара!

Полице су израђене од „сендвича“ листова племенитог дрвета. Укупно има девет слојева. Да не би дошло до кривљења, плоче, између листова дрвета уметнуте су алуминијумске фолије.

Седишта, се греју, а њи-

МЕТАК НА ТОЧКОВИМА

тако чудовишним мотором не би власти ни пустиле на улицу, извршен је генерални претрес. Снага мотора смањена је на „скромних“ 409 коњских снага. С њим „турбо TAG“ браће Ојех језди брзином од 292 километра на час!

Непримећен у Паризу

С обзиром на то да аутомобил Ојехових развија огромну брзину, на њему се све хлади: мотор, мењач, кочнице. Углавном ваздухом који улази и излази по систему протока. Зато је на шкољки возила уграђено неколико врста „шкрга“.

Шкољку или каросерију радила је посебна екипа. Да је не би открила при-

хов облик, надувавањем ваздуха, подешава се према возачевом телу.

Иако браћа Ојех поседују овај јединствени аутомобил већ две године, он је прешао само 6 хиљада километара! Ојехови га возе по Азурној обали и Паризу. А у Паризу на возило нико и не обраћа пажњу. Црвени аутомобил, па шта! Људи журе, техника је унапредовала, није аутомобил Ојехових светско чудо. Браћи је због тога криво, погођена им је сујета, али више од тога прогања их страх да неко не закачи њиховог црвеног лепотана паркираног уз ивичњак улице.

Била би штета, четири милијарде старих динара.

М. Тодоровић

У НАМА ШУМИ МОРЕ

Због чега је многим организ-
мима неопходан натријум-
хлорид односно кухињска со?

ЈАДРАНКА МИХАЛИЋ
Жртва фашизма 35
51415 Ловран

Око 60 процената људског тела
је – вода: мишићи и јетра садрже
око 70, мозак 79, а бубрези 83 од-

сто воде. Међутим, и та вода је, у
ствари, раствор соли.

По једној научној теорији, све
копнене животиње, па и човек,
потичу од организама који су не-
кад живели у мору. Телесна теч-
ност тих бића била је морска во-
да. Кад су се ови организми пре-
селили на копно, у њиховим тели-
ма задржала се морска вода. Али,
на копну није било могућности да
се довољно соли обезбеди при-
родним путем.

Биљке које живе на копну не
садрже довољно соли. Због тога
животиње које се хране биљем,
односно биљоједи, осећају сталну
потребу за сољу коју надокнађују
другим путем. Наше тело и орга-
низми већине животиња свакод-
невно губе извесну количину дра-
гоцене соли, што не може да се
обезбеди узимањем биљне хране.
За разлику од њих, животиње које
се хране месом, месождери, не
осећају такву потребу. Месожде-

ри довољну количину соли налазе
у меду својих жртава. Слично пра-
вило важи и за људе: Ескимима се,
на пример, хране искључиво ме-
сом и зато не осећају потребу за
неким нарочитим узимањем соли.

Становницима континенталних
предела увек је потребно више
соли него онима који живе на мор-
ским обалама. У Мексику се нека-
да со сматрала тако драгоценом
да је чак постојао и бог соли. По-
некад се људски рад на нашем
континенту плаћао – сољу.

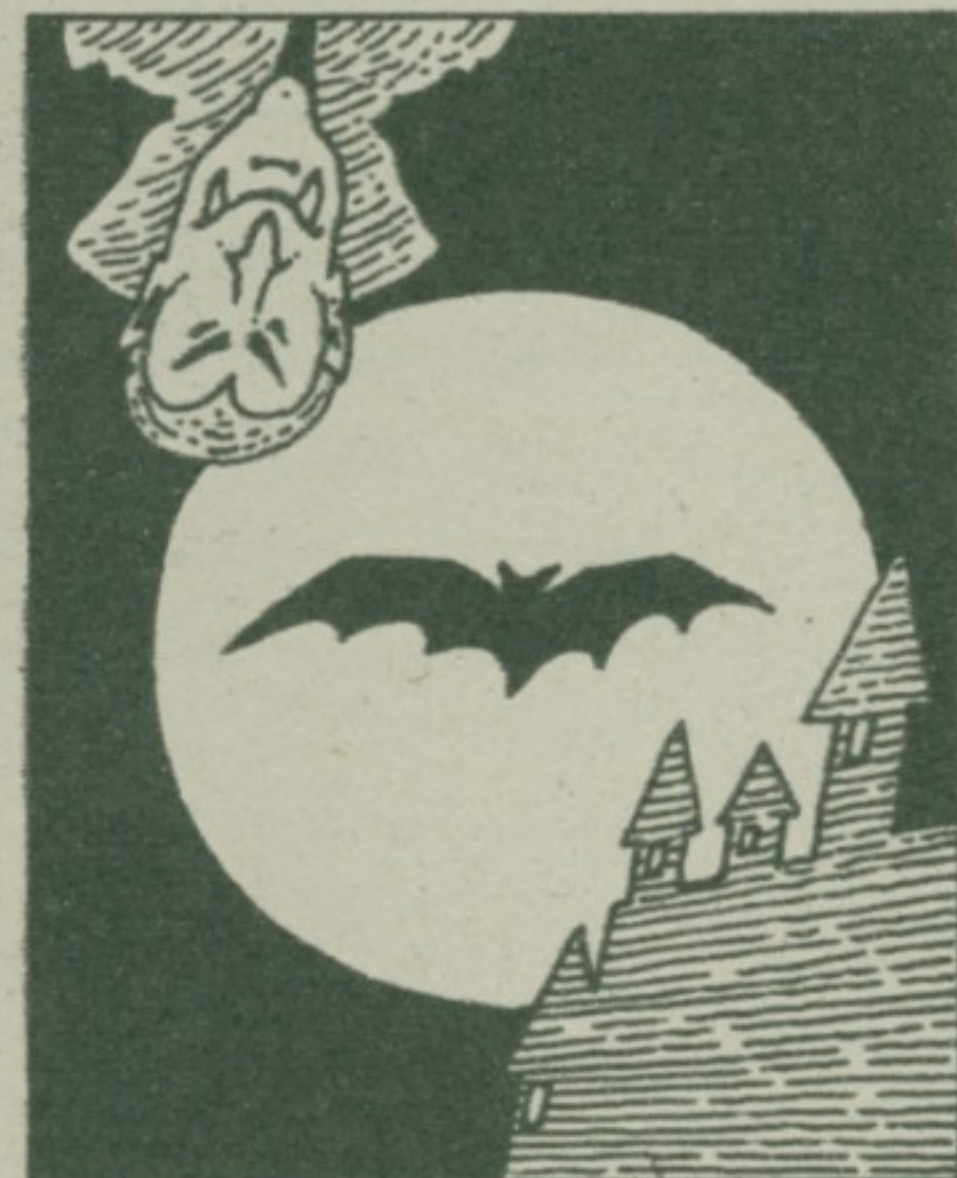
Со се у телу човека нагомилава
углавном у кожи. Ако се неко хра-
ни дијетално и не узима со, кроз
разне видове излучивања губи не-
опходну крв. У тим случајевима
кожа мора да даје крви своје ре-
зерве соли, јер концентрација
овог раствора мора у нашем ор-
ганизму да буде стална.

Сувишна со, која такође може
да изазове разне поремећаје у ор-
ганизму, одстрањује се преко буб-
рега. Зато се болесницима са обо-
лелим бубрезима забрањује узим-
ање соли да би се тако заштити-
ли ови важни органи.

ЧУДАН САН ЧУДНОГ МИША

Због чега слепи мишеви ви-
се наглавачке?

МАРКО КРСТАНОВИЋ
Џемаља Биједића 63
71000 Сарајево

И по грађи тела и по начину
живота слепи миш је веома нео-
бична животиња. То је сисар, али
једини сисар који може да лети, и
то вештије од многих птица. Жен-
ка рађа живе младе, храни их сво-
јим млеком и носи свуда са собом,
чак и кад пође у лов који обавља
искључиво ноћу. Јер, преко дана,
у пећинама, на таванима или у
шупљим деблима, слепи мишеви
спавају, и то наглавачке! Због че-
га?

Њихови удови, нарочито ноге,
нису грађени тако да би ови врсни
летачи могли да стоје или ходају.
Зато им је, кад у зору оду на почи-
нак, најлакше да се обесе стрмог-
лавце и тако дочекају сумрак. На-
равно, природа се побринула да
слепи мишеви у овом „циркуском“
положају не осећају главобољу
нити поремећај у раду срца, мозга
или крвотока.

НАЗДРАВЉЕ!

Кад неко кине, обично се
каже „Наздравље!“. Због че-
га, јер кијање није знак здравља,
већ болести.

БОРАН КРЊАЈИЋ
Петра Прерадовића 22
55400 Нова Градишка

Кијање се дуго сматрало поја-
вом која није само физичка, јер су
јој легенде давале нарочито зна-
чење.

Медицина каже да се кијањем
истерује ваздух из носа и уста. То
је рефлексна радња која је ван на-
ше контроле, а догађа се онда ка-
да се надраже живчани завршеци
слузокоже носа или када јака
светлост надражи очни живац.

Надражај који проузрокује кија-
ње може да настане и због отица-
ња слузокоже носа, када добије-
мо назеб или услед присуства
страног тела у носу. Кијавицу иза-
зива и алергија, то је покушај ор-
ганизма да се ослободи оног што
изазива надражај.

Људи су још од прадавних вре-
мена проналазили у кијању нешто
необично и натприродно, неку
врсту предсказања или предзна-
ка. Стари Грци, Римљани и Египћани

ни сматрали су да кијање благов-
ремено упозорава на опасност,
најављује будућност и добро
здравље. Зато се сматра да је да-
нашња узречица „Наздравље!“,
кад неко кине, у вези са древним
веровањима. Неки народи су
сматрали да кијање предсказује
скору смрт, па су и због тога чове-
ку који кија, односно који је у
опасности, говорили „Наздрав-
ље!“

БЕЉИ ОД БЕЛАЦА

Да ли и црнци могу да имају
белу кожу?

ЈОСИП КАТИЋ
Марка Орешковића 17
54000 Осиејек

Недостатак мрког пигмента, од-
носно меланина, назива се алби-
низам, а бића светле боје коже,
крзна или перја су албиноси. (На-
зив долази од латинске речи *albus*
што значи бео.)

Боја коже, косе, очију код чове-
ка је последица међусобног дело-
вања различитих материја у њего-
вом телу. Једно су материје које
представљају основу будуће боје,
а друго су ензими који не делују
на ту основу. Ако неко нема једну
од ових двеју материја или је њи-
хов однос поремећен, настаје ал-
бинизам. Ова појава дешава се и
код људи мрке или црне боје
коже, тако да постоје и црнци чија
је кожа или коса готово бела.

Човек албинос често има
ружичасте очи због црвенила
крви у њиховим мрежњачама. Так-
ве очи су веома осетљиве на свет-
лост, због чега албиноси трепћу
чешће од осталих и држе очне
капке делимично спуштене. Код
албиноса нису беле само обрве,
трепавице и коса, већ и мозак и
кичмена мождина, који су, иначе,
сиве боје.

Албинизам је и наследан, али
само делимично: многи људи нису
албиноси, али могу особине алби-
низма да пренесу на своју децу.

Ова необична природна појава
среће се и у животињском свету:
понекад се рађају бели слоновии,
тигрови, китови, делфини, горице,
неке врсте птица, па чак и зеверии-
це и жирафе! Овакви, изузетно

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Jonathan Touval, 284 Tappan St., Brookline, MA 02146 USA – има 17 година, жели да се дописује са младима из Југославије, језик дописивања енглески.

Мандица Јеротић, Карла Маркса 73, 56223 Борово – има 15 година, воли музику и спорт.

Андреа Мишура, Бориса Кидрича 60 А/А, 59000 Шибеник – има 13 година, воли рок музику и све што воле млади.

Весна Јанчић, Маринка Павловића 14, 15300 Лозница – има 15 година, воли спорт, путовања и забавну музику.

Ерднана Берберовић, Првог маја 66, 74260 Тешањ – има 15 година, воли музику, спорт, путовања, море.

Наташа Жиповски, V војвођанске ударне бригаде 54, 56230 Вуковар – има 14 година, воли поп и рок музику и спорт.

Јасмина Вујковић, Првомајски булевар Т-9, 25000 Сомбор – има 17 година, воли друштвене науке и уметност.

Степа Ромић, др Ивана Рибара 73/29, 11070 Нови Београд – има 11 година, воли спорт и сакупља постере.

Амел Мујагић, Топуска 19, 44000 Сисак – има 10 година, сакупља значке, марке и постере.

ретки примерци животиња достижу у свету људи астрономске цене.

ЈЕДАН КРУГ – ЈЕДНО ЛЕТО

Како се рибама одређује старост?

МИЛАН СИМОНОВИЋ
Војводе Степе 10
31230 Ариље

Грађа рибље крљушти подсећа на грађу стабла: свака година остави у крљушти, односно деблу, траг једног круга. Колико кругова, односно година – толико година. Међутим, док су овакви кругови на пресеку стабла јасно видљиви, на крљушти рибе они најчешће не могу да се запазе голим оком. Тек кад се крљушт стави испод лупе или микроскопа, уочавају се правилни кругови на основу којих се закључује колико риба има година. Јер, колико кругова – толико лета.

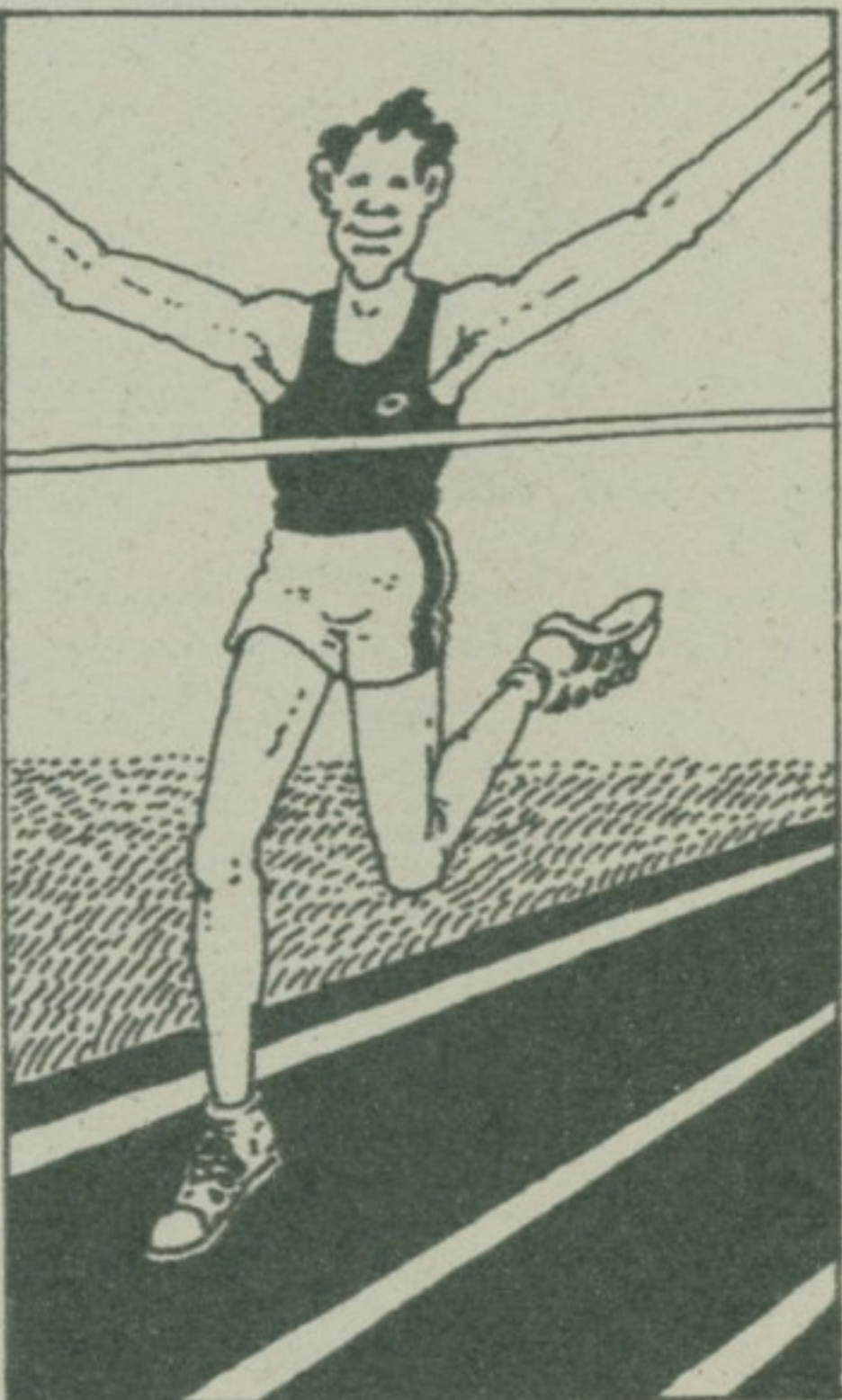
КАД ТРЧИШ – МИШИЋ ГРЧИШ

Колико у нашем телу има мишића и како они раде?

ИВО БОЖИНОВИЋ
Браће Сантини 44
58000 Сплит

У разним деловима нашег тела постоје ћелије које могу да се згрче или опусте: то су мишићне ћелије или, једноставно, мишићи. Деле се у две групе: глатке и попречнопругасте.

Глатки мишићи налазе се у многим деловима тела и помажу рад готово свих органа: скупљају и шире зенице, регулишу дисање, омогућују рад црева, срца, желуца... На рад ових мишића не можемо да утичемо својом во-

љом, за разлику од попречнопругастих мишића којима можемо да „командујемо“. Они се налазе тамо где су неопходни брзи покрети за које стижу наредбе из мозга. Попречнопругасти су сви мишићи којима покрећемо наше удове, из чега се види од колике су важности за цео организам и нормалан живот.

У људском телу има 639 мишића. То су, у ствари, меснати делови тела. Мишићи су и месо које набављамо у месарницама и једемо.

Постоје мишићи разних величина и облика. У просечном мишућу човека има око десет милиона, а у целом телу око шест милијарди мишићних ћелија! Међутим, вежбањем и другом физичком активношћу не повећава се број мишића, већ само расте њихова маса.

Свака од ових шест милијарди мишићних ћелија личи на мотор с десет цилиндара поређаних у један ред. Цилиндри су сићушне „кутије“ које садрже течност. Кад мозак пошаље поруку овим минијатурним кутијама, мишић се грчи:

за врло мали део секунда ова течност се згусне, а трен затим опет разређи. На овај начин мишић се грчи и опушта, односно ради.

КАКВА СНАГА КЛАДЕ ВАЉА?

Можеш ли да ми објасниш шта је то психичка снага?

МИЛАН ВУКАШИНОВИЋ
Београд

Баш лепо питање, Милане. Међутим, из самих ових речи јасно је њихово значење. Можда је боље навести неки пример.

Ево примера. Спартанци су познати као људи тако васпитавани да чврстином воље одолевају најтежим животним искушењима. Између осталих, о њима постоји и ова анегдота:

Пред славну битку код Термопила бројно јачи Персијанци хтедоше да се наругају малобројним Спартанцима, па им поручише:

„Има нас толико да ће од наших стрела потамнити сунце“.

Спартанци одговорише: „Тим боље, борићемо се у хладовини“.

ЉУБАВ, О ЉУБАВ...

Дошао је мај, по старим веровањима месец љубави. Верујем да ће многе обрадовати нека песма о љубави.

ЉУБИЦА МЛАДЕНОВИЋ
Саве Милошевића 66
37000 Крушевац

Пре више од пола века Велимир Живојиновић Масуна испевао је и песму

ЉУБАВ

Љубав, о љубав! – Песма у свануће:
птица на грани; цврнут врх брегова;
магле са срца, магле са цветова;
и росе са лишћа дах и ишчезнуће!

Љубав, о љубав! – Незнано гануће!

Речи без речи: повијена грана;
заљубан листак; осмех води бачен;
поглед пут неба и небом озрачен;
и ћутљив корак до на крај свих дана!...

Љубав, о љубав! – однесена брана;

пролећа, јутра, свих незнања бдење;
ћутање које упијањем поста воде, потом мостом, неба изнад моста;
и тихог смеха вечно сновиђење...

И тихог смеха цветање и мрење!...

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Александар Баночев
В. Д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник“
Влада Булатовић Виб

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Греси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Боковић, Љубинка Буровић, Љиљана Златковић, Милан Илијић, Милосав Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Виб, Зефирино Греси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Верагић, Рада Весић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Докић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуровић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрковић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Манадонска 29, 11001 Београд. Поштански фех 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Манадонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.656,00 динара, полугодишња 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 3.312,00 динара, полугодишња 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 42.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 93.-
ШВЕДСКА	Шкр. 299.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 285.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 79.-

Уплате из иностранства слати на дефинитивни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-83-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Милојко Весић, руководиоца ООУР-а „Дубока штампа“.

ВЕСТИ ИЗ ДРУГЕ РУКЕ

ДОБРОВОЉНИ РОБИНЗОН

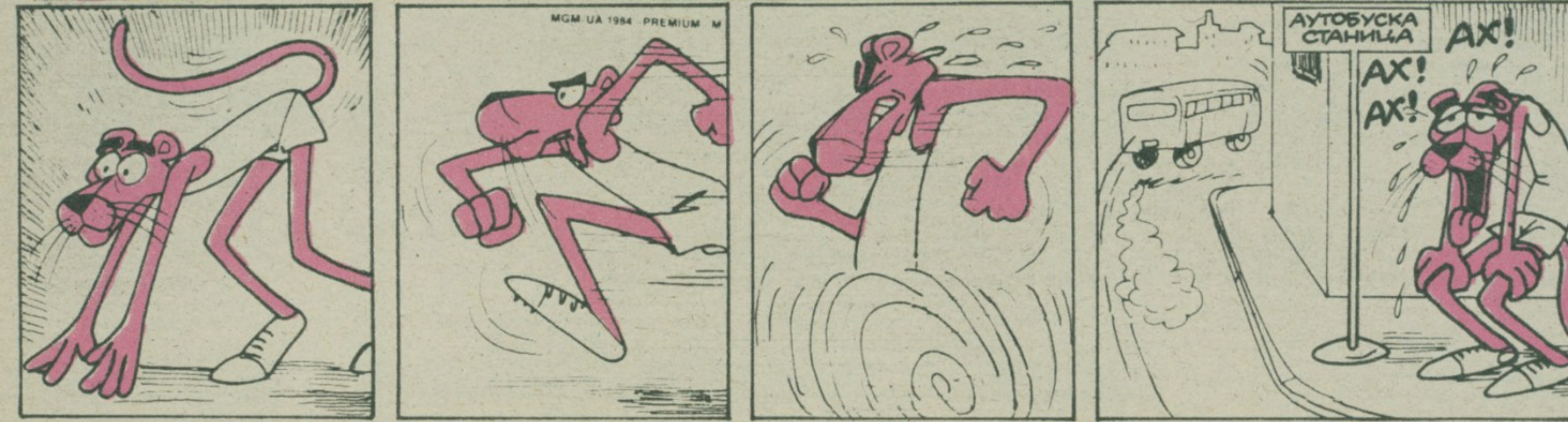
Бразилски еколог Фернандо Едуардо Ли напунио је недавно 70 година, а његови земљаци не називају га друкчије до „Робинзон Крусо“ јер научник живи и ради потпуно сам на једном острвцу недалеко од јужне атлантске оба-

ле. Овде се доселио пре равно 32 године и својим рукама обрадио цело острво – посадио палмову шумицу, изградио базен за екзотичне рибе... Како на овом комадићу копна нема извора питке воде Ли је у камену издубио читав систем резервоара у којима се скупља кишница, а исто тако и начин како да се пречишћава. Кућу старог научника осветљава електрична струја из агрегата који ради на ветар. И агрегат је Фернандо, опет, направио сам.

ПАНТЕР ПАНТА

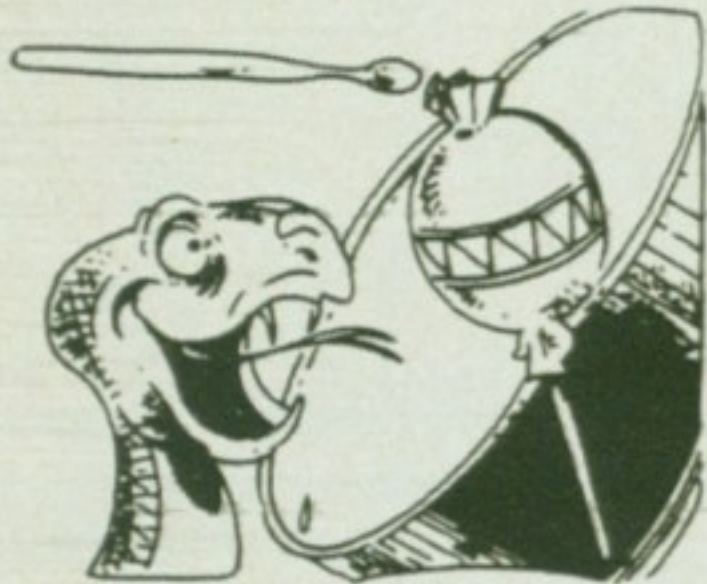
ЗАБАВНИКОВ КВИЗ

КИТ ПАТИ ОД

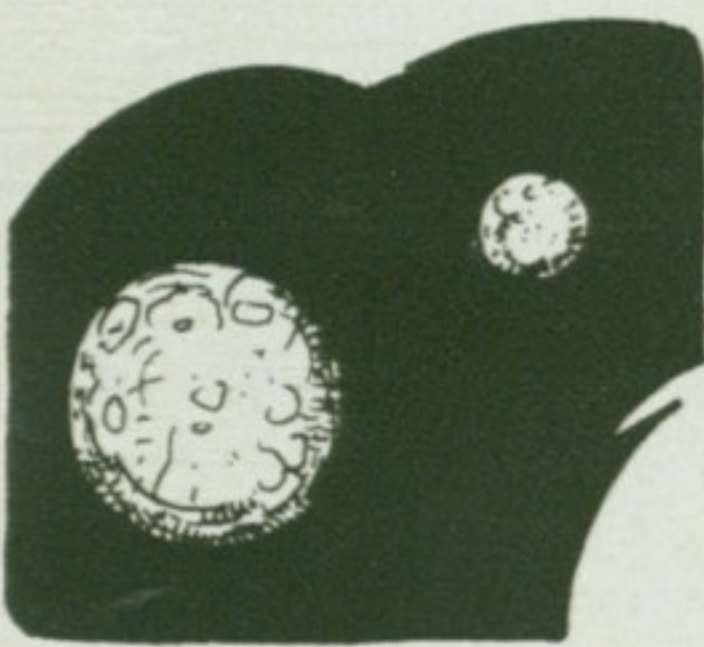
ХИДРОФОБИЈЕ

Уколико желите да проверите своје опште знање, покушајте да одговорите на ових тринаест питања. Пазите! За свако питање дали смо по три одговора од којих је само један тачан. Ако тачно одговорите на сва питања, честитамо. Одоговре, ипак, проверите у дну стране, можда ћете ту наћи и нешто што нисте знали.

1. Конга је:
а) змија отровница
б) игра брзог темпа
в) музички инструмент

2. Када се два небеска тела налазе једно насупрот другом, она су у:
а) квадратури
б) конјукцији
в) опозицији

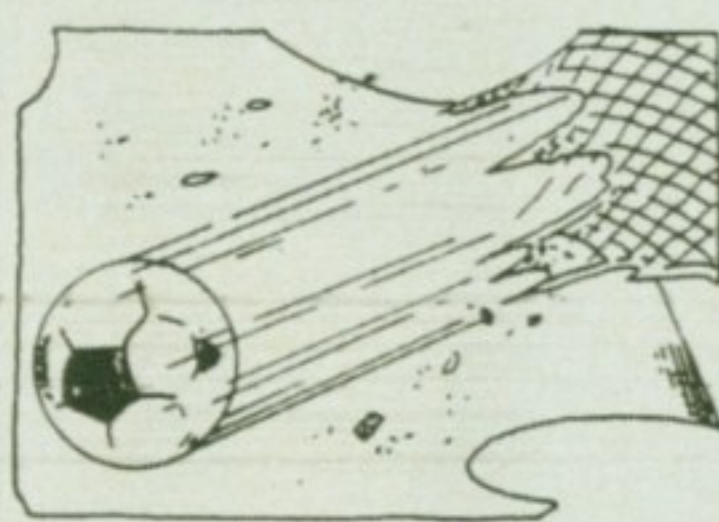
3. Хидрофобија је:
а) страх од водоника
б) страх од хидре
в) страх од воде

4. Карл Маркс је рођен у Триру у Немачкој, а умро је у:
а) Лондону
б) Москви
в) Бечу

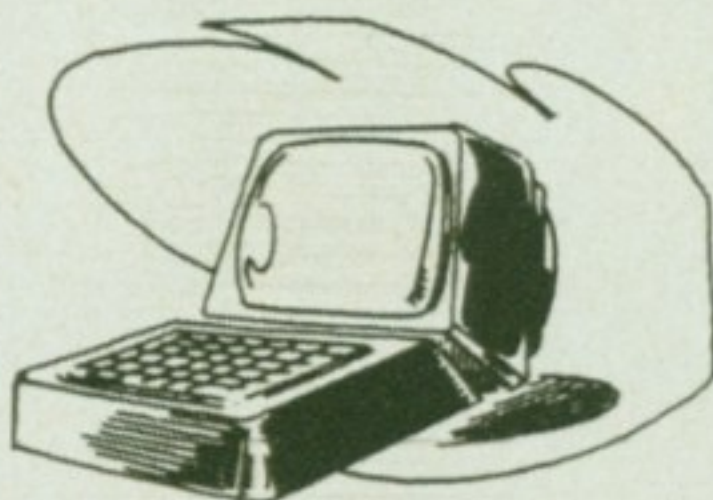

5. Музе су богиње уметности. У грчкој митологији их има:
а) 9
б) 10
в) 11

6. За најбољег фудбалера свих времена сплитског "Хајдука" фебруара ове године проглашен је:
а) Фране Матошић
б) Владимир Беара
в) Бернард Вукас

7. RAM (Random Access Memory) је:
а) променљива меморија рачунара
б) стална меморија рачунара
в) банка података рачунара

8. Највећа и најтежа животиња на свету је:
а) горила
б) плави кит
в) слон

9. Нинову награду за роман ове године је добио:
а) Милорад Павић
б) Живојин Павловић
в) Драгослав Михаиловић

10. Копти су староседеоци:
а) Етиопије
б) Ирака
в) Египта

11. Драг ми је Платон, али ми је истина дража (Amicus Plato, sed magis amica veritas) рекао је:
а) Аристотел
б) Архимед
в) Анаксагора

12. Највећа пустиња на свету је:
а) Гоби
б) Сахара
в) Мохавска

13. "Руковети" су дело нашег композитора:
а) Јосифа Маринковића
б) Станислава Биничког
в) Стевана Мокрањца

ТАЧНИ ОДГОВОРИ

1. б) Конга је народна игра с Кубе која се око 1930. године раширила и по Европи, а још раније Амерички.
2. в) У позицији односно под углом од 180°.
3. в) Страх од воде (од грчких речи: идор = вода и фобос = страх).
4. а) У Лондону. Сахрањен је на старом гробљу Јејт симетери а на великом подножју на којем је ор- ромна Маркова биста пише: WORKERS OF ALL LANDS UNITE (пролетери свих земаља уједи- дините се).
5. в) 9: Калипсо (муза епског песništва), Еутерпа (муза лирског песništва), Ерата (муза љубав- ног песništва), Талија (муза комедије), Мелпо- мена (муза трагедије), Терпсихора (муза плеса), Клија (муза историје), Уранија (муза астрономи- је) и Полихмнија (муза химничког и хорског пе- вања).
6. в) Бернард Вукас, најбоља Југословенски центар- фор за протекле четири деценије. За "Хајдук" је играо од 1947. до 1962. године на 615 утакмица и постигао 300 голова. За државну репрезента- цију одиграо је 59 утакмица и дао 22 гола.
7. а) RAM је променљива меморија рачунара у коју се може уписивати програм, док је ROM (Read Only Memory) стална меморија, већ уписана, на коју се не може уписати.
8. б) Плави кит. Најкрупнији забележени примјерак је женка извучена на обалу у јужној Џорџији. Би- ла је дугачка 33,58 метра и тежа преко 200 то- на.
9. б) Живојин Павловић за роман "Зид смрти", по мишљењу Жюрија најбоље дело тог жанра об- јављено током 1985. године.
10. в) Египта. Копти су потомци старих Египћана, хришћанске су вере и има их око 300.000. Гово- ре арапским језиком, али нису Арапи.
11. в) Драгослав Михаиловић.
12. а) Гоби.
13. в) Стеван Мокрањца. "Руковети" су синтеза на- родних мотива из разних крајева Југославије и надахнуте композиције техинке.

